

Το κοπάνισμα (Μπουτινέλος)

ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ

Χρονικά

ΚΩΔΙΚΟΣ 4171

ΕΤΟΣ 30ο - ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 127 - ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2023
ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΝΑ ΤΡΙΜΗΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΡΑΧΟΥΛΑΣ
Εκδότης σύμφωνα με το Νόμο: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ - Τηλ. 6976777462

Πάνδημη διαμαρτυρία Συλλόγων και κατοίκων της Δημοτικής Ενότητας Ιτάμου

Την άμεση έναρξη των επαρχιακών οδικών αξόνων Ραχούλα - Παλιοζωγλόπι - Ίταμος - Καροπλεσι και Σαραντάπορο - Νεράιδα σε πρόγραμμα αποκατάστασης των μεγάλων ζημιών που υπέστησαν από τον "Ιανό" πριν από τρία περίπου χρόνια ζήτησαν φορείς και κάτοικοι της ευρύτερης περιοχής που διοργάνωσαν το μεσημέρι της Κυριακής (13/8) μεγάλη κινητοποίηση στη διασταύρωση Ραχούλας - Καστανιάς - Καταφυγίου που βρίσκεται στη θέση "Κανόνια".

Η ανταπόκριση στο κοινό κάλεσμα που απήθυσαν ο Μορφωτικός σύλλογος Ραχούλας - Εξωραϊστικός σύλλογος Νεράιδας - Σύνδεσμος των Απανταχού Καροπλεσιτών Αθήνας - Πολιτιστικός σύλλογος Καροπλεσιού - Καροπλεστική λέσχη δράσεων ήταν μεγάλη και η συγκέντρωση χαρακτηρίστηκε από μαζικότητα και διεκδικητικό πνεύμα, ενώ οι συγκεντρωμένοι προχώρησαν σε συμβολικό αποκλεισμό της διασταύρωσης.

Οι συγκεντρωμένοι με πανό και συνθήματα διαμαρτύρονται για το γεγονός ότι επί μια τριετία αν και εξάντησαν κάθε πρόσφορο μέσο - συναντήσεις, υπομνήματα, συσκέψεις με όλους τους συναρμόδιους φορείς - σε δήμο, αντιπεριφέρεια, περιφέρεια, υπουργείο - δεν υπήρξε κάποιο χειροπιαστό αποτέλεσμα, πέρα από υποσχέσεις και μέχρι τώρα τα

πητα στην υλοποίηση των αναγκαίων έργων.

Ιδιαίτερα, ο δρόμος **Ραχούλα-Παλιοζωγλόπι- Ίταμος**, που σχεδόν σε όλο το μήκος του ασφαλτοστρώθηκε με πολλούς αγώνες τα προηγούμενα χρόνια, εγκαταλείφθηκε στην τύχη του, μετά από τις καταστροφές που προκάλεσε ο "Ιανός", του οποίου το επίκεντρο ήταν στο δάσος Ιτάμου. Το πλησιέστερο προς την Καρδίτσα ελατόδασος και οι οικισμός Ιτάμου παραμένουν επί τετραετία αποκλεισμένα πανταχόθεν και υποψήφια θύματα σε περίπτωση πυρκαγιάς, καθότι ο κατεστραμμένος δρόμος δεν επιτρέπει τη διάβαση μεγάλων οχημάτων και αντλών της πυροσβεστικής.

Ας σπεύσουν οι Αρχές να ικανοποιήσουν τα δίκαια αιτήματα των κατοίκων της Δημοτικής Ενότητας Ιτάμου, πριν θρηνησουμε συμφορές!

συγκεκριμένα οδικά τμήματα δεν εντάχθηκαν στο πρόγραμμα των έργων αποκατάστασης που υλοποιεί η ΤΕΡΝΑ στην περιοχή.

Η μη συμπεριλήψη τους έπειτα και από την πρόσθεση χρηματοδότηση των 30 εκατ. ευρώ που αποφασίστηκε να διατεθεί προς την εταιρεία αποτέλεσε τη "σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι" της αγανάκτησης των κατοίκων που απαιτήσαν με την κινητοποίησή τους να δοθεί προτεραιό-

Σ' αυτό το φύλλο θα διαβάσετε...

1. Πάνδημη διαμαρτυρία Συλλόγων και κατοίκων της Δημοτικής Ενότητας Ιτάμου	σελ. 1
2. Τι πρόεδρο και συμβούλους χρειάζεται η Ραχούλα	1
3. Το δάσος και τα μάτια μας!	1
4. Υποψήφιοι στις Δημ. Εκλογές της 8-10-2023	1
5. "Μια φορά κι έναν καιρό" (ποίημα)	2
6. Μνήμη Αποστόλη Βρέκου	2
7. Κοινωνικά: Επιτυχόντες-Γεννήσεις-Βαπτίσεις-Γάμοι-Θάνατοι	2
8. Προσφορές στη μνήμη αγαπημένων προσώπων	2
9. Συνδρομές στην εφημερίδα	2
10. Λάμπρου Γριβέλλα: "Επιδρομές στη Θεσσαλία κατά τη Βυζαντινή περίοδο"	3
11. Άγγελου Ζαχαρόπουλου: "Μειονότητα οι Τούρκοι στην Τουρκία"	4
12. Γιώργου Δ. Κατσιούλα: "Παραδοσιακή και σύγχρονη κοινωνία"	4
13. Διαχρονικές καλλιέργειες στη Ραχούλα	4
14. Νίκου Κατοίκου: "Γνωμικός λόγος"	5
15. Σούλας Τόσκα-Κάμπα: "Ο τολμής νικά" (λαογραφία)	5
16. Ηλία Προβόπουλου: "Το ψωμί της χρονιάς"	5
17. Θωμάς Στ. Νάκας (ένας σύγχρονος ήρωας)	6
18. Οι 33 Αλεξάνδρειες κ. ά.	6
19. Ιστορικές σελίδες	7
20. Μάρκου Παππά: "Ο μαρμαρ-Ντίνος και ο κλέφτης"	8
21. Παναγιώτη Αγ. Κατσιούλα: "Το παράπονο ενός γέρικου δένδρου"	9
22. Παναγιώτη Σαλιγιάννη: "Το Τροβάτο Αγράφων"	9
23. Γιώργου Ζαχαρόπουλου: "Η οχιά (έχιδνα) Αγράφων"	9
24. Λάμπρου Γριβέλλα: "Στα Βλάχικα" (λαογραφία)	10
25. Μάρκου Παππά: Παρουσίαση βιβλίου	11
26. Άγγελου Ζαχαρόπουλου: "Κορίτσια, θύματα του Εμφυλίου"	11
27. Η Συνθήκη της Λωζάνης και ο Απόστολος Αλεξάνδρης (χρονολογία)	12
28. Φράγμα στο ποτάμι της Ραχούλας	12
29. Εικόνες του καλοκαιριού	12

Τι πρόεδρο και συμβούλους χρειάζεται η Ραχούλα

πρέπει να είναι οι προτεραιότερες τους;

Τα άτομα που θα εκλεγούν θα πρέπει πρωτίστως να έχουν χρόνο να αφιερώσουν στο έργο τους. Να έχουν πυγμή και σιδερένια θέληση. Αυτά που θα δικαιούται το χωριό μας μέσα από τον προϋπολογισμό του Δήμου και τις όποιες άλλες χρηματοδοτήσεις υπάρξουν, δεν θα μας δοθούν με αυτόματο πιλότο. Θα δοθούν μέσα από διεκδικήσεις και πολλές φορές θα χρειαστεί να σπάσουν αυγά. Κυρίως θα πρέπει να διεκδικηθούν για το χωριό μας τα έσοδα που προκύπτουν από τα ενοίκια του κοινοτικού αγροκτηματος στα όρια Ραχούλας - Καλλιθήρου και από το κατάστημα Γρυμπογιάννη στη Λάρισα. Αυτά τα έσοδα επί Καλλικρατικού Δήμου δεν αποδόθηκαν ποτέ στη Ραχούλα και πηγαίνουν στο ταμείο του Δήμου Καρδίτσας, βαρέλι χωρίς πάτο.

Θα πρέπει να διεκδικηθούν την αποκατάσταση του δρόμου Ραχούλας - Παλιοζωγλόπι - Ίταμος και την αποπεράτωση της ασφαλτοστρώσης του ενός χιλιομέτρου που υπολείπεται μέχρι την βρύση Ιτάμου. Τον καθαρισμό την συντήρηση και την αμμοχαλικόστρωση των αγροτικών δρόμων. Τον καθαρισμό των δασικών δρόμων από κονδύλια πυροπροστασίας ώστε να έχουν πρόσβαση τα πυροσβεστικά οχήματα εάν χρειαστεί.

Γενικά όλα τα έργα υποδομής θα πρέπει να συντηρούνται. Επίσης η καθαριότητα των οικισμών θα πρέπει να εξασφαλίζεται με την απορριμμάτων ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Όλα τα παραπάνω και πολλά άλλα θα πρέπει να διεκδικηθούν από το νέο τριμελές κοινοτικό συμβούλιο με την βοήθεια και των δημοτικών συμβούλων της Δ.Ε. Ιτάμου. Η κατάσταση έφτασε στο μη παρέκει και κάθε παραπέρα ολιγωρία μόνο ντροπή θα μας φέρνει απέναντι στην ιστορία του χωριού μας.

Η Ραχούλα, άλλοτε ήταν ένα χωριό που έσφυζε από ζωή, με πενταμελές Κοινοτικό Συμβούλιο, με Αστυνομικό Σταθμό, με δυο και τρεις αγροφυλάκες, με κοινοτικό δασοφύλακα, με υδροναμέα κ.α. Το Κοινοτικό Συμβούλιο απαρτιζόταν συνήθως από ηλικιωμένους άνδρες, γνωστούς για το ήθος και τα χαρακτήρα τους καθώς και για το αμέριστο ενδιαφέρον τους για τα κοινοτικά πράγματα.

Η σημερινή Ραχούλα είναι η σκιά του παλιού εαυτού της. Ο ενεργός πληθυσμός περιορίστηκε στο ελάχιστο, το Κοινοτικό Συμβούλιο καταργήθηκε και αποτελούνταν από ένα μέλος, τον Πρόεδρο. Λείπουν επίσης τα όργανα που θα βοηθούσαν τη μονοπρόσωπη κοινοτική αρχή στο έργο της, θα την ενημέρωναν για την άναρχη κατάσταση που επικρατεί στα δάση μας, όπου καθένας παριστάνει το νοικοκύρη και δεν δίνει λογαριασμό σε κανέναν. Το ίδιο συμβαίνει με τις κοινοτικές εκτάσεις, με τους δρόμους, τις βρύσες κ.α..

Η Ραχούλα, επί σειρά ετών έδωσε σκληρούς αγώνες για έργα υποδομής όπως, να ασφαλτοστρωθεί ο δρόμος μέχρι το χωριό μας και από εκεί ο δρόμος Ραχούλα-Παλιοζωγλόπι-Ίταμος σχεδόν μέχρι τη βρύση Ιτάμου, να ηλεκτροδοτήσει και να υδροδοτήσει τους οικισμούς Ραχούλα, Ζωγρί, Παλιοζωγλόπι και Ίταμο, να αρδεύσει αρκετά κτήματα από την Λούτσα μέχρι τον Ξηρόκαμπο, να ολοκληρωθεί με ασφαλτοστρώση το σύνολο της εσωτερικής οδοποιίας της Ραχούλας, να γίνουν αγροτικοί δρόμοι, γεφύρια και ποτίστρες για την εξυπηρέτηση αγροτών και κτηνοτρόφων. Με λίγα λόγια έχουν γίνει σχεδόν όλα τα έργα υποδομής.

Και φτάνουμε στο 2023. Το χωριό μας μπήκε στο περιθώριο. Όπως γράψαμε και σε προηγούμενο φύλλο το σχέδιο "Καλλικράτης" με την κατάργηση Καποδιστριακών δήμων και την έναρξη μας στον Δήμο Καρδίτσας ήταν ότι χειρότερο μπορούσε να συμβεί. Η εγκατάλειψη των χωριών μας πλεον είναι εμφανής με τα υπάρχοντα έργα υποδομής να καταρρέουν.

Φτάσαμε στις αυτοδιοικητικές εκλογές του Οκτωβρίου. Υπάρχουν αυτοί που εκδήλωσαν ενδιαφέρον και συμμετέχουν στις εκλογές. Σ' αυτές τις εκλογές θα αναδειχθεί τριμελές κοινοτικό συμβούλιο και δύο δημοτικοί σύμβουλοι από την πρώην Δημοτική ενότητα Ιτάμου.

Τι πρόεδρο, τι κοινοτικό συμβούλιο και τι δημοτικούς συμβούλους χρειαζόμαστε και ποιες

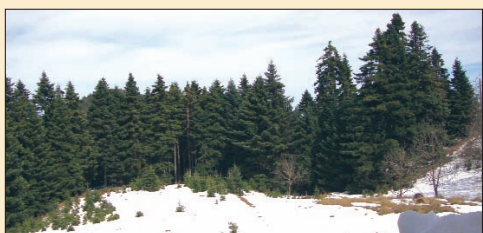
Το δάσος ...και τα μάτια μας!

Κάθε χρόνο, τέτοια εποχή τα "Ζ.Χ." την ίδια υπενθύμιση κάνουν και φαίνεται πως έχουν δίκιο, αν κρίνουμε εκ του αποτελέσματος. Ιδιαίτερα το φετινό καλοκαίρι η Ελλάδα κατακαίγεται απ' άκρη σ' άκρη. Μόνο τούτη η κόχη η δική μας παραμένει ανέπαφη.

Και αξίζει ν' αναρωτηθούμε, πού οφείλεται αυτό. Οι λόγοι είναι πολλοί:

- 1) Αν οι φωτιές μπαιούν από ανθρώπινα χέρια, τότε φαίνεται πως τα δικά μας δάση κανείς δεν έχει συμφέρον να τα κάψει.
- 2) Ότι οι Ραχουλιώτες πάππου προς πάππου θεωρούν το δάσος δικό τους και τα προστατεύουν με κάθε τρόπο.
- 3) Στην καλή μας τύχη!

Αρκούν όλα αυτά; Ασφαλώς και όχι! Όταν η Ελλάδα, κάθε χρόνο χάνει σχεδόν το 1/3 των δασών της, το αποτέλεσμα δείχνει ότι κάτι δεν πάει καλά στην οργάνωση της προστασίας των δασών. Η προστασία των δασών ανέκαθεν ήταν μέλημα δύο υπηρεσιών του κράτους: του δασαρχείου και της πυροσβεστικής, και, όπως λένε και οι λέξεις, τον μεν δασαρχείο ασχολείται με την πρόληψη των πυρκαγιών, η δε πυροσβεστική με τη πυρόσβεση! καθένας το καταλαβαίνει αυτό! Τα τραγικά αποτελέσματα δείχνουν ότι οι δύο υπηρεσίες πρέπει να αναλάβουν από κοινού το έργο της προστασίας των δασών. Η κυβέρνηση οφείλει να κλειδώσει σ' ένα δωμάτιο τους αρμόδιους των δύο υπηρεσιών, μέχρις ότου βρουν λύση στο θέμα της συνεργασίας τους. Και κάτι τελευταίο: να γίνουν πιο αυστηροί οι νόμοι για τους παραβάτες.

ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΣΤΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ 8/10/2023

1. ΥΠΟΨ. ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ
ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΓΙΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΙΩΑΝΝΑ ΜΑΝΩΛΗ
ΕΛΕΝΗ ΠΛΑΤΟΓΙΑΝΝΗ
ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
2. ΥΠΟΨ. ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΚΩΝ/ΝΟΣ ΞΥΛΟΜΕΝΟΣ
ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΓΙΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΡΙΒΕΛΛΑΣ Φ.
ΕΛΕΝΗ ΔΗΜΟΥ Θ.
ΘΕΑΝΩ ΔΗΜΟΥ Β.
ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΛΑΦΤΗΣ Η.
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ Ε.
ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΑΠΤΗΣ Α.

3. ΥΠΟΨ. ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΕΚΤΟΡΑΣ ΓΑΖΟΣ
ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΓΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ Δ.Ε. ΙΤΑΜΟΥ
ΑΛΕΞΗΣ ΞΥΔΙΑΣ Π.
4. ΥΠΟΨ. ΔΗΜΑΡΧΟΣ: ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΤΣΙΑΚΟΣ
ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΓΙΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΡΕΚΟΣ Β.
ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΡΥΜΠΟΓΙΑΝΝΗΣ Β.
ΔΗΜΗΤΡΑ ΚΕΛΕΠΟΥΡΗ Θ.
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΑΝΩΛΗΣ Φ.
ΘΕΟΔΩΡΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α.
ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΤΣΙΟΥΡΑ Δ.
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΦΕΤΣΙΟΣ Α.
ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΓΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ Δ.Ε. ΙΤΑΜΟΥ
ΛΑΜΠΡΟΣ ΚΕΛΕΠΟΥΡΗΣ Κ.
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΞΥΔΙΑ Χ.

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΚΙ ΕΝΑΝ ΚΑΙΡΟ

Μια φορά κι έναν καιρό, σ'την γιαγιάς το παραμύθι, μίλησε με το νερό ένα τόσο νεαρό και μικρούλι κολοκύθι.

Το νεράκι που κυλά κάτω από τα γεφύρια έρχεται από ψηλά, βλέπει, ακούει και μιλά και γνωρίζει χίλια - μύρια.

-Αχ! νεράκι μου καλό, εσύ που μας δροσίζεις τόσο, πες μου σε παρακαλώ πότε θα 'μαι ένα κιλό; Βιάζομαι να μεγαλώσω!

-Μικρούλακι, να χαρείς, είσαι όμορφο το ξέρεις; Μείνε έτσι, όσο μπορείς, βήμα - βήμα αν προχωρείς όλα θα τα καταφέρεις.

Φρόντισε όσο μπορείς ν' αγαπάς αυτό που είσαι, να γελάσεις, να χαρείς, όσο ακόμα είναι νωρίς και μ' αγάπη πάντα ζήσε.

Μάρκος Παππάς

Μνήμη Αποστόλου Φώτη Βρέκου

Ο Αποστόλης (Λάκης) άφησε την τελευταία του πνοή ξαφνικά στις 2 Μαρτίου 2022. Όταν πληροφορηθήκαμε το θάνατό του, τα "Ζ.Χ." βρίσκονταν υπό εκτύπωση στο τυπογραφείο και μόλις μπορέσαμε να προσθέσουμε δυο γραμμές στο τέλος της σελίδας. Χρέος, επομένως επιβάλλει να προσθέσουμε στη μνήμη του λίγες λέξεις για την

προσωπικότητα του εκλιπόντα.

Ο Αποστόλης, γιος του αδικοχαμένου παπα-Φώτη, σπούδασε πολιτικός μηχανικός και άσκησε το επάγγελμά του στην περιφέρεια της Καρδίτσας, όπου ζούσε με την οικογένειά του. Ήταν ένας νέος άνδρας που έσφυζε από ζωή και κανείς δεν περίμενε ότι θα επερχόταν το μοιραίο στην ηλικία των 65 ετών, χωρίς αφορμή και προειδοποίηση.

Ο Λάκης είχε μόνο φίλους, συζητούσε για όλα και με όλους και εκείνο που τον χαρακτήριζε ήταν η αυθορμησία της σκέψης του. Δίκαιος στις απόψεις του, μέχρι κεραίας, μιλούσε και έπραττε σύμφωνα με τη δική του κρίση, ανεπηρέαστος από πολιτικές και άλλες παρεμβάσεις. Αγαπούσε την οικογένειά του και υπεραγαπούσε τους γονείς του. Την αγάπη προς τον πατέρα του και τον πόνο που ένιωσε για την απώλειά του, την εκδήλωνε στον ιδιαίτερο σεβασμό που έτρεφε προς τους συμμαθητές και φίλους εκείνου, και έδειχνε ότι στο πρόσωπό τους έβλεπε τον πατέρα του.

Ο θάνατός του βύθισε στο πένθος την οικογένειά του και όλους εκείνους που τον εκτιμούσαν. Στα παιδιά του άφησε υποθήκη δυο πολύτιμες αρετές: εντιμότητα και δικαιοκρασία.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Επιτυχόντες στις Πανελλαδικές Εξετάσεις

- Κλεομένης Κομπούρας του Χρήστου - ΣΜΥ Τρικάλων
- Αγγελική Κομπούρα του Χρήστου - Πολιτικές επιστήμες και Δημόσιας Διοίκησης ΕΚΠΑ
- Κωνσταντίνος Κωτσαριδής του Βασιλείου - Δασοπονία Καρδίτσας
- Ιωάννα Μπαλατσού (εγγονή του Γιάννη Κελεπούρη) - Νομική ΔΠΘ.
- Αθηνά Κατσαρού του Αναστασίου - Νομική ΔΠΘ.
- Μεριτένια Παγώνη του Νικολάου - Παιδαγωγικό Βόλου.
- Θεοδώρα Παγώνη του Νικολάου - Παιδαγωγικό Ρόδου.

Γέννηση

- Ο Δημήτρης Γεωργίου Κατσιούλας και η σύζυγός του Παρασκευή, χάρισαν στους Κατσιουλαίους και δεύτερη εγγονή: απέκτησαν στις 16/6/2023 το δεύτερο παιδί τους. Να τους ζήσει!

Βάπτιση

- Ο Γιώργος Σακαλάκης και η Ασπασία Αρ. Ζαχαρή βάπτισαν το 4ο παιδί τους και του έδωσαν το όνομα Γεωργία. Χαρές οι παππούδες!

Γάμος

- Στις 19 Αυγούστου στον Ι.Ν. Αγ. Γεωργίου Καρδίτσας έγινε ο γάμος της Θωμαής Κ. Βασιλάκου και του Στέργιου Π. Κουτσώνη.

Θάνατοι

- Σταματία Κλήμου - Καραγιάννη. Απεβίωσε στις 15 Ιουνίου η Σταματία, σύζυγος του συνεκδότη των Ζ.Χ. Βασιλή Καραγιάννη, σε ηλικία 85 ετών και άφησε απρηγόρητον τον υπερήλικο σύζυγό της και την υπόλοιπη οικογένειά της. Η εκλιπούσα, καταγόμενη από το γειτονικό Καταφύγι, υπηρέτησε ευδόκιμα ως δασκάλα σε σχολεία της περιφέρειας και της πόλης της Καρδίτσας και άφησε στους μαθητές της και στην καρδιτσιώτικη κοινωνία άριστες εντυπώσεις. Ανάθρεψε και σπούδασε τα δυο παιδιά της Ελένη και Χρήστο και χάρηκε δυο προκομμένα εγγόνια. Καλοσυνάτη από χαρακτήρα, ευγενής και προσηνής προς όλους, έφυγε ευχαριστημένη, αφήνοντας σε παιδιά και εγγόνια, ως πολύτιμη κληρονομιά, το ήθος και το χαρακτήρα της.

- Αναστάσιος Κουντουράς. Απεβίωσε στις 11 Αυγούστου, σε ηλικία 89 ετών, ο Αναστάσιος Κ. Κουντουράς και κηδεύτηκε πάνδημα στη γενέτειρά του Ραχούλα. Ο γνωστός μας Τάσιος ανήκει στη γενιά εκείνη που βρήκε στάχτες και ερείπια από τον πόλεμο και αγωνίστηκε σκληρά για να δημιουργήσει τις υποδομές για τους νεότερους.

- Κάποιοι από εμάς γνωρίζουν καλά με πόσες στερήσεις τελείωσε το γυμνάσιο, όπως άλλωστε, και όλοι οι συνομήλικοί του συγχωριανοί εκείνης της εποχής. Υπηρέτησε επί ένα διάστημα στην Αστυνομία Πόλεων και στη συνέχεια σταδιοδρόμησε ως υπάλληλος του τότε ΟΤΕ. Υπήρξε στη ζωή έντιμος, απλός και προσηνής προς όλους, αλλά η ζωή του φέρθηκε άπονα. Πρώτα του πήρε την αγαπημένη του σύζυγο Παρασκευή και ακολούθησε η απώλεια του πρωτότοκου γιου του Κωστάκη. Τις συμφορές αντιμετώπισε με αξιοπρέπεια και αφοσίωση στον δεύτερο γιο του, το γιατρό Δημήτρη και στα εγγόνια του, στους οποίους άφησε παρακαταθήκη την έντιμη πορεία του, την αγωνιστικότητα και την αφοσίωσή του.

- Ευθαλία Βρέκου. Απεβίωσε στις 12 Αυγούστου, σε ηλικία 90 ετών, η Ευθαλία, εν ζωή, πρεσβύτερα το μακαριστού παπα-Φώτη, το γένος Αλέκου Κωστή, και κηδεύτηκε στη Ραχούλα. Η Ευθαλία υπήρξε υποδειγματική πρεσβύτερα, ανάστησε τα τρία παιδιά της με ηθικές αρχές και χάρηκε πολλά εγγόνια. Απόνετα της φέρθηκε η ζωή, αφού, πρώτα ήπια το πικρό ποτήρι της απώλειας του αγαπημένου συζύγου της, λίγο πριν το τέλος, υπέστη βαρύτερο πλήγμα με τον αδόκητο θάνατο του γιου της Αποστόλη. Όλα τα αντιμετώπισε με ψυχραιμία και αξιοπρέπεια. Οι θυγατέρες της Αναστασία και Ειρήνη καθώς και τα εγγόνια της θα τη θυμούνται με αγάπη.

- Νικόλαος Θ. Παγώνης. Απεβίωσε στις 22 Ιουνίου, σε ηλικία 75 ετών, ο Νικόλαος Παγώνης, σύζυγος της Δέσποινας Λάμπρου Βασιλάκου. Ο Νίκος υπηρέτησε ως δάσκαλος σε σχολεία του νομού και της πόλης Καρδίτσας και άφησε στη μνήμη των μαθητών του καλό αποτύπωμα. Δυστυχώς, ο αγαπητός μας Νίκος δεν πρόλαβε να χαρεί τις επιτυχίες των δύο θυγατέρων του, Μαριέτας και Θεοδώρας, που δημοσιεύουμε στο φύλλο αυτό.

- Δημήτριος Χατζηγιάνης. Απεβίωσε στις 5 Ιουλίου, σε ηλικία 65 ετών, ο Δημήτριος Χατζηγιάνης, σύζυγος της Κωνσταντίνης Λάμπρου Βασιλάκου και κηδεύτηκε στη Αθήνα.

- Βασιλική Κωστίκα. Απεβίωσε στις 4 Ιουλίου, σε ηλικία 89 ετών, η Βασιλική, σύζυγος εν ζωή, Γιάννη Κωστίκα. Καλή σύζυγος και εξαιρετική μητέρα, εργάστηκε σκληρά για να αναθρέψει και να αποκαταστήσει τα παιδιά της και ευτύχησε να τα ιδεί αποκαταστημένα και να χαρεί προκομμένα εγγόνια. Στα παιδιά και στα εγγόνια της άφησε μνήμη αγαθή.

ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΣΤΟΝ Μ. Σ. ΡΑΧΟΥΛΑΣ

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΑΓΑΠΗΜΕΝΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

- Ο Βασίλης Καραγιάννης πρόσφερε στον Μ.Σ. Ραχούλας το ποσό των 100 ευρώ στη μνήμη της συζύγου του Σταματίας. (874).
- Η Βασιλική Ξυδιά - Αγγέλου πρόσφερε στον Μ.Σ. Ραχούλας το ποσό των 20 ευρώ στη μνήμη της Σταματίας Κλήμου - Καραγιάννη. (857).
- Η Ειρήνη Φ. Βρέκου πρόσφερε στον Μ.Σ. Ραχούλας το ποσό των 200 ευρώ στη μνήμη του αδελφού της Αποστόλη και της Φρειδερίκης Φραγκάκη. (858).
- Η Ευδοξία Καραγεώργου πρόσφερε στον Μ.Σ. Ραχούλας το ποσό των 30 ευρώ στη μνήμη των γονέων της Αλέκου και Ζωγράφως. (875).

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΣΤΑ Ζ.Χ. (01/06/2023 - 31/08/2023)

ΦΩΤΙΟΣ ΚΑΡΛΑΦΤΗΣ (851)	20	ΛΑΜΠΡΟΣ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗΣ (864)	20
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ (852)	20	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ (865)	30
ΚΩΝ/ΝΟΣ ΧΡ. ΒΑΣΙΛΑΚΟΣ (853)	20	ΜΑΡΚΟΣ ΖΑΧΑΡΗΣ (866)	40
ΑΓΛΑΪΑ ΚΟΜΠΟΥΡΑ (854)	50	ΚΩΝ/ΝΟΣ ΔΕΡΜΑΤΑΣ (867)	20
ΕΛΕΝΗ Θ. ΚΟΜΠΟΥΡΑ (855)	50	ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΖΑΧΑΡΗΣ (868)	20
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΡΚΟΝΤΖΕΛΟΣ (856)	20	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΑΡ. ΖΑΧΑΡΗΣ (869)	20
ΕΛΕΝΗ Γ. ΚΟΜΠΟΥΡΑ (859)	20	ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΜΠΕΛΛΟΥ (870)	20
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Κ. ΝΤΙΝΟΣ (860)	100	ΝΙΤΣΑ Κ. ΖΑΧΑΡΗ (871)	20
ΑΝΩΝΥΜΟΣ 24-7-2023 (861)	20	ΠΕΡΣΕΦΟΝΗ ΚΩΣΤΗ (872)	20
ΚΩΝ/ΝΟΣ Θ. ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΣ (862)	50	ΕΛΕΝΗ Θ. ΓΡΙΒΕΛΜΑ	40
ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΓΚΟΡΤΣΑΣ (863)	20		

ΣΤΟΥΣ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΟΥΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΥΣ ΤΩΝ "ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ"

Αγαπητοί συγχωριανοί και φίλοι του χωριού μας,

Τα μοναδικά έσοδα του Συλλόγου είναι οι εισφορές των μελών μας και των συνδρομητών της εφημερίδας. Για την απρόσκοπτη έκδοση της εφημερίδας και τη λειτουργία του Μαρφωτικού Συλλόγου παρακαλούμε να μη ξεχνάτε την οικονομική συνδρομή σας ή ενίσχυση.

Χρήματα μπορείτε να δίνετε στα μέλη του Δ.Σ. και της Συντακτικής Επιτροπής της εφημερίδας ή να καταθέτετε στο **IBAN GR570110368000036855873364** της **Εθνικής Τράπεζας** αφού δηλώσετε το όνομά σας.

«ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΡΑΧΟΥΛΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΣΙΟΥΛΑΣ

ΕΔΡΑ
ΡΑΧΟΥΛΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
ΚΩΔΙΚΟΣ: 4171

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Γεώργιος Κατσιούλας τηλ. 6976777462
Λάμπρος Α. Γριβέλλης τηλ. 2441020480
Βασίλης Χ. Καραγιάννης τηλ. 2441020592

Υπεύθυνος Ιστοσελίδας: Κων/νος Στ. Κορκόντζελης

Κοινωνικά: Γεώργιος Β. Φέτσιος, Εφημέριος Ραχούλας

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ
ΡΑΧΟΥΛΑ 43100 ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
Μ. Απεξάνδρου 10 - τηλ. 2441020257

Τα ενυπόγραφα άρθρα δεν εκφράζουν
κατ' ανάγκη τις απόψεις της εφημερίδας

Εδώ
γελάμε

Ψόφησε ο γάιδαρος του μπαρμπα-Γιάννη και οι φίλοι του, για να τον πειράξουν, πήγαν στο σπίτι να τον συλλυπηθούν.

-Τα βαθιά μου συλλυπητήρια, λέει ο ένας.

-Να ζήσεις να τον θυμάσαι, ο άλλος.

-Άλλο κακό να μη σε βρει, ο τελευταίος.

Ο μπαρμπα-Γιάννης κατάλαβε το σκοπό της επίσκεψης και τους λέει:

-Ευχαριστώ πολύ. Δεν ήξερα ότι ο γάιδαρός μου είχε τόσους πολλούς φίλους!!!

1. Από τον νεφεληγερέτη Δία στον Ιησού της Ναζαρέτ

Η επικράτηση του χριστιανισμού στη Θεσσαλία άρχισε πολύ νωρίς και τμηματικά, από τον πρώτο ήδη αιώνα μ.Χ.. Η πρώτη εστία της νέας θρησκείας, απ' όπου εξακτινώθηκε και στις υπόλοιπες περιοχές είναι η Νέα Πάτρα, η σημερινή Υπάτη. Η χριστιανική παράδοση θέλει ως εισηγητή της έναν από τους 70 Αποστόλους, τον Ηρωδιώνα, που αρχιεράτευσε και τελικά μαρτύρησε στην Υπάτη. Μέχρι τον 4ο μ.Χ. αιώνα, την εποχή του Μ. Κωνσταντίνου, όλη η Θεσσαλία είχε εκχριστιανιστεί. Στην Οικουμενική Σύνοδο της Νίκαιας (325 μ.Χ.), έλαβαν μέρος δύο Συνοδικοί Θεσσαλοί: ο μητροπολίτης Λάρισας Αχιλλεύς και ο μητροπολίτης Τρίκκης Διόδωρος. Επίσης, στη Σύνοδο της Εφέσου έλαβαν μέρος ο Λαρίσιος Βασίλειος, ο Υπάτης Παππιανός και ο Δημητριάδος Μάξιμος (431 μ.Χ.). Μέχρι την εποχή του Βυζαντινού αυτοκράτορα Λέοντα Γ' του Ίσαυρου, η Εκκλησία της Θεσσαλίας ανήκε στον πάπα της Ρώμης και ήταν υπό την εξουσία του παπικού Εξάρχου Θεσσαλονίκης.

2. Από τη Ρώμη στο Βυζάντιο

Η μετάβαση από τη ρωμαϊκή στη βυζαντινή εποχή έγινε βαθμιαία και δεν χαρακτηρίζεται από κοσμοϊστορικά γεγονότα. Από τον 3ο μ.Χ. αιώνα αρχίζει η παρακμή της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας η οποία οφείλεται στη μεγάλη εδαφική εξάπλωση της Ρώμης και στους εμφύλιους πολέμους που ακολούθησαν. Αυτός ήταν και ο λόγος που ο Μ. Κωνσταντίνος αναγκάστηκε να μεταφέρει την πρωτεύουσα του κράτους στην Ανατολή, στο Βυζάντιο, που μετονομάστηκε στην αρχή σε Νέα Ρώμη και αργότερα σε Κωνσταντινούπολη.

Η χρυσή εποχή του Κοινού των Θεσσαλών και η ειρήνη στη Θεσσαλία δεν ευνοήθηκε από την ίδρυση του Ανατολικού Ρωμαϊκού Κράτους, δηλαδή της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Ο τόπος μας γίνεται το επίκεντρο αναστατώσεων, μετακινήσεων λαών, εισβολών και κατοχής, και η χώρα βυθίζεται στη φτώχεια και την ερήμωση. Εξάλλου και οι Βυζαντινοί δεν έτρεφαν μεγάλη εκτίμηση για τους Έλληνες, γιατί τους θύμιζαν τον αρχαίο ειδωλολατρικό κόσμο. Το όνομα "Έλληνας" αυτή την εποχή ήταν συνώνυμο του "ειδωλολάτρη". Έτσι, μέχρι την εποχή του Ηράκλειου, η Ελλάδα είχε χωριστεί σε μεγάλα φέουδα, που οι Βυζαντινοί τα ονόμαζαν "θέματα", και κατοικούσαν από βυζαντινούς πρίγκιπες και άλλους ευνοούμενους της αυτοκρατορικής αυλής, ενώ ο λαός είχε περιπέσει σε μεγάλη ένδεια και εξαθλίωση. Την κατάσταση επιδεινώσαν οι ακατάπαυστες εισβολές γειτονικών - και όχι μόνο - λαών και φυλών, που λεηλατούσαν τη χώρα, αιχμαλώτιζαν και τρομοκρατούσαν τους κατοίκους. Με λίγα λόγια, η Ελλάδα -και ιδίως η Θεσσαλία- την πρώτη κυρίως περίοδο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας ήταν ξέφραγο αμπέλι στις ορέξεις των εισβολέων. Ο ιστορικός Δίων Χρυσόστομος γράφει ότι κατά τον 2ο μ.Χ. αιώνα η Θεσσαλία ήταν τόσο αραιοκατοικημένη, ώστε "ο Πηνειός ρει δι' ερήμου Θεσσαλίας".

Παρατίθενται ορισμένα από τα γεγονότα της εποχής εκείνης για να αποδείξουν του λόγου το αληθές:

Το **518**, επί αυτοκράτορα Ιουστινιανού του Α', εισβάλλουν οι Βούλγαροι.

Το **519**, επί ιδίου αυτοκράτορα, εισβάλλουν οι Ούννοι με αρχηγό τον Απίλα και σπέρνουν τον όλεθρο.

Το **578**, επί αυτοκράτορα Μαυρικίου, εισβάλλουν οι Σλάβοι με κατακτητικούς σκοπούς. Τους Σλάβους απομάκρυνε από τη Θεσσαλία ο αυτοκράτορας Ηράκλειος, ο οποίος παγίωσε την τάξη και την ειρήνη επί έναν περίπου αιώνα.

Το **668**, επί Κωνσταντίνου Δ', του Πωγωνάτου, εισβάλλουν και πάλι οι Βούλγαροι, οι οποίοι, με μικρά μόνο διαλείμματα, ταλαιπωρούν τη Θεσσαλία επί τρεις περίπου αιώνες, μέχρι την καταστροφή του στρατού του Σαμουήλ από τον βυζαντινό στρατηγό Νικηφόρο Φωκά, στο Σπερχειό, το έτος 995 μ.Χ..

Μια βουλγαρική φυλή, οι Βελεγιζίτες, εγκαταστάθηκε στην περιοχή του σημερινού Βελεστίνου, και φαίνεται πως από εκείνους έλαβε το σημερινό όνομά του. Μετά τη καταστροφή τους στο Σπερχειό, οι Βούλγαροι αποσύρθηκαν στα βόρεια και συνέχισαν τις επιδρομές τους στη Μακεδονία, μέχρι το έτος 1014, όταν υποτάχτηκαν οριστικά από τον Βασίλειο τον Βουλγαροκτόνο. Στη Θεσσαλία όμως δεν αναφέρονται πλέον επιδρομές τους.

Οι ακαταστασίες στη Θεσσαλία συνεχίζονται:

Το **1081**, επί Αλεξίου του Α', του Κομνηνού, εισβάλλουν οι Νορμανδοί.

Στέφαν Ούρος Δ' Ντουσαν 1331-1335
Αυτοκράτορας Σέρβων και Ελλήνων
μέχρι το 1881.

Το **1204**, επί Αλεξίου του Ε', του Μούρτζουφλου, εισβάλλουν οι Φράγκοι, οι οποίοι τελικά κατέλαβαν την Κων/πολή, κατέλυσαν την αυτοκρατορία και τη μοίρασαν μεταξύ τους. Από τη διάλυση προήλθαν ελληνικά και λατινικά βασίλεια και η Θεσσαλία υπήχθη στη λατινική αυτοκρατορία της Θεσσαλονίκης, του Βονιφάτιου του Μομφερατικού. Η Δυτική Θεσσαλία όμως υπήχθη στο ελληνικό "Δεσποτάτο της Ηπείρου".

Το **1309** εισβάλλουν στη Θεσσαλία οι Καταλανοί (Ισπανικό φύλο). Τον **13ο** και **14ο** αιώνα εισβάλλουν οι Αλβανοί, οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στις ορεινές περιοχές της Θεσσαλίας.

Τον **14ο** αιώνα, ο Κράλης της Σερβίας, Στέφανος Δουσάν, δημιούργησε το μεγάλο σερβικό κράτος, στο οποίο συμπεριλήφθηκε και η Θεσσαλία, που εκτεινόταν μέχρι τον κορινθιακό κόλπο. Μετά την κατάλυση και του κράτους των Σέρβων, έρχεται η σειρά των Τούρκων. Την εποχή του Μουράτ Α' και το Βαγιαζίτ (1393 μ.Χ.), η Θεσσαλία κατακτήθηκε από τους Τούρκους και παρέμεινε υπό την κατοχή τους

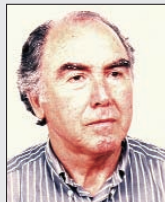
3. Γιατί η Ελλάδα έγινε στόχος επιδρομών κατά τη Βυζαντινή περίοδο

Στη μεσοβυζαντινή περίοδο έγιναν στην Ασία μεγάλες μετακινήσεις λαών, οι οποίες προκάλεσαν αλυσιδωτές αναστατώσεις σε όλη την Ασία και την Ανατολική Ευρώπη. Μια πληθυσμιακή έκρηξη στις στέπες της Μογγολίας προκάλεσε πίεση στους γειτονικούς λαούς, οι οποίοι άρχισαν να μετακινούνται προς τα δυτικά. Η μία φυλή απωθούσε την επόμενη δυτικότερα και έτσι τα πλησιέστερα προς την Ανατολική Ευρώπη φύλα πέρασαν τα βόρεια σύνορα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, αφού παράκαμψαν τον Εύξεινο Πόντο, μέσω της Ουκρανίας και της Λευκορωσίας. Αναζητώντας ηπιότερο κλίμα και καλύτερη τύχη ή πιεζόμενα από άλλες φυλές, ασκούσαν ισχυρή πίεση στα βόρεια σύνορα της αυτοκρατορίας και σε περιόδους αδυναμίας της τελευταίας να τις αποκρούσει, παραβίαζαν τα σύνορα και έφταναν λεηλατώντας μέχρι τη Ελλάδα.

4. Πώς αντιμετώπιζονταν οι επιδρομές

Οι επιδρομές στα εδάφη της αυτοκρατορίας αντιμετώπιζονταν, κατά περίπτωση, αναλόγως προς την στρατιωτική και οικονομική ισχύ του κράτους. Όταν το κράτος ήταν ισχυρό, οι επιδρομές αντιμετώπιζονταν από τους τοπικούς διοικητές ή από τους αυτοκράτορες που επιχειρούσαν εκστρατείες για την αντιμετώπιση των εισβολέων. Στην αντίθετη περίπτωση, αν δηλαδή η αυτοκρατορία δεν είχε τη δυνατότητα να τους αντιμετωπίσει, τότε γινόταν κάποιος συμβιβασμός, όπως καταβολή ενός χρηματικού ποσού στους επιδρομείς ή άλλων ανταλλαγμάτων και όχι σε σπάνιες περιπτώσεις και με σύναψη πριγκηπικών γάμων κ.ά.. Υπήρχαν όμως και περιπτώσεις που η αυτοκρατορία επέτρεπε την ελεύθερη εγκατάσταση των επιδρομμένων σε ελληνικά εδάφη, υπό τον όρο ότι οι τελευταίοι θα δήλωναν υποταγή στον αυτοκράτορα. Η τελευταία περίπτωση προσπόριζε στην αυτοκρατορία πολλά οφέλη, όπως

Επιδρομές στη Θεσσαλία κατά τη Βυζαντινή περίοδο

Γράφει ο Λάμπρος
Γριβέλλας
lampgriv@gmail.com

εποικισμό των αραιοκατοικημένων εδαφών, είσπραξη φόρων και στρατολόγηση πολεμιστών. Πρέπει δε να λάβουμε υπόψη ότι οι επιδρομείς εκείνοι δεν είχαν εθνική συνείδηση και εύκολα αφομοιώνονταν από τους ντόπιους πληθυσμούς.

5. Σλάβοι και Βούλγαροι οι πιο επικίνδυνοι επιδρομείς

Οι πιο οργανωμένες επιδρομές έγιναν από τους Σλάβους. Όπως γράφει ο Τσέχος ιστορικός LYBOR NIDHRLE οι σλαβικές επιδρομές με αντίστοιχες εγκαταστάσεις άρχισαν το 578 και τελείωσαν το 611, επί αυτοκράτορα Ηρακλείου. Την εποχή αυτή στη Μαγνησία εγκαταστάθηκαν οι γνωστοί Βελεγιζίτες, αφού πρώτα κατέστρεψαν την ακμαία θεσσαλική πόλη Φθιώτιδες Θήβες, που βρισκόταν στο χώρο της σημερινής Νέας Αγχιάλου. Ο εποικισμός των Σλάβων αυτής της εποχής έγινε και σε ορεινά και ημιορεινά μέρη της Δυτικής Θεσσαλίας, όπως μαρτυρούν τα τοπωνύμια: Σμόκοβο, Μέγδοβα, Μπόσκαβο, Μπουκοβίτσα, Γλογοβίτσα κ.ά., δεν άφησαν όμως πολιτισμικά ή άλλα δείγματα στην περιοχή. Σύμφωνα με τον ιστορικό Διονύσιο Ζακυθινό, "Αι εν Θεσσαλία σλαβικά αποικία παρέχουν την εντύπωσιν νησιδων εγκατεστημένων εν τω μέσω συμπαγών πληθυσμών. Άλλωστε, αι εγκατασταθείσαι φυλαί ουδεμίαν ή ενίοτε όλως υποτυπώδη πολιτικήν οργάνωσιν είχαν".

Οι Βούλγαροι, απ' όπου εγκαταστάθηκαν στα βόρεια της αυτοκρατορίας, συνεχώς ενοχλούσαν τους Βυζαντινούς με επιδρομές στο Δούναβη και στη Μακεδονία. Η μεγάλη επιδρομή όμως έγινε στα χρόνια του Βασιλείου Β' (976-1025). Τότε η Μακεδονία και η Θεσσαλία κατακλύστηκαν από βουλγαρικά στίφη, που τα οδηγούσε ο ικανότατος ηγεμόνας Σαμουήλ. Το 986, η Λάρισα, ύστερα από ηρωική αντίσταση, που κράτησε πολλά χρόνια, έπεσε στα χέρια των Βουλγάρων, κυρίως εξαιτίας του λιμού. Σύμφωνα με τη μαρτυρία του χρονικογράφου Γεωργίου Κεδρηνού, οι Λαρισαίοι εξανδραποδίστηκαν και μεταφέρθηκαν στο εσωτερικό της Βουλγαρίας. Οι Βούλγαροι απήγαγαν και το λείψανο του Αγίου Αχιλλείου και το μετέφεραν στη λίμνη Πρέσπα, όπου είχε τη διαμονή του ο Σαμουήλ. Στο νησί Πρέσπα, ακόμη και σήμερα σώζονται τα ερείπια της Βασιλικής του Αγίου Αχιλλείου, η οποία, κατά πάσα πιθανότητα, κτίστηκε μετά την κατάλυση του βουλγαρικού κράτους. Από τους Βουλγάρους απάλλαξε τη Θεσσαλία και τη Νότια Ελλάδα ο Νικηφόρος Ουρανός, συντρίβοντας τις δυνάμεις τους στο Σπερχειό, το 997.

Η συντριβή του στρατού του Σαμουήλ θεωρήθηκε μέγα και σωτήριο γεγονός για τον ελληνισμό και το χρονικό της αποτέλεσε μέρος της λογοτεχνίας και της ιστοριογραφίας του, έχει δε, σε περίληψη, ως εξής:

Ο Σαμουήλ, χωρίς να συναντήσει σημαντική αντίσταση, προήλασε μέχρι τον ισθμό της Κορίνθου καταστρέφοντας τη χώρα, λεηλατώντας και εξανδραποδίζοντας τους κατοίκους της. Εκεί αποκρούστηκε από τον "Πραίτορα" της Πελοποννήσου. Στο βίο του οσίου Νίκωνος, του "Μετανοείτε" αναφέρεται ότι ο Πραίτορας "εφρούρει τον εκείσε ισθμόν, της βουλγαρικής ένεκα εφόδου. Φήμη γαρ ηκούετο και κατά πάσης χωρύν αυτό (το βουλγαρικό έθνος δηλαδή) της Ηπείρου και κατ' αυτής της Ελλάδος τε και της του Πέλοπος εκστρατεύειν". Κατά την επιστροφή του ο Σαμουήλ βρήκε αντιμέτωπα τα βυζαντινά στρατεύματα. Ο Νικηφόρος Ουρανός, μέσα από τα στενά του Ολύμπου, ήλθε στη Λάρισα, εκεί άφησε τη βαριά αποσκευή του στρατού και, με ελαφρά οπλισμένους οπλίτες, με γρήγορη κίνηση, διέσχισε την πεδιάδα των Φαρσάλων, πέρασε τον Απιδανό ποταμό και στρατοπέδευσε στην όχθη του πλημμυρισμένου Σπερχειού, απέναντι από το βουλγαρικό καταυλισμό. Η διάβαση του ποταμού από Έλληνες και Βουλγάρους θεωρούνταν δύσκολο εγχείρημα και προπαντός νύχτα. "Πλημμυρούντος και πελαγούντος", γράφει ο χρονικογράφος. Τη νύχτα ο γενναίος στρατηγός ανακάλυψε κάποιον πόρο, πέρασε απαρατήρητος το ποτάμι και αιφνιδίασε τους Βουλγάρους. Ακολούθησε φοβερή σφαγή του βουλγαρικού στρατού και όσοι γλίτωσαν τη ζωή τους διασκορπίστηκαν στα γύρω βουνά. "Και σφάζονται μεν αριθμού κρείτους, μηδενός προς αλήν απιδείν τομήσαντος". Κανένας δηλαδή δεν τόλμησε να αντισταθεί και να πολεμήσει. Ο Σαμουήλ και ο γιος του Ραδομήρος, πληγωμένοι, μόλις κατόρθωσαν να σωθούν μέσα από τα αιωλικά βουνά και την Πίνδο.

Υπολείμματα της βουλγαρικής στρατιάς του Σαμουήλ, προσπαθώντας να περάσουν στο βορρά μέσα από τα Άγραφα, έπεσαν σε ενέδρα που τους είχαν στήσει οι Δόλοπες και αποδεκατίστηκαν. Το βουνό "Βουλγάρρα" πήρε την ονομασία του από τη σφαγή των Βουλγάρων εκείνη την εποχή.

6. Το σερβικό κράτος της Θεσσαλίας (Στέφανος Ντουσαν)

Οι επιδρομές στη Θεσσαλία δεν έχουν τελειωμό. Αξίζει όμως να αναφερθούμε στην κατάκτησή της από τους Σέρβους, λίγο πριν από την τουρκική κατοχή. Είναι η εποχή μετά την κατάληψη της αυτοκρατορίας από τους Σταυροφόρους (1204), η οποία (αυτοκρατορία) είχε κατατμηθεί σε μικρά βασίλεια (τιμάρια) ελληνικά και λατινικά, και, ως εκ τούτου, κάθε αντίσταση σε επιδρομέα ήταν αναποτελεσματική. Η σερβική κατάκτηση της Θεσσαλίας αρχίζει από το έτος 1342, ειρηνικά, με την παραχώρηση ορισμένων εδαφών από τους βυζαντινούς. Οι κυριότερες ιστορικές πηγές αυτής της εποχής είναι οι βυζαντινοί ιστορικοί Κων/νος Καντακουζηνός και Νικηφόρος Γρηγοράς. Το έτος 1346, ο μεγάλος Κράλης των Σέρβων Στάφανος Ντουσαν απέστειλε το στρατηγό Πρελούμπο να καταλάβει ολόκληρη την Ελλάδα. Χωρίς να συναντήσει αντίσταση, ο Πρελούμπο κυριέυσε όλα τα θεσσαλικά κάστρα, μέχρι τον Πτελεό. Στο τέλος του 1348 η σερβική κυριαρχία στη Θεσσαλία ήταν απόλυτη, εκτός από τη Μαγνησία που την κρατούσαν ακόμα οι Καταλανοί. Εκείνη την εποχή η Θεσσαλία αναφέρεται ως "Βλαχία", "Μεγάλη Βλαχία", "η εν Ελλάδι Βλαχία". Η χώρα εξαιτίας της κατοικημένης και των αλληπάλληλων επιδρομών κα δηώσεων βρίσκεται σε ελεεινή κατάσταση. Εξάλλου μαστίζεται από επιδημίες και πολλές επιδρομές Αλβανών και Βλάχων. Στην απελπισία τους οι Θεσσαλοί δέχτηκαν τους Σέρβους περισσότερο ως προστάτες και όχι ως κατακτητές.

Ο Ντουσαν, που είχε οραματιστεί την ίδρυση μιας ελληνοσερβικής αυτοκρατορίας, φέρθηκε στο λαό και στον κλήρο ως ελευθερωτής. Στα χρόνια της σερβοκρατίας η Θεσσαλία γνώρισε περίοδο ειρήνης, η γη καλλιεργήθηκε, άνθισε το εμπόριο και ο μοναστηριακός βίος ενισχύθηκε οικονομικά και κτηματικά από τους σέρβους ηγεμόνες. Ιδιαίτερη μέριμνα λήφθηκε για τα μοναστήρια των Μετεώρων. Παράλληλα οι νέοι κυρίαρχοι σεβάστηκαν τα προνόμια των θεσσαλών αρχοντίσκων και προστάτησαν την ιδιωτική και εκκλησιαστική περιουσία. Οι Σέρβοι στρατηγοί, για να προσδώσουν και κληρονομικό χαρακτήρα στην κατοχή, σύναψαν και πολλούς γάμους με πριγκήπισσες, γόνους βυζαντινών αυτοκρατόρων. Μ' όλα αυτά δεν χρειάστηκε και μεγάλη προσπάθεια για να κρατήσουν οι Σέρβοι στην κατοχή τους τη Θεσσαλία εκείνης της εποχής, η οποία τη μόνη δυνατότητα που είχε ήταν να κάμει επιλογή κατακτητών. Το σερβικό κράτος της Θεσσαλίας καταλύθηκε από τους Τούρκους το έτος 1396, όταν ο Βαγιαζίτ κατέλαβε τη Θεσσαλία, εκτός από μερικά φρούρια που προσωρινά και εκείνα παρέμειναν στην κατοχή των Νορμανδών.

Ερασιμμένες πηγές:

Γεώργιος Κεδρηνός (11ος αιώνας). Βυζαντινός χρονογράφος του 11ου αιώνα
Νικηφόρος Γρηγοράς (1295-1360). Βυζαντινός ιστορικός, λόγιος, θεολόγος, αστρονόμος
Κων/νος Καντακουζηνός (1640-1716). Ιστορικός και διπλωμάτης στη Βλαχία
Lubor Nidhrle (1865-1944). Τσέχος ιστορικός
Διονύσιος Ζακυθινός (1905-1993). Ιστορικός, λόγιος, ακαδημαϊκός

ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Είχα αρχειοθετήσει μία ολοσέλιδη ανάλυση του κ. Πέτρου Μακρή που δημοσιεύτηκε στο φύλλο της Κυριακής 15.5.1995 της Καθημερινής, με τίτλο: "Εθνική μειονότητα οι "καθαροί" Τούρκοι".

Αντιγράφω μέρος της εισαγωγής της ανωτέρω ανάλυσης:

"Στο μωσαϊκό του σημερινού τουρκικού κράτους το "καθαρό" τουρκικό στοιχείο δεν αντιπροσωπεύει παρά το 25 - 30 % του συνολικού πληθυσμού των 62.154.000 κατοίκων. Από την άποψη αυτή, το κουρδικό έθνος, που αριθμεί 18 - 20 εκ. κατοίκους, μόνον στην Τουρκία, φαίνεται να ανταγωνίζεται αριθμητικά τους ίδιους τους Τούρκους. Διακεκριμένοι εθνολόγοι, στατιστικοί και ιστορικοί, σε στοιχεία των οποίων βασίζεται αυτή η έρευνα, χαρακτηρίζουν εκρηκτική την κατάσταση, που διαμορφώνεται σε μία "τεχνητή επικράτεια, χωρίς ομοιογενή εθνική σπονδυλική στήλη". Σ'ένα αχανές κράτος 779.452 τ.χλμ. που συνενώνει με τη στρατιωτική βία, (manu militari), 52 εθνοτήτες, με ξεχωριστή, η κάθε μια, γλωσσική και θρησκευτική ιδιοτυπία. Μόνον το ελληνικό στοιχείο, που εκτουρκίσθηκε και εξισλαμίσθηκε δια της βίας, φθάνει τα 20 εκ. ψυχές".

Ο κύριος Μακρής βασίστηκε σε μια πλούσια βιβλιογραφία για την ανάλυση αυτή. Εντυπωσιακό το ποσοστό των εκτουρκισθέντων και εξισλαμισθέντων Ελλήνων. Είκοσι εκατομμύρια επί συνόλου πληθυσμού το 1995, εξήντα δύο εκατομμυρίων. Δηλαδή το εν τρίτον του πληθυσμού της Τουρκίας έχει ελληνικό αίμα. Ο κύριος Μακρής αναφέρει ότι οι "καθαροί" Τούρκοι δεν αντιπροσωπεύουν παρά ένα 25-30% του εθνικού πληθυσμού. Εάν τα συμπεράσματα της έρευνας είναι ακριβή, τότε το ελληνικό αίμα υπερέρχει του τουρκικού στην Τουρκία.

Ωστόσο, η πολιτική συμπεριφορά της εκάστοτε τουρκικής ηγεσίας είναι παγίως διεκδικητική σε βάρος της εθνικής μας κυριαρχίας. Ιδιαίτερα με την διακυβέρνηση του Ερντογάν, έχει εξελιχθεί σε άκρωσ προκλητική και χυδαία. Υπήρξε, εντούτοις, κάποια αναστολή πρόσφατα λόγω του σεισμού. Είναι όμως βέβαιο ότι ακόμα και μετά την ενδεχόμενη απομάκρυνση της ηγεσίας Ερντογάν, η πολιτική συμπεριφορά της Τουρκίας δεν πρόκειται να αλλάξει, πιθανόν δε να γίνει πιο επικίνδυνη, αν λάβουμε υπόψη τις δηλώσεις που έκανε πριν λίγους μήνες ο ενδεχόμενος διάδοχος του Ερντογάν, Κεμάλ Κιλντνάρογλου. Απευθυνόμενος στον Ερντογάν, είπε: (Καθημερινή 8.3.23) "Αν έχεις ψυχή, κάνε ένα βήμα για τα νησιά που κατελήφθησαν, για τα στρατιωτικοποιημένα νησιά. Θα σε στηρίξουμε".

Μιλώντας εξάλλου για τα γνωστά νταηλίκια του Ερντογάν (θα έρθω μια νύχτα κλπ.), χωρίς να προβαίνει σε πράξεις, είπε: "Ο Ετζεβίτ και ο Ερμπακάν πήγαν και κατέλαβαν το τουρκικό τμήμα της Κύπρου".

Η συμπεριφορά αυτή έχει βαθιές ρίζες για τους Τούρκους εθνικιστές που δεσπόζουν στις τουρκικές κυβερνήσεις:

-Οι Έλληνες είναι εκείνοι που ξεκίνησαν τη διάλυση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας με την επανάσταση του 1821.

-Οι Έλληνες είναι εκείνοι που απείλησαν την ίδια την υπόσταση της Τουρκίας με την προέλασή τους μέχρι την Άγκυρα.

-Δεν ξεχνούν επίσης, το τραύμα των βαλκανικών πολέμων και το "σύνδρομο της Λοζάνης". Δεν έχουν χωνέψει το ότι ως νικητές το 1922 δεν μπόρεσαν να κρατήσουν στο Αιγαίο παρά μόνο την Ίμβρο και την Τένεδο. Τους είχε χαλάσει την πίστη ο Πλαστήρας με την επανάστασή του το 1922 που έδωσε τον μιστό στους συμμάχους Κωνσταντίνο και έπεισε τον Βενιζέλο να ηγηθεί της αντιπροσωπίας μας στη Λοζάνη. Η αναθέωση της συνθήκης της Λοζάνης αποτελεί μόνιμη επιδίωξη της τουρκικής πολιτικής.

Γράφει ο
Άγγελος Ζαχαρόπουλος,
Επίτιμος Διπλ. της Ευρικής
Επιτροπής
πρ. Γενικός Διπλ. του
Υπουργείου Γεωργίας
μέλος της Κεντρικής
Επιτροπής Διαπρίσεων για
την ένατη της Ελλάδας στην
ΕΟΚ (ο τελευταίος επίσημος).

Παραδοσιακή και σύγχρονη κοινωνία

Πάνεται η ψυχή σου, όταν ανοίγεις την εφημερίδα:

"Συμμορία νεαρών οπαδών ποδοσφαιρικής ομάδας βγήκε παγανιά τα μεσάνυχτα στους δρόμους, επιτέθηκε στους οπαδούς αντίπαλης ομάδας με πρωτοφανή μανία, με ρόπαλα, μαχαίρια και δρεπάνια, με αποτέλεσμα να φονευθεί ένας 18χρονος και να τραυματιστούν σοβαρά οι υπόλοιποι της παρέας". Περνάς στη διπλανή εφημερίδα:

"Γιος φόνεψε τον πατέρα του για ασήμαντη αφορμή..." και έπειτα συνέχεια...

Και μακάρι τα παραπάνω να ήταν τα μοναδικά. Τέτοια περιστατικά συμβαίνουν καθημερινά στη ζωή μας. Διαρρήξεις, εν ψυχρώ δολοφονίες, βιασμοί, παιδοφιλίες, καταχρήσεις ο βυθός της κόλασης βγήκε στην επιφάνεια. Και βρισκόμαστε στο πρώτο τέταρτο του 21ου αιώνα, όπου οι άνθρωποι κυκλοφορούν με πολυτελή αυτοκίνητα, έχουν στην υπηρεσία τους θαυματοργά μηχανήματα, καλοτρώνε, καλοπίνουν και διασκεδάζουν σε πολυτελή κέντρα, αλλά έχουν γίνει όντα μοναχικά και απόκοσμα. Γίνανε θηρία, λύκοι, "Homo homini lupus" (άνθρωπος προς άνθρωπο λύκος), κατά τη λατινική παροιμία.

Την ανθρωπιά την έχει κατασπαράξει η ερημιά της μεγαλούπολης και ο Μινώταυρος του σύγχρονου τρόπου ζωής.

Δεν ξέρω πόση αίσθηση κάνει αυτό στην άλλη Ευρώπη, για εμάς τους Έλληνες όμως, ένα λαό εγκάρδιο, ζεστό και βαθιά ανθρωπινό από τη μακρινή αρχαιότητα ακόμη, το σήμερα δεν αντέχει σε σύγκριση με το χθες. Με τα ήθη της κοινωνίας μας παλαιότερων εποχών, μιας κοινωνίας φτωχής και βασανισμένης, αλλά τόσο κοινωνικοποιημένης που καθένας συμμεριζόταν τη χαρά, την ευτυχία, αλλά και τη λύπη και τη δυστυχία του διπλανού του. Κι όταν κάποιος γονάτιζε, έσπευδαν όλοι να τον σηκώσουν. Σαν ευαγγελικό κήρυγμα ακούονται οι στίχοι του Αθάνα:

"Σαν όπως τα τρεχούμενα μοιράζουμε νερά και τα σπαρτά ποτίζουμε καθείς με την αράδα, έτσι τις μοιραζόμαστε και θλίψη και χαρά, για βρέχει σ' όλο το χωριό, για σ' όλο είναι λιακάδα!"

Δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω, πόσοι από τους νεότερους έχουν ακούσει τη λέξη "παρακαλιά", που ίσως είναι μια λέξη αποκλειστική της ζωγλοπιτικής/ραχουλιώτικης ντοπιολαλιάς. Δυστυχώς, την έχουν λησμονήσει ακόμα και οι λεξιμογράφοι. Είναι μια λέξη που δίνει το στίγμα της βαθιάς κοινωνικοποίησης της παραδοσιακής αγροτικής κοινωνίας. Όταν κάποιος χωριανός αναξιοπαθούσε, αν δηλαδή ήταν ασθενής, αν έχανε το βόδι ή το μουλάρι του και δεν μπορούσε να καλλιεργήσει, αν ήταν χήρα με μικρά παιδιά ή ανήμποροι γέροντες, τότε το χωριό έκανε "παρακαλιά".

Ήταν μια εκδήλωση καθιερωμένη από αιώνων, θεωρούνταν ως υποχρέωση της κοινότητας προς τα αναξιοπαθόντα μέλη της και έτσι κανείς δεν θεωρούσε υποτιμητικό ή αναξιοπρεπές να δεχθεί την προσφερόμενη βοήθεια. Η "παρακαλιά" γινόταν πάντα σε μέρα σχολής, Κυριακή ή γιορτή. Αποβραδής, ο τελάλης έβγαине στο ψηλότερο μέρος του χωριού και φώναζε δυνατά για ν' ακουστεί προς όλες τις κατευθύνσεις:

-Ακούστε, χωριανοί! Ταχιά την Κυριακή, όλα τα ζευγάρια, να οργώσουμε το χωράφι του τάδε χωριανού, που είναι άρρωστος στο νοσοκομείο! Να μη λείψει κανένας!

Και κανένας δεν έλειπε χωρίς σοβαρό λόγο. Όλοι μαζί, δουλειά εβδομαδιαία, την έβγαζαν σε ένα πρωινό. Κι αυτό γινόταν όχι μόνο στο όργωμα και στη σπορά, αλλά και στο θέρο και σ' αλώνι, στο κουβάλημα πέτρας και ξυλείας για το χτίσιμο του φτωχόσπιτου που καταστράφηκε από πυρκαγιά και σε κάθε άλλη εργασία που θα έδινε μια ευκαιρία στον ανήμπορο συγχωριανό να ξεπεράσει την πρόσκαιρη δυσκολία του. Προπαντός όμως θα του χάριζε το συναίσθημα να αισθάνεται ότι οι συμπατριώτες του τον νοιάζονται και του συμπαραστέκονται στις δυσκολίες. Έτσι σφιχτοδεμένη και αλληλέγγυα η ελληνική κοινωνία, κατόρθωσε να ξεπεράσει με επιτυχία κατοχές και διωγμούς, φτώχειες και δυστυχίες και να επιζήσει σε καιρούς πολύ πιο δύσκολους από τους σημερινούς.

Δυστυχώς, τα εισαγόμενα νέα ήθη -ίσως και η σχετική ευμάρεια που απολαμβάνουμε τα τελευταία χρόνια-χαλάσαν εκείνους τους θεσμούς, με συνέπεια να διαρραγεί ο κοινωνικός μας ιστός. Πολύ φοβόμαστε ότι αυτό τίποτε καλό δεν προοικονομείται για το μέλλον της φυλής μας.

Γράφει ο Γιώργος
Δ. Κατσιούλας

Διαχρονικές καλλιέργειες στη Ραχούλα

Η Θεσσαλία απελευθερώνεται από την πολλών αιώνων τουρκική σκλαβιά και ενσωματώνεται με την μητέρα Ελλάδα το 1881 και η χρονολογία αυτή αποτελεί ιστορικό σταθμό και ανοίγει την αυλαία της ελευθερίας και ανεξαρτησίας. Ο Νομός Καρδίτσας ελευθερώνεται στις 18 Αυγούστου του ίδιου έτους και ο λαός του κάμπου και των Θεσσαλικών Αγράφων παίρνει την τύχη στα χέρια του και έπειτα από αγώνες σκληρούς θα γίνει πραγματικά αφέντης του τόπου του.

Νομίζω ότι είναι φρόνιμο, χρήσιμο και επιβεβλημένο να κάνουμε μια αναδρομή στο παρελθόν και με αφετηρία την 18η Αυγούστου του 1881 να δούμε τους βιοποριστικούς πόρους και την μετέπειτα αυτών εξέλιξη. Είναι και αυτό ένα κομμάτι της ιστορίας το οποίο χαράσσει το παρόν, φωτίζει και προδιαγράφει το μέλλον.

Η απελευθέρωση της Θεσσαλίας από τον τουρκικό ζυγό βρίσκει τους ανθρώπους της υπαίθρου να ασχολούνται, κατά κύριο επάγγελμα με την γεωργοκτηνοτροφία. Είναι οι δυο πυλώνες που για αιώνες και χιλιετίες στήριξαν την επιβίωση των ανθρώπων. Με τον καιρό όμως, την πρόοδο και εξέλιξη, οι δύο αυτές βιοποριστικές ασχολίες ανεξαρτητοποιήθηκαν και αποτέλεσαν ξεχωριστές οντότητες. Παραταύτα η μικρή, η οικόσιτη κτηνοτροφία παρέμεινε σ' όλα τα σπίτια, είτε το κύριο επάγγελμα ήταν γεωργός ή κτηνοτρόφος. Και οι γεωργοί διατηρούσαν λίγα ζωντανά και οι κτηνοτρόφοι είχαν κτήματα έστω μικρής ιδιοκτησίας.

Με την πάροδο του χρόνου την πρόοδο και την εξέλιξη, οι οικογενειακές απαιτήσεις μεγάλωσαν και τα οικονομικά δεν επαρκούσαν να καλύψουν τις νέες απαιτήσεις. "Ουκ επ' άρτω μόνω ζήσεται άνθρωπος" λέει το Ευαγγέλιο. Ο άνθρωπος δεν έχει μόνο υλικές απαιτήσεις αλλά και πνευματικές. Για να καλύψει, λοιπόν, αυτό το οικονομικό κενό στράφηκε και σ' άλλες δραστηριότητες που ήταν ικανές να συμπληρώσουν τις οικονομικές ελλείψεις.

Τα θεσσαλικά Άγραφα είχαν αναπτύξει την κτηνοτροφία αλλά η γεωργία λόγω της διαμόρφωσης του εδάφους ήταν υποτυπώδης και για να συμπληρώσουν τα έσοδά τους οι άνθρωποι στράφηκαν σ' άλλες δραστηριότητες, όπως στην σπηροτροφία, η οποία ήταν τότε αρκετά αναπτυγμένη. Αυτό βέβαια είναι και ιστορικά καταγεγραμμένο και την πρώτη ύλη, το μετάξι, το επεξεργάζονταν στον αργαλειό. Η σπηροτροφία βέβαια ανθούσα και σ' άλλες περιοχές της Θεσσαλίας και το εμπόριο των υφαντών το είχαν οι Πηλιορίτες οι οποίοι το συναλλάσσονταν με τους Αυστριακούς.

Το γλυκοχάραμα της ελευθερίας και η ανατολή της νέας εποχής βρίσκει τους κατοίκους του χωριού μας να ασχολούνται με την καλλιέργεια, την εκτροφή του μεταξοσκώληκα και να είναι ένα από τα πρώτα χωριά των Αγράφων, εάν δεν ήταν το πρώτο στη σπηροτροφία. Το χωριό μας είχε όλα τα εχέγγυα και τις καλές προϋποθέσεις για την προαγωγή και την ανάπτυξη της σπηροτροφίας.

Όταν ήμουν μικρό παιδί πολλές φορές άκουγα συζητήσεις που γίνονταν με τη μανιά μου την Καραγιαννοθανάσσανα που γεννήθηκε το 1890 και την μάνα μου του 1895. Οι συζητήσεις περιστρέφονταν γύρω από την μεταξοσκώληκοτροφία και τα προβλήματα αυτής.

Εγώ καθισμένος σ' ένα σκαμνί, κοντά στη φωτιά και το αυτί δόγα παρακολουθούσα τις συζητήσεις των μεγάλων και ασυναίσθητα καταγράφονταν στην παιδική μου μνήμη και τις διατηρώ ανέπαφες μέχρι σήμερα. Από ότι κατάλαβα για τη σπηροτροφία χρειαζόνταν τρία πράγματα. Κανονική θερμοκρασία δωματίου, μεγάλη καθαριότητα και εξασφαλισμένη τροφή για τους μεταξοσκώληκες που δεν ήταν άλλο παρά φύλλα μουριάς (σκαμιάς). Αγόραζαν από το εμπόριο τα αυγά του μεταξοσκώληκα που ήταν μέσα σε μεταλλικά κουτιά. Τα αυγά για να επωασθούν χρειαζόνταν την ανάλογη θερμοκρασία γι' αυτό οι καλλιεργητές έκαναν χρήση θερμομέτρου υδραργύρου. Όταν έρχονταν ο καιρός έβαζαν τα κουτιά με τα αυγά κοντά στο τζάκι και πρόσεχαν τη θερμοκρασία. Κανόνιζαν η επώαση των αυγών να συμπίπτει με το ντύσιμο της μουριάς με φύλλα, ώστε τα σκουλήκια να βρουν τροφή.

Όταν έφτανε ο χρόνος και τα αυγά γίνονταν σκουλήκια τα τοποθετούσαν σε καθαρά άσπρα πανιά, μάζευαν φύλλα μουριάς, τα ψιλόκοβαν όπως τον καπνό του τσιγάρου και τα άπλωναν πάνω στο πανί που ήταν οι μεταξοσκώληκες, οι οποίοι σιγά σιγά άρχιζαν τη διατροφή τους. Όσο μεγάλωναν οι μεταξοσκώληκες τόσο πιο χοντρά κόβονταν τα φύλλα και αργότερα έβαζαν κλαδιά με φύλλα. Όταν το έντομο έφτανε στο τελευταίο στάδιο και πριν αρχίσει να κάνει το βομβύκιο, το κουκούλι, γίνονταν πολύ αδηφάγο, αγόρταγο και οι παραγωγοί δεν πρόκαναν, δεν προλάβαιναν να κόβουν και να μεταφέρουν κλαδιά μουριάς. Τεράστιες εκτάσεις στο χωριό μας ήταν καλυμμένες με μουριές. Συγκεκριμένα το Παλιοζωγλόπι, το χωριό, η Λούτσα και άλλες περιοχές που ευνοούσαν το φυτό αυτό. Όταν ήμουν μικρός στο Παλιοζωγλόπι υπήρχαν πολλές σκαμνιές και βρισκαμε πολλά και ωραία σκάμνια. Επίσης και στο χωριό μας υπήρχαν πολλά σκαμνιές και τρώγαμε σκάμνια.

Από τις απέραντες εκτάσεις που ήταν φυτεμένες με σκαμνιές το χωριό μας παρήγαγε μεγάλες ποσότητες σε μετάξι. Κατά την πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα οι μεταξοσκώληκες άρχισαν να προσβάλλονται από διάφορες ασθένειες και η ενασχόληση με την σπηροτροφία εγκαταλείφθηκε. Την αντικατάσταση της δραστηριότητας αυτής έρχεται να την καλύψει η αμπελοργία.

Η αμπελοργία είναι πραγματικά μια δυναμική τροφική καλλιέργεια που το σταφύλι τρώγονταν σαν φρούτο και περιέχει μεγάλη ποσότητα ζάχαρης 12-16% και πολλές βιταμίνες. Από το χυμό του σταφυλιού παράγονταν πολλά είδη κρασιών, ξύδι και από την απόσταξη του κρασιού παράγεται τσίπουρο και διάφορα οινόπνευματώδη. Εάν τον χυμό του κρασιού τν βράσουμε πριν, το ζάχαρο θα μετατραπεί σε οινόπνευμα έχουμε τον γλυκυτόμο μούστο, με τον οποίο φτιάχνουμε διάφορα υποπροϊόντα όπως τα ρετζέλια, τα μουστωμένα σύκα και άλλα γλυκά. Γέμιζε το σπίτι μετά τον τρύγο με διάφορες λιχουδιές.

Πριν λοιπόν η καλλιέργεια της σπηροτροφίας ψυχροραγήσει άρχισε το φύτευμα των κλημάτων και σε σύντομο χρονικό διάστημα απλώθηκε ένας τεράστιος αμπελώνας από το γεφύρι της Συκιάς μέχρι τον Παπαδάτο και του Κοτσύλη. Η αμπελοργία ταυτόχρονα απλώθηκε κυρίως στα ημιορεινά χωριά που βρίσκονται στις ανατολικές πλαγιές των θεσσαλικών Αγράφων και ονομαστά αμπελοργικά χωριά έγιναν ο Μεσενικόλας, το Μορφοβούνι (Βουνέσι), το Μοσχάτο (Βλάσσο), η Ραχούλα (Ζωγλόπι), η Δαφνοσπηλιά. Εκείνα ήταν που είχαν τις μεγαλύτερες εκτάσεις σε αμπελία πρωτοστατούντος του Μεσενικόλα. Τα άλλα χωριά είχαν μικρές εκτάσεις αμπελιών και κάλυπταν ή δεν κάλυπταν τις ανάγκες τους.

Το αμπέλι, μερικοί το έλεγαν, μπελιά, σε ήθελε όλο το χρόνο μέσα και η κάθε δουλειά ήθελε ανθρώπους διαφορετικής ηλικίας, όπως λέει το δημοτικό ποίημα "Το αμπέλι".

Τα κρασιά διέφεραν ποιοτικά από τόπο σε τόπο στο ίδιο χωριό και υπήρχε ποιοτική διαφορά από χωριό σε χωριό. Το καλύτερο ποιοτικό κρασί σε γεύση και βαθμούς ήταν το κρασί της Καστανιάς που προέρχονταν το σταφύλι από μια περιοχή του χωριού που λέγεται Μαραθιά. Η ποσότητα που παράγονταν ήταν μικρή λόγω της έκτασης της περιοχής. Πάντως ήταν ξακουστό όχι μόνο στο νομό Καρδίτσας αλλά σε όλη την Θεσσαλία, βραβεύτηκε και στη Δ.Ε.

ΣΠΗΡΟΤΡΟΦΙΑ

Συνέχεια στην 10η σελ.

Γνωμικός λόγος

Γράφει ο Νίκος Κατοίκος
Κλασικός Φιλολόγος

1. "Παίγνιον εστί Τύχης μερόπων βίος· ου γαρ νόμον οίδε Τύχη, μερόπων δε τυραννεί τοις ιδίοις αλόγως ρεύμασι συρομένη". Πολλαδός ο Αλεξανρεύς, επιγραμματοποιός του 4ου μ.Χ. αιώνα.
(αναφορά Παντελή Μουκάλα, "Η καθημερινή", 12-3-23) MET. Της Τύχης παιγνιδάκι ο βίος των ανθρώπων· αυτή νόμο ή λογική δεν γνωρίζει· τύραννος των ανθρώπων καταντά, έτσι όπως τη σέρνουν τα ρεύματά της της τα παράλογα.
2. "Η κομματική ταυτότητα δεν χορηγείται δωρεάν (στην Ελλάδα). Για να την αποκτήσεις αντικαταβάλλεις κάτι ουσιωδέστερο από τη μηνιαία συνδρομή σου. Την κρίση σου". Παντελής Μπουκάλας (Η "Καθημερινή", 19-3-23)
3. "Η παγκοσμιοποίηση της καπιταλιστικής οικονομίας μοιάζει να είναι η πιο χειροπιαστή απειλή που γνώρισε ποτέ η ανθρωπότητα". Χρήστος Γιανναράς (Η "Καθημερινή", 12-3-23).
4. "Ο πολιτισμός (ποιότητα της ζωής) προϋποθέτει την προτεραιότητα του "εμείς", και όχι του "εγώ". Χρήστος Γιανναράς, (όπως στο τρία).
5. "Ο πιο επικίνδυνος αντίπαλος των ιστορικών κοινωνιών είναι: να εφησυχάζουν οι κληρονόμοι για τα κατορθώματα των προγόνων, να παραιτούνται ανέμελοι στην ένδοξη φήμη, να νεκρώνουν, χωρίς να καταλαβαίνουν ποια πολύτιμη παρακαταθήκη εξουδετερώνει η επιπολαιότητα της καυχησιολογικής φλυαρίας τους". Χρήστος Γιανναράς, (όπως στο 3).
6. "Μια καλή συνείδηση αξίζει περισσότερο από μια καλή φήμη". Σοπενχάιμερ (Γερμανός φιλόσοφος, (1788-1860). "Τα Μετέωρα", 17-3-23.
7. "Είναι αδύνατο να ξέρει ιατρική αυτός που δεν ξέρει ακριβώς τι είναι ο άνθρωπος". Ιπποκράτης
8. "Ό,τι δεν μπορείς να διατυπώσεις απλά, δεν το καταλαβαίνεις", Αϊνστάιν.
9. "Κάποτε ο Λακεδαιμόνιος στρατηγός έπιασε σε ένα καλάθι με σύκα έναν ποντικό, αλλά τον άφησε αμέσως, γιατί ο ποντικός τον δάγκωσε. "Τίποτε δεν είναι τόσο μικρό, που να μη μπορεί να σωθεί, αν αντισταθεί στους αχθρούς του", είπε χαμογελώντας ο στρατηγός. (Λουκιανός).
10. "Ένας από τους σκοπούς της Πολιτείας είναι η επικράτηση του δικαίου και των ιδεωδών της ελευθερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης". Λεξικό Χαρ. Μπαλτά, σελ. 392, Αθήνα 1993.
11. "Στη χώρα όπου η σκέψη εκφράστηκε στη μορφή του διαλόγου (στην Ελλάδα), ο διάλογος είναι τόσο σπάνιος. Στην πραγματικότητα έχουμε (σήμερα) παντού μονολόγους". Π.Δ. Δατόγλου, 1979.
12. "Για τους επάνω (τους δικοκύντες) ο κόσμος είναι κουτός, υπανάπτυκτος και αδιόρθωτος· για τους πολίτες οι επάνω είναι ανίκανοι, ιδιοτελείς και διεφθαρμένοι. Δεν υπάρχει εμπιστοσύνη προς καμιά κατεύθυνση". Π.Δ. Δατόγλου, 1979.
13. "Είν' οι προσπάθειές μας σαν των Τρώων. Θαρρούμε πως με απόφαση και τόλμη, θ' αλλάξουμε της τύχης την καταφορά, κι έξω στεκόμαστε ν' αγωνιστούμε. Όμως η πτώση μας είναι βεβαία". Κων. Καβάφης
14. "Η δύναμή σου πέλαγος Κι η θέλησή μου βράχος". Διονύσιος Σολωμός
15. "Ubi panis, ibi patria" MET. Όπου ψωμί, εκεί πατρίδα. Λατινικό απόφθεγμα.
16. (Στη χώρα μας σήμερα) "Οι άνθρωποι ταυτίζουν φανατισμένα τη γνώση με μόνη την κατανόηση, την αλήθεια με την εντύπωση, την πολιτική με τα εφέ. Γι' αυτό η κοινωνική παρακμή είναι ακατάσχετη". Χρήστος Γιανναράς (Η "Καθημερινή". 15-5-2022.
17. "Ο πολιτικός δεν πρέπει ανα κρίνεται από τα λόγια του αλλά από τα έργα του". Πυθαγόρας
18. "Όσοι ξεχωρίζουν την πολιτική από την ηθική, ποτέ δεν θα καταλάβουν καμία από τις δύο". Απολλώνιος ο Περγαίος (Μαθηματικός και αστρονόμος (262-180 μ. Χ.)
19. "Η λογική είναι ο θυρωρός του νου". Βολταίρος.
20. "Ο φρόνιμος άνθρωπος πρέπει να βάζει τη λογική πάνω από τις επιθυμίες του". Δημοσθένης.
21. "Λογικόν ονομάζουν (μερικοί) τον άνθρωπο που ακολουθεί τους παραλογισμούς της εποχής του". Ιάσων Ευαγγέλου (2023).
22. "Η εξυγίανση των πολιτικών ηθών αποτελεί μόνιμο και ατελέσφορο αίτημα από τη δημιουργία του ελληνικού κράτους μέχρι σήμερα". Νίκος Κατοίκος.
23. "Γλυκύτερη είναι η ζωή εκεί όπου υπάρχει δικαιοσύνη και ισότητα". Σόλων
24. "Μην πατάς τη ζυγαριά", δηλαδή μην προσβάλλεις την ισότητα και τη δικαιοσύνη. Πυθαγόρας.
25. "Κανείς δεν γεννήθηκε ανώτερος από τους άλλους". Σοφοκλής.
26. "Η μετάνοια δεν διορθώνει το λάθος, αλλά διορθώνει εκείνον που το διέπραξε". Επίχραμος.
27. "Το 'δεν έπρεπε' είναι μια φράση που λέγεται πάντα με καθυστέρηση". Ιάσων Ευαγγέλου.
28. "Ο άνθρωπος που δανείζεται, υποδουλώνεται". Σόλων
29. "Τα δάνεια δούλους τους ελευθέρους ποιεί". Μένανδρος
30. "Η οικογένεια είναι η βάση και η αρχή του πολιτισμού". Λουκιανός
31. "Δεν υπάρχει πιο ευχάριστος τόπος από την οικογενειακή εστία". Κικέρων
32. "Το κύτταρο της κοινωνίας, η οικογένει, συχνά εξελίσσεται σε καρκινικό κύτταρο". Ιάσων Ευαγγέλου.-

Ο τολμών, νικά!

Από το βιβλίο της "Λαογραφικά Αργιθέας"

Στα χρόνια του Αλή πασά ένα μπουλούκι του ζήτησε από τον πρόεδρο της κοινότητας Αθηρού, που λεγόταν Καναβός, να του παραδώσει το χωριό. Εκείνος τους απάντησε πως προτιμάει να το κάψει

Γράφει η Λαογράφος
Σοΐλα Τσόκα-Κάμπα

ο ίδιος με τα χέρια του, παρά να το παραδώσει στους Τούρκους. Τα 'μαθε ο Αλής και προσκάλεσε στα Γιάννενα τον Καναβό, να τον φοβερίσει.

Έτσι και δεν δεχτείς, του' πε, θα σου πάρω το κεφάλι!

Εκείνος στάθηκε παλικάρι. Ό,τι και να μου κάμεις του είπε, εγώ το χωριό μου δεν το παραδίνω.

Ο Αλής θαύμασε την τόλμη του Καναβού, τον άφησε ελεύθερο και όχι μονάχα τούτο: διέταξε τα' ασκέρια του να μην ενοχλήσουν πια τους κατοίκους του Αθηρού.

Την ίδια περίοδο, κάτοικοι από το Τριζόλο και τα κοντινά χωριά υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους. Έτσι, στα χωριά τους αργότερα εγκαταστάθηκαν ξενόφερτοι κάτοικοι. Η ανάγκη να προμηθευτούν αλάτι υποχρέωσε μερικούς από τους νέους κατοίκους να πάνε στην περιοχή της Κατερίνης. Εκεί αντάμωσαν μια γερόντισσα που κόντευε τα εκατό και σαν τους είδε, τους ρώτησε:

-Από πού έρχεστε, ωρέ παιδιά;

-Είμαστε από μακριά, της απάντησαν.

Η γερόντισσα επέμενε, κι όταν άκουσε πως έρχονται από το Τριζόλο, αναστέναξε και τους είπε:

-Από εκεί είμαι και του λόγου μου, παιδιά μου. Έχω ακούσει από τα γονικά μου, πως στο χωριό και στην τοποθεσία Κόσια, ήταν ένα κλίμα που έκανε τα καλύτερα σταφύλια. Ας είχα ένα από εκείνα κι ας πέθαινα!

Έχουν να λένε, πως σε εκείνη την τοποθεσία υπάρχει και σήμερα ένα απομεινάρει απ' τη μεγάλη κληματαριά, για να θυμίζει παλιούς καημούς και λαχτάρες, ελπίδες των ανθρώπων, που, όσο μακριά κι αν βρίσκονται, δεν ξεριζώνονται από την καρδιά τους!

Όπως τους ξομολογήθηκε η γερόντισσα, όταν έφευγαν οι κάτοικοι, έβαλαν σε μια μεγάλη γούρνα τα πιο πολύτιμα αντικείμενα που είχαν και, σαν πέρασαν τα χρόνια, αποξέχαστηκε η τοποθεσία εκείνη.

Από την ίδια περιοχή προέρχεται και η παράδοση για τα φτερωτά φίδια, που κατάστρεψαν τα καλαμπόκια ενός μεγαλοτσιφλικά, ονόματι Βαϊτση, που το όνομά του πήρε και ο σημερινός οικισμός Πτελέα. Ο Βαϊτσης, άγνωστης καταγωγής, ήρθε στο Τριζόλο και καλλιεργούσε μια μεγάλη περιοχή, που ανήκε στη δικαιοδοσία του μοναστηριού Κώστη. Η παραγωγή ήταν μπόλικη, αλλά, φαίνεται πως ο Βαϊτσης δεν έδινε τίποτε στο μοναστήρι και τότε έγινε τούτο το παράξενο: Ήρθαν φτερωτά φίδια, άγνωστο από πού, κι ήταν τόσα, που όπως έπεσαν μέσα στα σπαρμένα χωράφια, βούιξε ο τόπος! Δεν πέρασε παρά μικρό διάστημα, που ολάκερη η σοδειά ξεριζώθηκε κι έπεσε στο κοντινό ποτάμι. Μαζί με τα καλαμπόκια που τα παρέσυρε το νερό, χάθηκαν και τα φίδια. Ο Βαϊτσης, σαν είδε τούτο το θάμα, λένε πως έφυγε, κι άλλοι, πως αφιέρωσε τα κτήματα στο μοναστήρι, αναγνωρίζοντας έτσι ότι το κτήμα ήταν βακούφ'κο.-

Για το ψωμί της χρονιάς

Παρατηρώ ότι αυτές τις ημέρες στον δικτυακό χώρο, όπου συντελείται πλέον η επικοινωνία μας, μια σειρά δημοσιεύσεων οι οποίες εντάσσονται στο μεγάλο κεφάλαιο της νοσταλγίας για τα περασμένα χρόνια και αφορούν τα αλώνια και το αλώνισμα με αλογομούλαρα, βόδια ή ακόμα και ειδικές μηχανές. Η ηλικία των περισσότερων που ανεβάζουν τέτοιο υλικό γέρνει ασφαλώς προς την ωριμότητα και οι πολύτιμες φωτογραφίες προέρχονται από οικογενειακά συρτάρια ή αρχεία συλλόγων που με μεράκι κατάφεραν να συγκεντρώσουν.

Γράφει ο Ηλίας Προβόπουλος*

Λέω ότι οι καλοί φίλοι που ανεβάζουν αυτές γέρνουν προς την ωριμότητα, γιατί μόνο αυτοί θυμούνται τέτοιες σκηνές στις μικρές πατρίδες τους, γιατί από το 1980 και μετά στις περισσότερες περιοχές της χώρας το αλώνισμα με ζώα σταμάτησε, όπως σταμάτησε και η καλλιέργεια σιτηρών και αυτή περιορίστηκε στους ανοιχτούς κάμπους της Θεσσαλίας και της Μακεδονίας. Έτσι οι συνομήλικοι είναι αυτοί που μπορούν να μεταφέρουν έστω και με αυτόν τον τρόπο αυτή την τελευταία σκηνή στο έπος του ανθρώπου για την επιβίωση, σκηνή που πρωταγωνιστούσαν όλοι ανεξαιρέτως στην οικογένεια καθώς και τα ζωντανά.

Γιατί το αλώνισμα ήταν η τελευταία και κορυφαία πράξη στον ετήσιο κύκλο του αγώνα για το ψωμί της χρονιάς και η λαχτάρα να φτάσει εκεί ο νοικοκύρης μεγάλη. Μετά απ' όλες τις διαδικασίες της σποράς αλλά και της προσοχής που δίνονταν στο χωράφι για ζημιές που θα μπορούσαν να προκαλέσουν ζωντανά και καιρικά φαινόμενα, και το θερισμό που απαιτούσε επιστράτευση όλων των μελών της οικογένειας έφτανε η ευλογημένη στιγμή του αλωνίσματος που το τέλος της θα έδειχνε σε ποιον θα έμεινε η πεύνα μακριά από το σπίτι.

Ήταν δε το αλώνισμα (γι' αυτό και σε πολλές περιοχές τα αλώνια ήταν δίπλα το ένα στο άλλο σε σημεία που φυσούσε αέρας) μια υπόθεση όλης της κοινότητας από την οποία εξαιρούνταν μόνο οι αδύναμοι και η ηλικιωμένοι. Όλοι οι άλλοι, ακολουθώντας την αρχαία συνθήκη της επιβίωσης έπρεπε να καλλιεργήσουν σιτάρι ή κριθάρι και να μετρήσουν έτσι τη δύναμή τους στο αλώνι. Άλλος λίγο, άλλος πολύ όλοι έφταναν στο αλώνι και αναλόγως τη σοδειά αλώνιζαν μια, δυο και τρεις ημέρες με δικά τους ζωντανά αν ήταν εύποροι αλλιώς σε συνεργασία με των γειτόνων, πράγμα που ανανέωνε τις σχέσεις μεταξύ τους.

Η ιστορία των αλωνιών και του αλωνίσματος είναι τεράστια και σε κάθε τόπο διαφορετική και όσοι την έχουν ζήσει μπορούν να μεταφέρουν την εμπειρία τους (όπως κάνουν με το διαδίκτυο) στους νεότερους γιατί πράγματι είναι ένα κεφάλαιο που πάνω απ' όλα υμνεί την κοινότητα και την συνεργασία μεταξύ των ανθρώπων για το ...ψωμί της χρονιάς που ήταν και το θεμέλιο της επιβίωσης σε καλούς και άσχημους καιρούς.

Σ.Σ. Είναι τιμή μας να φιλοξενούμε το σύντομο αλλά περιεκτικό κείμενο του φίλου δημοσιογράφου Ηλία Προβόπουλου, που μας συγκινεί όλους όσοι έχουμε την εμπειρία του σκληρού αγώνα της αγροτικής κοινωνίας των παιδικών μας χρόνων, για το ψωμί της φαιμελιάς.

Θωμάς ΣΤ. Νάκας Ένας συγχωριανός ήρωας

Για τους περισσότερους από εμάς, ο Θωμάς Νάκας ήταν ένα καλό παιδί, που, μικρός ακόμα, έφυγε από το χωριό, αναζητώντας την τύχη του στην Αθήνα και αλλού. Αποτελεί ευχάριστη έκπληξη το γεγονός ότι βραβεύτηκε από το Δήμο Περιστερίου για την προσφορά του στα πολεμικά γεγονότα της Κύπρου. Είναι μια πατριωτική προσφορά προς τη πατρίδα που πρέπει, ως συγχωριανούς, να μας κάνει υπερήφανους για τον Θωμά.

Η πλακέτα της βράβευσης από το Δήμο Περιστερίου

Σημαιοφόρος στην παρέλαση της 21ης Μαρτίου, στο Περιστερί

Κριάρι χτύπησε γυναίκα στα Τρίκαλα (Από την εφημερίδα "ΑΛΗΘΕΙΑ" Καρδίτσας)

Διαβάζοντας την παραπάνω ειδήση, αυτόματα επανήλθε στη μνήμη μου παρόμοιο περιστατικό που έζησα στα μέσα της δεκαετίας του 2010. Είχα τελειώσει το κορφολόγημα του αμπελιού μου στα Χάνια, βγήκα στο δρόμο και ετοιμαζόμουν να μπω στο αυτοκίνητό μου. Εκείνη τη στιγμή ο Τάσιος-μακαρίτης πιε-ερχόμενος από τη μεριά του Ζωγριού, οδηγούσε το μικρό κοπαδάκι του προς το ποτάμι για πότισμα. Μπροσ τα προβατάκια και πίσω ο Τάσιος, με τη γκλίτσα περασμένη οριζόντια στους δυο ώμους του, ακολουθούσε αμέριμνος.

Θα απείχε περί τα 50-60 μέτρα από τη θέση μου, όταν ξεπετάχτηκε από τους θάμνους και όρμησε σαν σίφουνας, πίσω του το κριάρι, και, πριν προλάβω να ανοίξω το στόμα μου για να φωνάξω, ο δυστυχής βρισκόταν αναίσθητος από το ισχυρό χτύπημα, φαρδύς πλατύς στην άσφαλτο.

Έσπευσα προς το μέρος του, τον συνέφερα κάπως, του είπα να μην κουνηθεί, πριν δοκιμάσουμε αν μπορεί να κουνήσει χέρια, πόδια και μέση- ύστερα τον ανασήκωσα προσεχτικά, το έβαλα στο αυτοκίνητο και, κατ' ευθείαν στο νοσοκομείο.

Σε λίγες μέρες είδα πάλι τον Τάσιο, που κινδύνεψε να μείνει παράλυτος, σχεδόν στην ίδια θέση και με την ίδια περήφανη περπατησιά, να οδηγεί τα πρόβατά του, αυτή τη φορά όμως χωρίς το κριάρι.

-Το πούλησα, αμέσως μόλις βγήκα από το νοσοκομείο, είπε, και πρόσθεσε: δεν το άφηνα ποτέ πίσω, αλλά εκείνη τη φορά με ξεγέλασε. Νόμιζε ότι το κοπάδι ήταν δικό του και βάλθηκε να με ξεκάνει, γιατί με έβλεπε σαν ανταγωνιστή!

Λ.Γ.

Πόσο σκληρή είναι η ζωή!

Η πιο σκληρή εικόνα του έτους 2022. Η εικόνα δείχνει πόσο σκληρή είναι η ζωή για ανθρώπους και ζώα, όπως φαίνεται στην εικόνα ενός μωρού μπαμπούνου που κρατά την κοιλιά της μητέρας του, χωρίς να συνειδητοποιεί ότι η μητέρα του πέθανε και έγινε θήραμα ενός αρπακτικού θηρίου..... Αυτή είναι η αλήθεια της ζωής.. ..

Πολλοί από τους απλούς και τον όχλο προσκολλώνται αδικαιολόγητα σε αυτούς που βλέπουν ισχυρούς για να τους προστατεύσουν....!! Η αλήθεια είναι ότι είναι όλοι λεία των πιο δυνατών, των πιο έξυπνων και των πιο ικανών να ελιχθούν σε όλα... Αυτή είναι η αλήθεια της ζωής και δεν υπάρχει διαφορά μεταξύ ανθρώπων και ζώων... Η φωτογραφία τραβήχτηκε από το Βάσκο φωτογράφο Egor Altuna και το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Λονδίνου την επέλεξαν ως την καλύτερη φωτογραφία του έτους 2022 και την πιο συναρπαστική....!!

Σούλα Χαλά-Κατσιούλα (F/B)

ΟΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΣ

Τριάντα τρεις Αλεξάνδρειες ίδρυσε ο Μέγας Αλέξανδρος σε 15χρόνια, στις κτήσεις του στην Ασία.

Από εκείνες σώθηκε ως τα χρόνια μας η Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, την οποία δόξασαν οι Πτολεμαίοι.

Όνομασία πόλεως	Έτος κτίσεως
Αλεξάνδρεια επί Θράκης	339 π.Χ.
Αλεξάνδρεια κατά Μέλαντα κόλπον εν Θράκη	334 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η Τρωάς	334 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η προς Λάμιον της Καρίας	334 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η παρά την Ισσόν	331 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Αιγύπτω	331 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Κύρρο	331 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Ασσυρία	331 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Παρθυηνή	330 π.Χ.
Αλεξάνδρεια εν Αρρείσις	330 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Γεθροσσούς	330 π.Χ.
Αλεξάνδρεια εν Αραχωίτοις	330 π.Χ.
Αλεξάνδρεια Καποκάσου ή η εν Παροπαμισσάδας	329/28 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Βακτριανή	329/28 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η Εογάτη ή η παρά τον Ιαζάρην	329 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Μακαρηνη	329/28 π.Χ.
Αλεξάνδρεια επί του Ωξου (Α')	329/28 π.Χ.
Αλεξάνδρεια επί του Ωξου (Β') ή η Ωξιάη	328 π.Χ.
Αλεξάνδρεια επί του Μάρψου	328 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Σογδιανή	328/27 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η Βουκεφάλα επί του Υδάσπου	326 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η Νικαία επί του Υδάσπου	326 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η επί του Ακεσίνου	326 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η επί του Ινδού	326/25 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Ωπιανή κατά την Ινδικήν	325 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Σογδοίς	325 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η των Μουσικανών	325 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η παρά Ωριασίς ή η Παζαληνή	325 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Ωρειτάς	325 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Ωροίς	325 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Καρμανία	324 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Σουσιανή	324 π.Χ.
Αλεξάνδρεια η εν Βαβυλωνία	324 π.Χ.

Από τους μύθους του Αισώπου Λέων και Δελφίς

Λέων εν τω Αιγιαλώ πλαζόμενος, ως εθεάσατο Δελφίνα προκύψαντα, επί συμμαχίαν προσκάλεσε λέγων ότι αρμόζει φίλους εαυτούς και βοηθούς γενέσθαι: "Συ μεν γαρ των θαλασπίων ζώων, αυτός δε των χερσαίων εμί βασιλεύς". Του δε ασμένως επινεύσαντος, ο λέων μεθ ου πολύν χρόνον τινά μάχην έχων προς ταύρον άγριον, προσεκάλεσε τον Δελφίνα εις βοήθειαν- ως δε εκείνος βουλόμενος εκβήναι της θαλάσσης ουκ ηδύνατο, ητιάτω αυτόν ο λέων ως προδότην. Ο δε υποτυχών ειπεν: "αλλά μη εμέ μέμφου, την φύσιν δε, ήτις με θαλάσσιον ποιήσαντα γης ουκ εά επιβήναι"

Ατάρ ουν και ημάς δει φιλίαν σπευδομένους τοιούτους επιλέγεσθαι συμμαχους, οί εν τοις κινδύνους πανταχού παρείναι δύνανται.

Μετάφραση: Κάποιο λιοντάρι που τριγύριζε σ' ένα γιαλό, μόλις είδετο Δελφίνα να βγαίνει από τη θάλασσα, του ζήτησε να συνάψουν συμμαχία, λέγοντάς του ότι ταιριάζει πάρα πολύ να γίνουν φίλοι και βοηθοί ο ένας του άλλου. "Διότι εσύ είσαι βασιλιάς των θαλασπίων ζώων και εγώ των χερσαίων". Όταν εκείνο δέχτηκε ευχαρίστως την πρόταση, το λιοντάρι ύστερ' από λίγο χρόνο έχοντας κάποια διαμάχη μ' έναν άγριο ταύρο, καλούσε το Δελφίνα σε βοήθεια- κι όταν εκείνο, ενώ ήθελε να βγει από τη θάλασσα, δεν μπορούσε, το λιοντάρι το κατηγορούσε σαν προδότη. Απαντώντας τότε εκείνο ειπέ: " Μην κατηγορείς εμένα, αλλά τη φύση, που μέκαμα θαλασσινό και δεν μ' αφήνει να πατήσω τη γη".

Λοιπόν, κι εμείς πρέπει, όταν κλεινουμε φιλία, να διαλέγουμε τέτοιους συμμαχους που σε περιπτώσεις κινδύνου μπορούν να μας παραστέκουν παντού.

Είδες η Δ.Ε.Η.;

Τα περισσότερα στη περιοχή Ιτάμου είναι σ' αυτή την κατάσταση. Ύστερα λέμε, γιατί καίγονται τα δάση!

Εμείς πάντως πληρώνουμε τακτικά στη ΔΕΔΔΗΕ για τη συντήρηση του δικτύου!

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Η αντρείουμένη κι τα διμόνια (Λέσβος)

Στου χωριό τα Βρυσιά ήτανι μια φουρά μι'αντρογ'ναίκα, μιγάλη, καλουκαμουμένη, δ'νατή κι μι καρδιά. Τη λέγανι Αντρείουμένη, κι έμεινι ανύπαντρη. Αυτή του καλοκαίρ' συνήθιζι να πλαγιάζει όξου, στου χαγιατί.

Μια νύχτα αυγουτσιάτ'κη άκουσι κουντά να παίζ'ν άργανα. Καθώς δε φουβόντανι, σκώθ'κι, κι όπους ήτανι ουλόγυμη, μι ξέπλιχα τα μαλλιά, πήγι κει π ακ'γόνταν τ' άργανα. Τότις κρύφτ'κι πίσ' απ'ούνα δέντρου κι είδι πουλούς που ήταν πιασμένοι στου χωρού. Πήγι κουντά, χωρίς να τ'ν καταλάβουν. Σαν την ειδαν, ξιπάστ'καν σν αρχή, ύστια τς λεν να χωρέψει μαζί. Κείνη άφουβα μπηκί στου χωρού. Οι άλλοι τότι τραγουδάγαν:

Δαίμονας διμόνουν είμι,
τέτοιουν δαίμουνα δεν είδα.
Πάνου μαλλιά, κάτου μαλλιά,
Κι στ' μέση χάρβαλα.

Χουρεύαν ουλόγυρα σ' ένα σουρό φλουριά, κι απάνου στου σουρό καθότανι ένας βιολιτζής κι έπιζι του βιουλί. Χουρεύαν, ηηδούσαν κι λέγαν πάντα του ίδιου τραγουδι, ους που ξάφνου ακούν να κράζει ου πιτ'νός. Στη στιγμή στάθ'καν κι αφουγκράσ'καν. "Ου άσπρους πιτ'νός είνι" λέει ένας. "Αίντι να χωρέψουμι' ακόμα". Άρχισαν πάλι του χωρού. Σι λιγάκι άκ'σαν πάλι να κράζ' ου πιτ'νός. Στάθ'καν ξανά κι αφουγκράστ'καν μ' ανησυχία. Τότις ένας άλλους λέι: "Είνι ου κόκκινους πιτ'νός, αίντι να χωρέψουμι' ακόμ'".

Κει που χόριβαν, η γ'ναίκα άπλουσι του πουδάρ' τα στου σουρό τα φλουριά κι έπιασι δυο μι τα δάχτ'λα τς. Σι λίγου έκραξι κι πάλι ου πιτ'νός. " Είνι ου μαύρους ου πιτ'νός" φουνάζει ένας άλλους. "Αίντι γλιγγουρα να φύγουμι!". Κι ούλα τα διμόνια πέταξαν κι αφήκαν τη γ'ναίκα. Κείνη έβλιπι τα διμόνια να πιτούν στου αγέρα κι απού πίσου να τα ακ'λουθούν τα φλουριά. Άκ'σι κι μι αφουρη να λέει: "Σταθίτι, σταθίτι, έχασα του παπούτσι μ'".

Σα δεν έβλιπι πλια τίπουτις, η γ'ναίκα γύρ'σι σπίτι τς. Τν άλλη τν μέρα φώναξι τς δ'κούς τς κι τς γεπόνους κι τα' είπι τι είδι τη νύχτα κι τς έδειξι κι τα δυο φλουριά. Πήγι μάλισα κι έψαξι να βρει του παπούτσ' που χάσ' ου δαίμονας, γιατί θάρριι πως θα 'νι τίπουτα καλό πράμα- κι ηύρι ένα νύχι βουδιού.

Ιστορικές σελίδες

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ (όπου ζητά δεύτερο σώβρακο!)

"Περιπόθητε κυρ Κωνσταντίνε Αλεξανδρόπουλε!

Έλαβον το αδελφικό σου, αλλ'εις την γραφή σου δε μοι σημειοίς τίποτε δια να εννοήσω τι κάμνεις αυτού, και πως πηγαίνεις μετά των βουλευτών και βουλευφόρων, μ' όλονό που είμαι τόσας ημέρας εδώ· διό φανέρωσόν μοι και εξηγήσου λεπτομερώς εις ηουσιάν και κυβέρνησίν μου. Επί τούτου να προσπαθήσης να μου εύρης μερικόν πανί, και να το δώσης εις το σπίτι του Γιάννη να μου κάμουν έν σώβρακον, το οποίο να γίνει ολίγον μακρύ, μάλιστα τα καλαμόποδα να γίνουν έως κάτω και με κάθε τρόπο να μου το εξαποστείλης ότι δεν έχω διόλου και το προσμένω άφευκτα.

Από το χαρτί όπου ήλθεν από Δημιτσάνα να βασιτήξεις έν ρέσμο, ότι το θέλω δια γράψιμον, τον οποίον φυλάττεις αυτού εις έν μέρος· στείλε μας και εδώ έν δύο κεδέρινα (σ.σ.: αυτά κι ενώ είχε παρθεί η Τριπολιτοά και οι Έλληνες στρατιωτικοί ...θησαύρι-σαν).

Νέον τι δεν έχομεν· χθες ήλθε και ο πρίγκηψ εδώ, και σήμερον περιμένομεν τον Γιατράκον με τον Κιαμήλμπεην, και να ιδώμεν τι ευδοκιμεί Κύριος·

Τους αρρώστους στρατιώτας να επισκέπτεσαι καθ' ημέραν με τον ιατρόν, όπου έχω αφισμένον αυτού, και να μοι γράφης περί πάντων, στέλλοντας μου με πρώτον το σώβρακον, και εν τοσούτω ασπαζόμενος Σας αδελφικός μένω,

τη 13 Δεκεμβρίου 1821 εκ Κορίθου.

Ο ως αδελφός

Θεόδωρος Κολοκοτρώνης".

Υ.Γ. : Την επιστολή αυτή την έγραψε ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ο θρυλικός Γέρος του Μοριά, από την Κόρινθο, που είχε πάει για την πολιορκία της, και την έστειλε, στο Ναύπλιο, στον αγωνιστή σε πολλές μάχες στο πλευρό του, φίλο καρδιακό και ορισμένο επίτροπο από τον ίδιο, πριν φύγει για την Κόρινθο, της Πελοποννησιακής Βουλής, Κωνσταντίνο Αλεξανδρόπουλο (Από τη Στερνίτσα Αρκαδίας).

Αξίζει να διαβαστεί από όλους τους φίλους, με την ορθογραφία της εποχής εκείνης και να γίνουν οι απαραίτητες και χρήσιμες συγκρίσεις με τους σημερινούς ηγέτες.

Για την αντιγραφή
Σπύρος Καραμούντζος

ΤΑ ΜΟΥΣΟΥΡΙΚΑ

Με τον όρο *Μουσουρικά* αναφερόμαστε στις δύσκολες ελληνο-τουρκικές σχέσεις της διετίας 1847 - 1848, που είχαν ως πρωταγωνιστή τους τον πρεσβευτή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στην Αθήνα Κωστάκη Μουσοούρο Μπέη.

Στις αρχές του 1847 την Ελλάδα κυβερνούσε ο βασιλιάς Όθων με πρωθυπουργό μια αμφιλεγόμενη προσωπικότητα της νεοελληνικής πολιτικής ζωής, τον ηπειρώτη Ιωάννη Κωλέττη, φίλο προσκείμενο στη Γαλλία και εμπνευστή της Μεγάλης Ιδέας. Πρεσβευτής της Υψηλής Πύλης στην ελληνική πρωτεύουσα ήταν ο φαναριώτης Κωνσταντίνος (Κωστάκης) Μουσοούρος Μπέης, με ελληνική καταγωγή και παιδεία.

Στις 23 Ιανουαρίου 1847 ο υπασπιστής του Όθωνα, Τσάμης Καρατάσος, ζήτησε από την οθωμανική πρεσβεία στην Αθήνα να του επικυρώσει το διαβατήριό του, προκειμένου να επισκεφτεί την Κωνσταντινούπολη. Ο Μουσοούρος, που εκτελούσε με υπερβάλλοντα ζήλο τα καθήκοντά του (για να μην κατηγορηθεί από την κυβέρνησή του για φιλελληνική στάση, εξαιτίας της καταγωγής του), απέρριψε το αίτημα του Καρατάσου, με το αιτιολογικό ότι στο παρελθόν είχε επιχειρήσει να ξεσηκώσει τους Μακεδόνες κατά του Σουλτάνου.

Δύο μέρες αργότερα (25 Ιανουαρίου), ο Όθων και ο Μουσοούρος ήλθαν πρόσωπο με πρόσωπο κατά τη διάρκεια του ανακτορικού χορού. Ο βασιλιάς με οργίλο ύφος του είπε στα γαλλικά: "J' esperais, monsieur le minister, que vous auriez eu plus d' egards pour moi" (ελληνιστί, "Ηλπίζον κύριε, ότι ο Βασιλεύς της Ελλάδος ήξιζε περισσότερο σεβασμού, εκείνου τον οποίον δείξατε") και του έστρεψε τα νώτα.

Ο Μουσοούρος θεώρησε προσβλητική τη συμπεριφορά του βασιλιά και αποχώρησε από τη δεξίωση. Την επομένη, αφού διαβουλευθήκε με τον πρεσβευτή της Μ. Βρετανίας Λάιονς, απηύθυνε διακοίνωση προς την ελληνική κυβέρνηση, επιρρίπτοντας την ευθύνη για το επεισόδιο στον πρωθυπουργό Κωλέττη. Τις επόμενες μέρες η κατάσταση οξύνθηκε ακόμη περισσότερο, όταν ο Έλληνας επιτετραμμένος στην Κωνσταντινούπολη με εντολή του Κωλέττη επέρριψε τις ευθύνες για το επεισόδιο στον Μουσοούρο. Η τουρκική κυβέρνηση με τελεσίγραφο αξίωσε ικανοποίηση, το οποίο απέρριψε η ελληνική κυβέρνηση. Τότε, ο Σουλτάνος διέταξε τον πρεσβευτή του να εγκαταλείψει την Ελλάδα, με αποτέλεσμα να επέλθει διακοπή στις διπλωματικές σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών.

Η διευθέτηση του επεισοδίου και η αποκατάσταση των ελληνοτουρκικών σχέσεων θα βραδυπορήσουν για ένα χρόνο, εξαιτίας της ανάμειξης των μεγάλων Δυνάμεων, οι οποίες βρήκαν πρόσφορο έδαφος για να εκδηλώσουν τον ανταγωνισμό τους. Η Αγγλία υποκινούσε σε αδιαλλαξία την Τουρκία και εμπόδιζε κάθε συμβιβαστική προσπάθεια, θέλοντας να ανατρέψει τον γαλλόφιλο Κωλέττη, υποβοηθούμενη και από τους "Τάιμς του Λονδίνου", που χαρακτηρίζαν τον Έλληνα πρωθυπουργό "δόλιο, απατεώνα και χαμερπή". Για τους υποκινητές των "Μουσουρικών" δεν είχε καμία αμφιβολία και ο πολύς Μέτερνιχ: "Η υπόθεση Μουσοούρου είναι πολιτικόν παίγνιον της Αγγλίας. Αυτογράφος της υποθέσεως είναι ο Λάιονς και εργολάβος του θεάματος ο Πάλμερστον (Υπουργός Εξωτερικών)".

Κωστάκης Μουσοούρος Μπέης

Η σθεναρά στάση του Κωλέττη τον είχε καταστήσει ιδιαίτερα δημοφιλή στο λαό. Παρότι η κυβέρνησή του ήταν βουτηγμένη στα σκάνδαλα, προκήρυξε εκλογές για τον Ιούνιο του 1847, τις οποίες κέρδισε πανηγυρικά. Συν τοις άλλοις, η Ελλάδα αντιμετώπιζε και το κίνδυνο οικονομικού εμπάργκο από τους Οθωμανούς, που θα έπληττε κυρίως τη ναυτιλία και το εμπόριο. Όταν ο Άγγλος πρεσβευτής Λάιονς το επεσήμανε στον Κωλέττη, ο πείσμων ηπειρώτης του απάντησε: "Οι ναύται θα γίνουν πειρατάι και οι τεχνίται λησταί".

Ο Κωλέττης δεν πρόλαβε να χαρεί τον εκλογικό του θρίαμβο και πέθανε τον Αύγουστο του 1847. Τον διαδέχθηκε ο αγωνιστής του '21 Κίτσος Τζαβέλας, που ακολούθησε στην αρχή την ίδια σθεναρή στάση με τον προκάτοχό του. Τον Οκτώβριο του 1847 η ελληνική πλευρά έδειξε διάθεση συμβιβασμού με υπόμνημα που κατέθεσε στις μεγάλες Δυνάμεις ο Υπουργός Εξωτερικών Γλαράκης, έπειτα από τις επαφές του Όθωνα με τον τσάρο της Ρωσίας Νικόλαο, ο οποίος ανέλαβε διαμεσολαβητής για την εξομάλυνση της διαφοράς και την αποκατάσταση των ελληνοτουρκικών σχέσεων.

Η Ρωσία διαμήνυσε στην Ελλάδα ότι θα έπρεπε να ικανοποιήσει ηθικά την Τουρκία, αλλά και να αναθερμάνει τις σχέσεις της με την Αγγλία, αναθέτοντας ένα ή δύο υπουργεία σε στελέχη του Αγγλικού Κόμματος. Η ρωσική πρόταση, που δικαίωσε τις τουρκικές θέσεις, υποστηρίχθηκε από την Αυστρία, την Πρωσία και τη Βαυαρία, ενώ η Γαλλία παρέμεινε ουδέτερη. Ο Όθων την αποδέχθηκε και η ελληνική κυβέρνηση με επιστολή προς τον Τούρκο Υπουργό Εξωτερικών Ααλή Εφέντη εξέφραζε τη λύπη της "διά μιάν παρεξήγησιν, ήτις έχσεν ως αποτέλεσμα την αναχώρησιν του Απεσταλμένου της Α.Μ. του Σουλτάνου".

Η επιστολή θεωρήθηκε ικανοποιητική από την Οθωμανική Κυβέρνηση και ο Μουσοούρος επανήλθε στην Αθήνα στις 8 Φεβρουαρίου 1848, με τη δήλωση της Υψηλής Πύλης ότι "χαίρει, διότι δύναται να αποκαταστήσῃ τας σχέσεις μετά της Ελλάδος, εις ο σημείον ευρίσκοντο προ της προσωρινής διακοπής". Ο βασιλιάς κάλεσε στα Ανάκτορα τον Μουσοούρο και του εξέφρασε και προφορικούς τη λύπη του για το επεισόδιο. Η Ρωσία είχε προνοήσει, ώστε ο Μουσοούρος να παραμείνει λίγες μέρες στην Αθήνα και στη συνέχεια να μεταταθεί στο Λονδίνο.

ΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑ

Νοέμβριος 1901

Όταν στις 9 Νοεμβρίου 1901 η εφημερίδα "Ακρόπολις", υπό τη διεύθυνση του Βλάση Γαβριηλίδη, ανακοίνωσε ότι θα συνεχίσει το έργο της βασίλισσας Όλγας δημοσιεύοντας σε συνέχειες το "Κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον", μεταφρασμένο στη δημοτική γλώσσα, πυροδότησε βίαιες αντιδράσεις, οι οποίες ονομάστηκαν "Ευαγγελικά".

Η ρωσικής καταγωγής βασίλισσα Όλγα ήδη από το 1898 είχε αναθέσει στη γραμματέα της Ιουλία Σωμάκη να ξεκινήσει μετάφραση των Ευαγγελίων στη δημοτική, ώστε να γίνονται κατανοητά από τους ως επί το πλείστον αναλφάβητους Έλληνες. Η κίνηση αυτή βρήκε αντίθετους τους υποστηρικτές της αρχαιζουσας, οι οποίοι για να εμποδίσουν τη μετάφραση και να επηρεάσουν το κοινό αίσθημα συνέδεσαν την καταγωγή της Όλγας με τις γεωπολιτικές ανακατατάξεις που δρομολογούνταν και ειδικότερα με το σλαβικό κίνδυνο. Η μετάφραση διακόπηκε, ωστόσο τη σκυτάλη της μετάφρασης ανέλαβε ο συγγραφέας και υπέρμαχος της δημοτικής γλώσσας Αλέξανδρος Πάλλης, παρά τις πατριαρχικές και συνοδικές απαγορεύσεις που υπήρχαν με ποινή αφορισμού τόσο του μεταφραστή όσο και των αναγνώστων.

Η δημοσίευση των αποσπασμάτων θεωρήθηκε γελοιοποίηση των εθνικών κειμηλίων και προκάλεσε την οργισμένη επίθεση φοιτητών διαφόρων σχολών στα γραφεία της εφημερίδας, η οποία ωστόσο έληξε χωρίς παρεκτροπές. Η υποδαύλιση του φανατισμού όμως από άλλες εφημερίδες της εποχής, που έκαναν λόγο για άθεους, προδότες, εγκληματίες του έθνους και Σλάβους προπαγαντιστές που ήθελαν να καταστρέψουν την πολιτιστική ταυτότητα των Ελλήνων καθώς και ο χαρακτηρισμός της μετάφρασης, ως βέβηλης από το πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, έφεραν νέο κύμα αντιδράσεων στο οποίο συμμετείχαν και υποστηρικτές της τότε αντιπολίτευσης. Το ζήτημα δηλαδή από θρησκευτικό και γλωσσικό μετατράπηκε σε πολιτικό και εθνικό.

Με την παρακίνηση αντιδημοτικιστών καθηγητών και ακαδημαϊκών αλλά και κληρικών, δασκάλων και βουλευτών, φοιτητές και πολίτες διοργάνωσαν στην Αθήνα διαδήλωση στις 8 Νοεμβρίου, παρ' όλο που η εφημερίδα, λόγω των πιέσεων και των γεγονότων, είχε διακόψει τη δημοσίευση των αποσπασμάτων ήδη Από τις 20 Οκτωβρίου. Αιτήματα των διαδηλωτών ήταν η αποπομπή του αρχιεπισκόπου Προκοπίου Β', ο οποίος είχε συμφωνήσει στη δημοσίευση των αποσπασμάτων, αλλά και η παρέμβαση του πατριάρχη Ιωακείμ του Γ', συνετέλεσαν ώστε να αφοριστεί ο Αλέξανδρος Πάλλης.

Ωστόσο, καθώς το ζήτημα είχε πάρει μια πολιτικές διαστάσεις, το φανατισμένο πλήθος, που αποτελούνταν και από υποστηρικτές της αντιπολίτευσης, προσπάθησε να μπει στη Βουλή και στην Αρχιεπισκοπή Αθηνών, ώστε να "συνετίσει" και να "συμμορφώσει" τους βουλευτές της κυβέρνησης και τον αρχιεπίσκοπο. Η επέμβαση της χωροφυλακής ήταν βίαιη, με αποτέλεσμα να σκοτωθούν 8 διαδηλωτές-ανάμεσά τους τρεις φοιτητές- και να τραυματιστούν 70. Πολλοί φοιτητές έκαμαν τότε κατάληψη του Πανεπιστημίου Αθηνών και οχυρώθηκαν σ' αυτό μέχρι τις 12 Νοεμβρίου.

Συνέπεια των αιματηρών γεγονότων ήταν η καθαίρεση του αρχιεπισκόπου Προκοπίου Β' και η παραίτηση της κυβέρνησης Γεωργίου Θεοτόκη στις 11 Νοεμβρίου, ενώ τόσο το γλωσσικό ζήτημα όσο και το θρησκευτικό συνδέθηκαν με εθνικιστικές θεωρίες συνωμοσίας.-

Αλέξανδρος Πάλλης

Γράφει ο
Μαρκος Παπάς

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ - ΝΤΙΝΟΣ ΚΙ Ο ΚΛΕΦΤΗΣ

Ο μπαρμπα-Ντίνος ήταν ένας εργατικός, φιλοπρόοδος και φιλήσυχος συγχωριανός μας. Πριν κλείσει τα σαράντα του χρόνια, αν και ήταν οικογενειάρχης με πέντε παιδιά, πήγε στην Αμερική, τη δεκαετία του 1920, όπου εργάστηκε αρκετά χρόνια και γύρισε μ' ένα καλό κομπόδεμα. Τότε πολλοί του λέγανε να φύγει απ' το χωριό, να πάει στην πόλη να κάνει αγορές, να ανοίξει μια επιχείρηση, να ζήσει καλύτερα.

Αυτός όμως αγαπούσε πολύ το χωριό, γιατί είχε μεγαλώσει εκεί και είχε ζυμωθεί με τη ζωή του. Εκεί παντρεύτηκε, εκεί έκανε οικογένεια κι ένιωθε πως αν έφευγε θα το νοσταλγούσε κάθε μέρα και κάθε ώρα, όπως έκανε όταν ήταν στην Αμερική. Γι' αυτό λοιπόν ούτε λόγος για φυγή.

Έτσι το πρώτο που σκέφτηκε να κάνει ήταν να επιδιορθώσει το πατρικό του σπίτι. Ύστερα έκανε κάποιες αγορές. Την ίδια εποχή έφερε μαστόρους από τη Ρεντίνα κι έφτιαξε δυο υπέροχες βρύσες στην ευρύτερη περιοχή του χωριού, για να πίνουν, να παίρνουν νερό ή να δροσίζονται οι άνθρωποι που περνούσαν από εκεί, αλλά να εξυπηρετούνται κι αυτοί που είχαν εκεί κοντά τα μαντριά και τα καλύβια τους ή τα χωράφια τους. Δυο βρύσες που έγιναν τοπωνύμια και αποτελούσαν και αποτελούν σημεία αναφοράς για πολλά-πολλά χρόνια.

Μετά έφτιαξε ένα ωραίο σπιτικόκάλυβο κι ένα μαντρί ανατολικά του χωριού, εκεί που είχε τα περισσότερα χωράφια του, σε μια απόσταση γύρω στα 7 χιλιόμετρα. Αγόρασε μερικά γίδια για να συμπληρώσει το κοπάδι που είχε η οικογένεια, οργάνωσε πολύ καλά από κάθε άποψη τη στήλη του κι έτσι ολοκλήρωσε το "βασιλείο του". Εκεί θα ζούσε την υπόλοιπη ζωή του όμορφα, ήσυχα και ειρηνικά. Έτσι τουλάχιστον υπολόγιζε. Όμως κάποιες φορές "Άλλαι μεν βουλαί ανθρώπων, άλλα δε Θεός κελεύει".

Ένα βράδυ, μιλάμε για τη δεκαετία του 1930, μήνας Νοέμβρης στο έμπα του, πάνω που είχε τελειώσει όλες τις δουλειές, έφαγε κι ετοιμαζόταν να ξαπλώσει, ξαφνικά και απότομα ανοίγει η πόρτα του σπιτικόκάλυβου και προβάλλει ένας χοντροπυγμένος όγκος μ' ένα πιστόλι στο χέρι. Ήταν ένας κλέφτης που παραχέιμαζε κάπου στην περιοχή του Σμοκόβου και του έκανε για πρώτη φορά μια "εθιμοτυπική" επίσκεψη. Αφού μπήκε μέσα, έκλεισε την πόρτα και λέει στον μπαρμπα-Ντίνου που έμοιαζε κεραυνοβολημένος:

-Μη φοβάσαι, δεν ήρθα και δεν θέλω να σου κάνω κακό, δεν είμαι τέτοιος. Να φάω θέλω λίγο και να ζεσταθώ κι αν δεν έχεις αντίρρηση να κοιμηθώ σε μια γωνιά και το πρωί νωρίς-νωρίς θα φύγω. Ο μπαρμπα-Ντίνος, αφού συνήλθε μετά την πρώτη σαστιμάρα, προσπάθησε να κρύψει την τρομάρα που πήρε και να φερθεί όσο πιο φυσιολογικά μπορούσε. Σηκώθηκε κι άρχισε να ετοιμάζει το φαγητό για το "μουσαφίρη". Είχε φασόλια που τα είχε μαγειρέψει το μεσημέρι, λίγη πίτα που του στείλανε την προηγούμενη μέρα από το χωριό ψωμί και τυρί. Τα ετοίμασε και του τα πρόσφερε.

-Πιστεύω να χορτάσεις, του είπε προσφέροντάς τα.

-Θα προτιμούσα κάτι καλύτερο απ' τα φασόλια, αλλά δεν πειράζει, θα βολευτώ και μ' αυτά απόψε, είπε ο αχάριστος κι άρχισε να τρώει με λαίμαργία.

Σαν απόφαγε, αφού αλλάξεσε λίγες κουβέντες ακόμα, ξάπλωσε πάνω στην κουρελού που του είχε στρώσει δίπλα στο τζάκι ο μπαρμπα-Ντίνος και σκεπάστηκε με την κάπα του. Ύστερα από λίγο ροχάλιζε του καλού καιρού. Ο μπαρμπα-Ντίνος όμως άρχισε να κοιμηθεί, είχε τις ανησυχίες του, ένιωθε ανασφάλεια. Ευτυχώς το πρωί που ξύπνησε, ο κλέφτης δεν ήταν εκεί. Είχε φύγει ήσυχα κι αθόρυβα σαν... κλέφτης.

Ο μπαρμπα-Ντίνος χρειάστηκε μερικές μέρες για να συνέλθει απ' την ταραχή της αναπάντεχης επίσκεψης και να βρει ξανά την ηρεμία του. Σιγά-σιγά το δυσάρεστο γεγονός ξεχάστηκε και ο άνθρωπος ξαναβρήκε πάλι τους ρυθμούς του. Φρόντιζε την οικογένειά του, το κοπάδι του, τα χωράφια του κι απολάμβανε την καθημερινότητά του. Τώρα μάλιστα που άρχισαν να γεννοβολούν και τα ζωντανά του ήταν όλος χαρά. Απολάμβανε, σαν μικρό παιδί, τα απίθανα τρεχάματα και τα τρελά πηδηματάκια των μικρών κατσικιών.

Έτσι περνούσε ο καιρός και φτάνουμε στο τέλος του Μάρτη, τότε που η ξαφνική και πάλι και απρόσμενη επίσκεψη του κλέφτη αφήνει εμβρόντητο τον άτυχο μπαρμπα-Ντίνου. Καλώς τον, και τι κάνεις, και τέτοια. Τι να έκανε ο καημένος, αφού ο άλλος κρατούσε πιστόλι.

-Τι καλό έχεις να φάμε απόψε; Ρώτησε ο κλέφτης.

-Ε, για σένα κάτι θα βρεθεί, του απαντά δήθεν πρόσχαρο ο μπαρμπα-Ντίνος. Έχω μακαρόνια με κρέας και φρέσκο τυρί. Κι άρχισε σιγά-σιγά να τα ετοιμάζει.

-Καλά είναι αυτά, δε λέω, αλλά λίγο ψητό από ένα κατσικάκι του γάλακτος, τώρα που είναι στον καιρό τους, θα ήταν ότι πρέπει. Αλλά δε βαριέσαι, την άλλη φορά, είπε, κι ο καημένος ο μπαρμπα-Ντίνος έμεινε κάγκελο.

Ύστερα από λίγο είχε φάει κι έφευγε. Φεύγοντας όμως την έριξε την "πιστολιά" του. Το άλλο Σάββατο που θα ξανάρθω, θέλω να έχεις κατσικάκι ψητό κι άμα κονομήσεις και λίγο κρασί θα 'ναι ακόμα καλύτερα, είπε κι άνοιξε δρασκελιά σαν να βιαζόταν.

Ο μπαρμπα-Ντίνος έμεινε άναυδος και αποσβολωμένος. Βρε, κακός μελάς που με βρήκε με τούτο! Μονολογούσε ο φουκαράς και δεν ήξερε τι να κάνει. Οι μέρες κυλούσαν αλλά το μυαλό του ήταν κολλημένο στον κλέφτη και στην παραγγελιά του. Ήρθε το Σάββατο, και τι να κάνει, έσφαξε ένα καλό κατσικάκι και το έψησε. Αργά το βράδυ ήρθε και ο "μουσαφίρης" που περίμενε και καθίσανε να φάνε. Έβγαλε κι ένα ωραίο κοκκινέλι που είχε παραγγείλει και του το στείλανε απ' το χωριό.

Ο κλέφτης βλέποντας το ψητό και το κρασί, δεν έβλεπε την ώρα να στρωθεί στην τάβλα κι από τη χαρά του γελούσαν και τα μουστάκια του. Μετά, αφού παίεινε την ετοιμασία κι ευχαρίστησε τον μπαρμπα-Ντίνου, στρώθηκε στο φαί. Έφαγε του σκασιού, ήπια και μπόλικο κρασάκι που το βρήκε πολύ καλό. Αφού χόρτασε καλά-καλά, έβγαλε μια βρώμικη πετσέτα που κουβαλούσε μαζί του και τύλιξε αρκετό ψητό από αυτό που έμεινε. Μετά αφού ευχαρίστησε ξανά τον οικοδεσπότη για την υπέροχη φιλοξενία μ' ένα πλατύ χαμόγελο, έφυγε.

Ο κλέφτης έφυγε κι ο μπαρμπα-Ντίνος ήταν βυθισμένος στις σκέψεις του. Ήταν πολύ στενοχωρημένος, πολύ θυμωμένος και αγανακτισμένος. Πήγαινε να σκάσει απ' το κακό του με αυτό που συνέβαινε. Δεν το χωρούσε το μυαλό του, δεν το άντεχε να υπομένει αυτό το μαρτύριο και να μην μπορεί να αντιδράσει. Κάτι πρέπει να γίνει, κάτι πρέπει να κάνω, δεν πάει άλλο, έλεγε και τα 'βαζε με τον εαυτό του που δεν μπορούσε να βρει μια λύση.

Κι ενώ η σκασίλα του έγινε πια μόνιμη κι εγκαταστάθηκε για καλά στο μυαλό και στην ψυχή του, του ήρθε καινούργια παραγγελιά από τον κλέφτη για ένα ψητό κατσικάκι ακόμα για την ερχόμενη Κυριακή, για να τελειώσουν κι εκείνο το υπέροχο κοκκινέλι που έμεινε από την προηγούμενη φορά και είναι κρίμα να πάει χαμένο.

Ο μπαρμπα-Ντίνος δεν πίστευε στ' αυτά του. Δεν μπορούσε να τα πιστέψει αυτά που άκουγε. Τόση αχαριστία πια, τόση εκμετάλλευση, τόση απανθρωπιά! Αυτή η δυσβάσταχτη, η τραγική, η απείσια κατάσταση τον ξεπερνούσε, δεν μπορούσε να τη διαχειριστεί. Από τη μια το πιστόλι, η ανασφάλεια, ο φόβος, η επικινδυνότητα κι από την άλλη η αξιοπρέπεια, ο εγωισμός και η αυτοεκτίμηση που γκρεμίζονταν μέσα του.

Ένιωθε το κεφάλι του να είναι ανάμεσα στα σαγόνια μιας μέγκενης και να του το σφίγγουν. Βγήκε σ' ένα καραούλι και κάθισε σε μια πέτρα που βρήκε μπροστά του. Αγνάντευε και είδε το κοπάδι που το είχε ξεχάσει. Ένα δροσερό αεράκι, μια απόγεια αύρα που κατέβηκε απ' τη λαγκαδιά του χάιδεψε το πρόσωπο και τα μαλλιά. Αυτό τον βοήθησε να συνέρθει λίγο και να συγκεντρωθεί και να σκεφτεί. Κι αφού σκέφτηκε για αρκετή ώρα πήρε μια απόφαση. Αποφάσισε να υποστεί αυτό το μαρτύριο, αυτό το ρεζιλίκι ακόμα μια φορά, αλλά να είναι η τελευταία, γιατί το πράγμα έφτασε εκεί που δεν πάει άλλο. Ύστερα να βρει μια λύση, να κάνει κάτι και ό,τι βρέξει ως κατεβάσει.

Μ' αυτές τις σκέψεις ξαναβρήκε τον εαυτό του. Ένιωθε πως του έφυγε το σφίξιμο της μέγκενης και αρκετή από τη σκασίλα και ξαλάφρωσε κάπως από το ασήκωτο βάρος που κουβαλούσε μέσα του. Ευτυχώς δηλαδή γιατί πήγαινε να σκάσει από το κακό του ο άνθρωπος και δεν ήταν δα και μικρός για να αντέχει, ηλικιωμένος άνθρωπος ήταν και θα μπορούσε να πάθει κανένα κακό. Ήταν φαίνεται γερή κρήνη όμως και το ξεπέρασε

ανάδυνα και σιγά-σιγά βρήκε πάλι τη διάθεση και το κουράγιο για τις δουλειές της καθημερινότητας, για τις φροντίδες της οικογένειας και του κοπαδιού.

Οι μέρες περνούσαν πια υποφερτά, ώσπου έφτασε η Κυριακή. Το απόγευμα με βαριά καρδιά έπιασε ένα κατσίκι, το ετοίμασε, άναψε φωτιά και σιγά-σιγά άρχισε να το ψήνει περιμένοντας τον "φιλο" του. Μέχρι να σουρουπώσει το κατσίκι είχε ψηθεί. Το έβγαλε από τη φωτιά, το έκοψε και το έβαλε στην τάβλα. Ετοίμασε ύστερα το ψωμί και το κρασί, έφτιαξε και μια ντοματοσαλάτα με μπόλικο κρεμμύδι, τυρί και καυτερή πιπεριά και πάνω εκεί, αφού είχε σουρουπώσει πια καλά, έφτασε φουριόζος και ο κλέφτης.

Βλέποντας την τάβλα φορτωμένη ο κλέφτης ευχαρίστησε ξανά και ξανά τον Ντίνου και στρογγυλοκάθισε. Έμοιαζε κουρασμένος και καταπονημένος, γιατί αναγκάστηκε να τρέξει αρκετή απόσταση για να ξεφύγει από το μπλόκο που του είχανε στήσει κάποιιοι χωροφύλακες. Ευτυχώς τους ξέφυγα, έλεγε στον μπαρμπα-Ντίνου, αλλά τώρα θα πρέπει να αλλάξω λημέρι, γιατί αυτό που είχα μέχρι τώρα προδόθηκε.

Δεν περίμενε όμως να ξεκουραστεί, άρχισε αμέσως να τρώει ή μάλλον να καταβροχθίζει με λαίμαργία κομμάτια ψητού. Η πείνα του προϋπήρχε βέβαια αλλά η αγωνία και η τρεχάλα την έκαναν πιο έντονη. Αφού έφαγε καλά-καλά και ήπια και το κρασάκι του και χόρτασε, είπα λίγες κουβέντες, έβγαλε πάλι τη βρώμικη πετσέτα του, όπου τύλιξε μερικά κομμάτια ψητού και τα έβαλε στον τρουβά του. Ύστερα κοίταξε τον νοικοκύρη, του χαμογέλασε, παίεινε πολύ την πλούσια τάβλα του, τον ευχαρίστησε κι έφυγε.

Ο μπαρμπα-Ντίνος τον κοίταζε που έφευγε και σκεφτόταν. Γιατί να μην τον πιάσουν οι χωροφύλακες, έλεγε μέσα του, να ησυχάσω κι εγώ και να σταματήσει κι αυτός να είναι ο λύκος που τρώει τα κατσικάκια μου; Οι χωροφύλακες όμως του έδωσαν μια ιδέα. Με την ιδέα αυτή κάθισε. Τη δούλεψε για λίγο στο μυαλό του, την ξαναδούλεψε και τελικά το αποφάσισε. Θα πήγαινε στο Τμήμα Χωροφυλακής στα Λουτρά Σμοκόβου. Θα μιλούσε στον διοικητή και θα του ζητούσε τη βοήθειά του, να βρούνε μια λύση.

Την άλλη μέρα το μεσημέρι, καλοκαίρι ήταν, αφού έβαλε τα γίδια στο στάλο, ξεκίνησε για τα Λουτρά. Σε μισή ώρα ήταν εκεί. Πήγε στο Τμήμα Χωροφυλακής και ζήτησε τον διοικητή. Τον οδήγησαν στο γραφείο του. Αφού είπα ποιος ήταν, είπε το πρόβλημά του με όλες τις λεπτομέρειες. Ο διοικητής, αφού τον άκουσε, του είπα πως κι άλλοι βοσκοί της περιοχής του κάνουν παράπονα για τον συγκεκριμένο κλέφτη και πως πριν λίγες μέρες του στήσανε κι ένα μπλόκο, αλλά κατάφερε να τους ξεφύγει.

-Το ξέρω αυτό, είπε ο μπαρμπα-Ντίνος, γιατί σε μένα ήρθε εκείνο το βράδυ.

Αφού κουβέντιασαν αρκετά και αναφερθήκανε και σε άλλες σχετικές λεπτομέρειες, ο διοικητής είπε στον μπαρμπα-Ντίνου:

-Τώρα, όταν σε ειδοποιήσει πως θα ξανάρθει, να ειδοποιήσεις κι εσύ εμένα, για να στείλω έναν χωροφύλακα να είναι μαζί σου και να τον συλλάβει. Και πιστεύω αυτή τη φορά να τον πιάσουμε και να μην μας ξεφύγει.

Ο μπαρμπα-Ντίνος ευχαρίστησε τον διοικητή για την κατανόηση και για τη λύση που πρότεινε και ικανοποιημένος και χαρούμενος πήρε το δρόμο του γυρισμού.

Μετά από λίγες μέρες ο κλέφτης εμφανίστηκε κι ενημέρωσε τον μπαρμπα-Ντίνου πως θα τον επισκεφτεί το ερχόμενο Σάββατο, χωρίς όμως αυτή τη φορά να παραγγείλει ψητό. Ο μπαρμπα-Ντίνος παραξενεύτηκε, προβληματίστηκε, αλλά εξήγηση δεν εύρισκε. Φρόντισε όμως και μάλιστα άμεσα να ενημερώσει τον διοικητή για την επικείμενη επίσκεψη του κλέφτη. Ήρθε το Σάββατο, και όπως τα είχανε κανονίσει, περίμενε τον χωροφύλακα.

Κατά το μεσημέρι έφτασε στο καλύβι του ένας μεσήλικας, μουστακαλής χωροφύλακας. Συστήθηκαν και κουβέντιασαν διάφορα για τον κλέφτη και για τη συμπεριφορά του. Στο τέλος ο χωροφύλακας ρώτησε από πού έρχεται συνήθως, για να κανονίσει πού θα κρυφτεί να τον περιμένει. Ήρθε το βράδυ, σουρουπώσε καλά, αλλά ο κλέφτης δεν φάνηκε. Σε λίγο ένα λειψό φεγγάρι, σαν φέτα πεπονιού, πρόβαλε στο φρύδι του βουνού.

Πέρασε μια ώρα νύχτα και κάτι και τότε φάνηκε στο μονοπάτι μια ανθρώπινη σιλουέτα, λίγο παράξενη, να κινείται προς το καλύβι. Ο μπαρμπα-Ντίνος που λαγοκοιμόταν κάτι άκουσε και σηκώθηκε και πήγε γρήγορα πίσω από το φράχτη που ήταν κρυμμένος ο χωροφύλακας. Τον βρήκε να κοιμάται. Τον έπιασε και τον ταρακούνησε να ξυπνήσει. Τον ξύπνησε και του έδειξε την παράξενη σιλουέτα που ερχόταν. Ο κλέφτης που άκουσε κάποιους θορύβους ασυνήθιστους, κάτι ψυλλιάστηκε και πήρε τις προφυλάξεις του.

Ο χωροφύλακας ξαφνιάστηκε και όντας αγουροξυπνημένος και σαστισμένος άρχισε να πυροβολεί προς τη μεριά του κλέφτη. Ο κλέφτης κατάλαβε πια τι γίνεται και χωρίς να βγάλει πιστόλι, χωρίς να σκεφτεί να πυροβολήσει, πέταξε απ' τον ώμο του τη σούβλα με το ψητό αρνί που κουβαλούσε, για να το φάει μαζί με τον μπαρμπα-Ντίνου (ο οποίος το βρήκε την άλλη μέρα το πρωί και απορούσε) και ρίχτηκε τρέχοντας στον κατήφορο με σκοπό να φτάσει στο ποτάμι. Ευτυχώς γι' αυτόν το λιγοστό φως του φεγγαριού τον βοηθούσε να βρει τα παράσματα και να αποφεύγει τις κακοτοπιές. Έτσι έφτασε γρήγορα στο ποτάμι, όπου ένιωσε μια σχετική ασφάλεια.

Εκεί, αφού κάθισε για λίγο σε μια ποταμιόπετρα για να πάρει μερικές βαθιές ανάσες, ξεκίνησε με κατεύθυνση προς το Σμόκοβο. Στη διαδρομή σκεφτόταν πως δεν το περίμενε ποτέ αυτό από τον Ντίνου. Απόψε κιόλας που για χάρη του κουβαλούσε στον ώμο του (γι' αυτό και η παράξενη σιλουέτα) για μια ώρα ένα ψημένο αρνί μαζί με τη σούβλα. Απόψε που με τη χειρονομία του αυτή ήθελε να του δείξει πως αναγνωρίζει την καλοσύνη του και όλα όσα έκανε για κείνον.

Ο κλέφτης, άφησε να περάσει λίγος καιρός και μια μέρα έστησε καρτέρι σ' ένα σημείο που περνούσε κάθε μέρα με το κοπάδι του ο μπαρμπα-Ντίνος και τον περίμενε. Ύστερα από λίγη ώρα, έφτασε και ο μπαρμπα-Ντίνος με τα γίδια του. Τότε ο κλέφτης βγήκε σ' ένα ξέφωτο και φώναξε:

-Γεια σου Ντίνου. Τι πήγες να μου κάνεις, μωρέ; Δεν το περίμενα αυτό από σένα. Έλα εδώ, έλα, θέλω να κουβεντιάσουμε λίγο.

Ο μπαρμπα-Ντίνος βλέποντας και ακούοντας τον κλέφτη ξαφνιάστηκε και τρόμαξε. Να πάει, πού να πάει; Στον κλέφτη με το πιστόλι, που γι' αυτόν πριν λίγο καιρό έφερε τον χωροφύλακα να τον συλλάβει;

-Δεν έρχομαι, φοβάμαι, θα με σκοτώσεις.

-Δεν σε πειράζω, βρε, έλα. Να κουβεντιάσουμε θέλω.

-Δεν σε πιστεύω, είσαι θυμωμένος και με το δίκιο σου.

-Θυμωμένος είμαι, αλλά δεν θέλω να σου κάνω κακό, στο υπόσχομαι.

-Δεν θα με πειράξεις, ε. Σίγουρα, μπέσα για μπέσα;

-Ναι, σου λέω, μπέσα για μπέσα!

Πήγε, κουβέντιασαν. Κουβέντιαζαν πολλή ώρα σε ήπιο, σε φιλικό θα λέγαμε τόνο. Είπε ο καθένας τα δικά του, τις απόψεις του. Είπε ο ένας πως ένιωθε ανασφάλεια και φόβο και πως έχασε και δυο κατσικάκια. Είπε ο άλλος πως ήταν κυνηγημένος και πως έγινε παρά τη θέλησή του κλέφτης και πως κάτι έπρεπε να κάνει για να επιβιώσει. Είπαν διάφορα, είπαν πολλά. Εκείνο που έμεινε στον μπαρμπα-Ντίνου και τον ενοχλούσε ήταν το παράπονο του κλέφτη για την εμπλοκή της χωροφυλακής. Ένα παράπονο που έκλεινε με το αρνί με τη σούβλα, που κουβάλησε μια ώρα στον ώμο για να τον ευχαριστήσει. Για να του δείξει πως δεν ήταν αχάριστος.

Στο τέλος ο κλέφτης ευχαρίστησε για άλλη μια φορά τον μπαρμπα-Ντίνου και του είπα πως το καινούργιο του λημέρι είναι αρκετά μακριά και δεν θα ξανάρθει. Του είπα ακόμα πως όταν έρθουν καλύτερες μέρες, αν έρθουν, θα τον επισκεφτεί σίγουρα σαν ένας καλός φίλος. Αυτό ο μπαρμπα-Ντίνος το άκουσε πολύ ευχάριστα, το χάρηκε, συγκινήθηκε και του υποσχέθηκε πως όταν έρθει, με πολλή χαρά θα σφάξει ένα κατσίκι και θα το ψήσει να το φάνε. Ύστερα χαιρετήθηκαν εγκάρδια και χωρίσανε σαν δυο καλοί φίλοι.

Πέρασαν χρόνια, άλλαξαν τα πράγματα, άλλαξαν πολύ αλλά προς το χειρότερο. Πόλεμος, Κατοχή, Εμφύλιος. Ο μπαρμπα-Ντίνος περίμενε τον κλέφτη, τον φίλο, ο οποίος όμως, άγνωστο γιατί, δεν ξαναφάνηκε ποτέ.

1. Προφορική δέσμευση απαραβίαστη, λόγος τιμής, μάλλον αρβανίτικης προέλευσης.

Το παράπονο ενός γέρικου δένδρου

Γράφει ο Παναγιώτης Αγαμ. Κατσιούλας

Όταν ήμουν μικρός, πριν πάω στο σχολείο, τις μέρες μου τις περνούσα με τον παππού μου, γιατί οι γονείς μου πήγαιναν στις δουλειές, ο αδελφός μου Γιώργος στα πρόβατα και η αδελφή μου Αθηνά στο σχολείο.

Ο παππούς μου είχε πάνω από εκατό κυψέλες και όλη μέρα ασχολούνταν με τα μελίσινα. Όταν δεν είχε άλλη δουλειά, ασχολούνταν με εμένα, γιατί δεν είχε κοντινούς γείτονες να κάμει παρέα. Μου μάθαινε τραγούδια και χορούς και πώς να γίνω καλό παιδί και να έχω "μπέσα" (καλό λόγο). Εκείνα που μου άρεσαν ιδιαίτερα ήταν οι ιστορίες που έλεγε για τους κλέφτες, τους αγάδες, τους ληστές και για τα μαύρα χρόνια που πέρασαν στην Αλβανία.

Μια μέρα ο παππούς μου με οδήγησε στα "Παλιομάντρια", στο λόφο του Κατσιούλα. Όταν φτάσαμε εκεί, μου έδειξε το χώρο που είχε το κονάκι του ο πατέρας του και δίπλα τα μαντριά.

-Εδώ σ' αυτόν το χώρο γεννήθηκα εγώ, είπε, δίπλα από αυτό το πανύψηλο δένδρο. Εδώ, μου λέει, ο παππούς μου Βαγγέλης Κατσιούλας, κρέμασε την κάπα του, όταν ήρθε κυνηγημένος από τους Τούρκους, από το Συρράκο της Ηπείρου και αγόρασε το μισό Ζωγρί. Ήταν τσέλιγκας με πολλά γιδοπρόβατα, γελάδια και άλογα, αλλά είχε και μεγάλο πουγκί. Όταν οι Τούρκοι μας έδιωξαν από το Ζωγρί και μας έστειλαν εξορία στην Αλβανία, εγώ ήμουν λίγο μεγαλύτερος από εσένα, είπε. Οι Τούρκοι κάψανε τα μαντριά και τον αμπελώνα και μόνο αυτό το δένδρο γλύτωσε και τέσσερις συκιές.

Μετά από ογδόντα χρόνια, Ξαναγύρισα στα λημέρια του παππού μου. Επισκέφτηκα τα παλιά λημέρια μου, βρήκα στη θέση του και το μεγάλο δένδρο, που μόνο εκείνο παρέμεινε αλώβητο κι απείραχτο από του χρόνου την καταφορά. Μόλις άπλωσα τα χέρια μου και αγκάλιασα το δένδρο, μια περιεργή βραχνή φωνή ακούστηκε: κοίταξα γύρω, αλλά δεν υπήρχε κανείς. Βεβαιώθηκα ότι η φωνή προερχόταν από το δένδρο.

-Εγώ, σου μιλάω, είπε το δένδρο, η σημαία και το σύμβολο των Κατσιουλαίων! Μένω αιώνες εδώ, τα βλέπω και τα θυμάμαι όλα! Εσύ, Παναγιώτη, μαζί με τον ανηψιό σου, το Γιώργο, όταν γράψατε το βιβλίο για τους Κατσιουλαίους, γράψατε για τα μαντριά, τα γιδοπρόβατα, τις συκιές κλπ, αλλά παραλείψατε να γράψετε και για εμένα. Δεν σας κατηγορώ γι' αυτό, απεναντίας εσένα και τον αδελφό σου, το Γιώργο, σας ευγνωμονώ, γιατί δεν με κόψατε να με κάνετε γουμαρόξυλα!

-Απολογήθηκα, πως τότε που κόψαμε τα πολλά δένδρα, χρειαζόμασταν ξυλεία για το σπίτι, για πόρτες, παράθυρα, ξυλοδεσιές και άλλα. Ο Γιώργος πελεκούσε τα ίσια ξύλα και ό,τι περίσσευε γινόταν γουμαρόξυλα.

-Ας τα αφήσουμε τώρα αυτά, είπε το δένδρο. Γιατί δεν δέχτηκες να πάρεις κάτι από την πατρική περιουσία, αφού ξέρω ότι ο πατέρας σου πρότεινε να σου δώσει το κτήμα στα Παλιομάντρια, αλλά εσύ δεν δέχτηκες να πάρεις τίποτε;

- Δεν δέχτηκα, είπα, διότι, όταν εγώ πήγαινα στο γυμνάσιο, ο αδελφός μου και η αδελφή μου δούλευαν για εμένα.

- Συμφωνώ, αλλά μην ξεχνάς την ιστορία σου. Ξέχασες ότι γεννήθηκες κάτω από μια φιλική και έζησες με τα πρόβατα, τους λύκους και τις αλεπούδες και ακόμα τα καλοκαίρια στου Γιώτη, που έβγαίνες στο "καραούλι" και σφύριζες στους αετούς; Ξέχασες ακόμα ότι Ξενοχτούσες τα πρόβατα στην κορυφή της Τσιούκας ή στου Παπαμιχάλη, άναβες τρανές φωτιές και πάλευες με τους λύκους;

-Αχ! Γιατί μου τα λες αυτά και μου σπαράξεις την καρδιά! κανένας δεν ήθελε να φύγει από τον τόπο του, αλλά όταν το χωριό καταλήφθηκε από τους αντάρτες και στο Ζωγρί κήκχαν σπίτια και μαντριά, έπρεπε να φύγουμε κι εμείς για να ζήσουμε. Έτσι, η αδελφή μου παντρεύτηκε στη Σέκλιζα, ο αδελφός μου έγινε σωφρονιστικός υπάλληλος στα Τρίκαλα και εγώ βρέθηκα κάτοικος Νέας Σμύρνης, στην Αθήνα. Τέλος πάντων, πολλά είπαμε, τώρα όμως πρέπει να φύγω γιατί με περιμένουν και ελπίζω να Ξανασυνατηθούμε.

-Δεν νομιζώ ότι θα Ξανασυνατηθούμε, γιατί μας πήραν τα χρόνια και γεράσαμε και οι δυο, είπε το δένδρο.

-Πήρα το δρόμο που ήξερα από παιδί και τότε η φωνή του δένδρου Ξανακούστηκε: "μην πάς από εκεί, ο δρόμος είναι κατεστραμμένος!"

-Εγώ, δεν συμφώνησα και πήρα το δρόμο, τον παλιό, οπότε, σε ένα ξέκομμα γλύστρισα και βρόντησα κάτω σαν σακί πετάχτηκα από το κρεβάτι με μια κραυγή και κοφοχόλιασα και τη γυναίκα μου!

-Τι έπαθες, παιδί μου, όνειρο είδες και σε ζύτησες;

-Κοιμήσου, δεν είναι τίποτα, της λέω!

Ο συγγραφέας του βιβλίου Παναγιώτης Σαλαγιάννης

ΤΟ ΤΡΟΒΑΤΟ ΑΓΡΑΦΩΝ

Το Τροβάτο είναι ένα από τα ομορφότερα χωριά της Ευρυτανίας και ένα από τα ομορφότερα της Ελλάδας. Η φύση στάθηκε απλόχερη για το Τροβάτο. Η μορφολογία του εδάφους είναι θαυμάσια και η βλάστηση ποικίλη. Συνδυάζει βουνά, πανέμορφες πλαγιές, γραφικές ραχούλες, διάσελα, πετρωτά και φτερούσια, αλλά και ομαλούς και εύφορους τόπους, θαυμάσια ισιώματα (λάκες), λιβαδότοπους, πεντακάθαρες πηγές, που μέλπουν το αιώνιο τραγούδι του νερού, και πανέμορφες λαγκαδιές, στις οποίες ρέουν γάργαρα κρυστάλλινα νερά, που το κελάρυσμά τους συνθέτει μια εξίσαια και μαγευτική μουσική. Είναι το πιο όμορφο και το πιο ήμερο τοπίο της περιοχής των Αγραφών. Το τοπίο συμπληρώνουν ψηλόλιγνα έλατα, αρωματικά κέδρα, καρυδιές, λεπτοκαρυές, κερασιές, καστανιές, λυγερόκορμες οξές, σφεντάμια, κρانيές και αιωνόβια πλατύφυλλα πλατάνια. Ο Τροβατιανός είναι δεμένος με τη φύση και το δάσος είναι γι' αυτόν, θα λέγαμε, θρησκεία.

Το χωριό είναι περιτριγυρισμένο και προστατεύεται από τα πανέμορφα Αγραφιώτικα βουνά και τα μαγευτικά τοπία: του Ντεληδήμου, την Τσουκασιάκα, την Αφορισμένη, τα Τρία Σύνορα, το Καραούλι του Αγγέλη, το Κλαράκι, τον Αη-Λιά, και τον Άγιο Μηνά. Και ο Τροβατιανός δεν υποτάσσεται στα βουνά αυτά, αλλά αυτά του δίνουν την ευκαιρία να στοχαστεί και να μαγευτεί από την πολύτροπη αρμονία τους. Και, καθώς ανεβαίνει κανείς λίγο ψηλότερα από το χωριό, τον μεθάει η μυρωδιά της λεβάντας, του μούσχου και του τσαγιού, τον μαγεύει το πέταγμα του σταυραετού και τον τέρπει το λάλημα της πέρδικας.

Χαμηλά, στους πρόποδες του χωριού, κυλάει ο γραφικότερος Τροβατιανός ποταμός, προσθέτοντας μια ακόμη όμορφη πινελιά στον εξίσαιο Τροβατιανό πίνακα. Τα περισσότερα νερά του τα παίρνει από τις πηγές Ντεληδήμου (υψόμε. 2163 μ.) και πιο κάτω ενώνεται με το ρέμα της Κουστέσας και το Βραγγιανίτη ποταμό και μαζί σχηματίζουν τον Αγραφιώτη.

Όλα αυτά συναποτελούν ένα τοπίο συναρπαστικής και απaráμιλλης ομορφιάς, μια φύση μαγευτική, ελκυστική, αφοπλιστική και ένα υγιεινό και παραδεισένιο περιβάλλον. Το τοπίο μαγεύει το βλέμμα, γαληνεύει και ξεκουράζει την ψυχή. Εκεί συνειδητοποιεί ο επισκέπτης τι θα πει ομορφιά, τι θα πει αισθητική του βουνού και τι θα πει επίγειος παράδεισος. Ο δημιουργός βρισκόταν σε μεγάλα κέφια, όταν έκανε το Τροβάτο, και βάλθηκε να το κάνει τόσο όμορφο, τόσο μαγευτικό και τόσο συναρπαστικό.

Χωρίς υπερβολή, όποιος δεν ταξίδεψε στο Τροβάτο δεν έχει ταξιδέψει ακόμη στη χώρα της ομορφιάς.

(Από την Εισαγωγή του βιβλίου: ΤΟ ΤΡΟΒΑΤΟ ΑΓΡΑΦΩΝ)

Η ΟΧΙΑ (ΕΧΙΔΝΑ) ΑΓΡΑΦΩΝ

Γράφει ο Γιώργος Ζαχαρόπουλος*

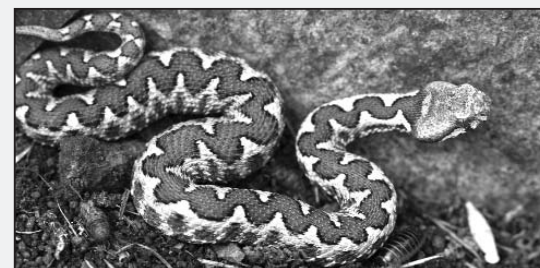
Και άλλο θύμα (ζωντανό ακόμα, ευτυχώς, και καλή γιατριά του) της οχιάς. Στην Καστανιά είχαμην όχι σπάνια τσιμπήματα αυτού του επικίνδυνου εχθρού. Και δεν ήταν μόνο η συνήθης οχιά. Ήταν και το κουνακάκι, ο αστρίτης, ο σαπίτης (είδη οχιάς και αυτά). Μάλιστα για το Κουνακάκι υπήρχε και το εξής στιχάκι: "Αν σε τσιμπήσει του κουνακάκι, του τσαπί κι το φκιαράκι". Δηλαδή αναπόφευκτος ο θάνατος. Και η βαρύτερη κατάρα που έδιναν οι γυναίκες ήταν: "Να σι τσιμπίσι τ' Τσιγάρινας". Πέθανε η κακομοίρα η Τσιγάρινα από τσίμπημα οχιάς. Η μακαρίτισσα η γυναίκα μου, στην πρώτη επίσκεψή μας στο χωριό, κατεβαίναμε όλη η παρέα από την Κούλια στο Σταυρό. Και στο ανάμεσα λιβάδι πάτησε οχιά, ευτυχώς στο κεφάλι, και τυλίχθηκε στα πόδια της. Ψύχραμη όμως (ήταν και της Ιατρικής), συνέχισε να την πατά, ώσπου ο Ζάχος, μακαρίτης και αυτός, που ήταν πολύ σβέλτος και εύστοχος, με μια μεγάλη πλάκα τη σκότωσε. Και μια ακόμα πληροφορία. Ήμουν στο σπίτι του γιατρού του Λαζαρίδη (του πατέρα Δημήτρη, όχι του Λάζαρου) και ήρθε αλαφιασμένη μια μάνα φωνάζοντας:

- "Γιατρέ! του κουρίτσι μ', του τσίμπει οχιά. Τι να του κάνου;"

- "Τρέχα του στη Λέν,ι τ' Κουσιά. Αυτήν Ξερε."

Και πήγε η μάνα την κόρη και γλύτωσε. Μας εξήγησε δε ο εκπληκτικός γνώσεων, ταλέντου και ικανοτήτων γιατρός, ότι η Λέν,ι τ'Κουσιά είχε ένα μακρύ καλάμι και ρούφαγε το αίμα από την πληγή που άνοιγε στο τσίμπημα και έβαζε τα δικά της φυτοφάρμακα εκεί και γλύτωνε ο πληγείς, όπως και εκείνο το κοριτσάκι. Εγώ δε έχω σίγουρα φάρμακα, είπε ο γιατρός.

Ποτέ δεν δικαιολόγησα τη φροντίδα των λεγόμενων ζωόφιλων, ερπετόφιλων κλπ. που μάχονται να επαναφέρουν στις κυκλάδες τις οχίες που εξαφανίστηκαν σε κάποια μέρη και στα Άγραφα τους λύκους και τις αρκούδες. Στο δικά μας μέρη έφαγαν ένα κοπάδι 40 πρόβατα. Και στην άλλη Καστανιά της Καλαμπάκας, τη Βλαχοκαστανιά, μιά αρκούδα τσάκζε τις μηλιές για τα τρώει τα μήλα. Και όταν παραπονέθηκαν στους φίλους της αρκούδας να πάρουν μέτρα, πήραν τη συμβουλή να κόβουν τα μήλα και να τα βάζουν στο χάμα να μην σπάει τα κλωνάρια για να τα κόβει η αρκούδα !!

ΦΡΑΣΕΙΣ ΜΕ ΝΟΗΜΑ

Κάποιες κλεισαρισμένες φράσεις, όπως τις παρακάτω, τις λέμε σε επίκαιρες περιστάσεις, αλλά σπάνια γνωρίζουμε την προέλευση και το ακριβές νόημά τους.

1) Κάπι τρέχει στα γύφτικα: Η ειρωνική αυτή φράση χρησιμοποιείται για να δηλώσει ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερος λόγος ανησυχίας. Πηγάζει από την αντίληψη ότι οι γειτονιές των Ρομά (γύφτων) αναστατώνονται με το παραμικρό, χωρίς να συμβαίνει κάτι το σοβαρό.

2) Κροκοδείλια δάκρυα: Χρησιμοποιείται για κάποιον ο οποίος είναι υποκριτής και προέρχεται από την δοξασία που έλεγε πως οι κροκοδείλιοι του Νείλου έβγαζαν ήχους σαν κλάμα για να προσελκύσουν την λεία τους. Επίσης, ο κροκοδείλιος στην αρχαιότητα θεωρούνταν πρότυπο πανουργίας.

3) Του έδωσε και κατάλαβε: Αρχικά η φράση σήμαινε ότι κάποιος έδειρε τόσο κάποιον ώστε αυτός ένοιωσε τον πόνο στο πετσί του. Στη συνέχεια επεκτάθηκε και σε άλλες περιπτώσεις όπου κάποιος παθαίνεται με μια δραστηριότητα, κυρίως στο φαγητό, την άσκηση ή το ποτό.

4) Έξω από τα δόντια: Η φράση η οποία προσδιορίζει την αυστηρή και χωρίς περιστροφές κουβέντα πηγάζει από την ομηρική εικόνα του "έρκουσ οδόντων", σύμφωνα με την οποία τα δόντια θεωρούνται ως φραγμός.

5) Ζωή και κότα: Λέγεται για κάποιον ο οποίος περνά ανέμελα και ευχάριστα την ζωή του, επειδή παλαιότερα το να τρώει κάποιος κότα θεωρούνταν σπάνιο δείγμα καλοπέρασης.

6) Κουνήσου από την θέση σου: Λέγεται για κάποιον ο οποίος είτε κάτι κακό και πηγάζει από την πρόληψη ότι αν αυτός δεν κουνηθεί από την θέση του, το κακό που είτε θα βγει αληθινό. Υποτίθεται ότι αυτός που μίλησε κάθεται στον τόπο του Σατανά, ο οποίος και του το υπαγόρευσε, επομένως πρέπει να αλλάξει θέση για να ξεφύγει από την επιρροή του.

7) Πήγε στα θυμαράκια: Η φράση που χρησιμοποιούμε για να δηλώσουμε ότι κάποιος πέθανε βασίζεται στο γεγονός ότι το πρώτο νεκροταφείο των Αθηνών, ήταν γεμάτο από θυμάρια. Το εν λόγω βότανο μάλιστα, επειδή μύριζε έντονα, το φύτευαν στα νεκροταφεία για να εξουδετερώνονται οι άσχημες μυρωδιές.

8) Καβάλησε το καλάμι: Η έκφραση που χρησιμοποιούμε για την υπεροψία κάποιου, πιθανώς πηγάζει από το παιδικό παιχνίδι στο οποίο τα πιτσιρικά καβαλούσαν το καλάμι προσποιούμενα ότι ήταν άλογο.

9) Έριξε/βάρεσε/ βρόντηξε κανόνι: Έκφραση η οποία σημαίνει χρεωκοπία ή άρνηση πληρωμής χρεών και ξεκινάει από τα χρόνια της τουρκοκρατίας, όπου η πτώχευση ενός εμπόρου αναγγέλλονταν με μια κανονιά.

10) Τρίζουν τα κόκκαλά του: Την χρησιμοποιούμε για κάτι το οποίο θα προξενούσε αγανάκτηση σε έναν πεθαμένο και πηγάζει από λαϊκή δοξασία, σύμφωνα με την οποία οι νεκροί σε εξαιρετικές περιπτώσεις στριφογυρνούν στον τάφο τους και τα κόκαλά τους τρίζουν.

11) Με κόβει λόρδα: Η φράση που υποδηλώνει... μεγάλες πείνες, βασίζεται στο "πλαστό" ουσιαστικό λόρδα το οποίο προέρχεται (παραδόξως) από το λόρδος, υποδηλώνοντας ειρωνικά τον ψυροφανατασμένο μπατίρη.

Στα "Βλάχικα"

Κάθε άνοιξη οι σαρακατσάνοι άφηναν τα χειμαδιά και ανηφόριζαν στα βουνά τους. Τότε δεν υπήρχαν αυτοκίνητα για τη μεταφορά των κοπαδιών, γι' αυτό και το ταξίδι διαρκούσε εβδομάδες ολόκληρες. Το δρομολόγιο που ακολουθούσαν ήταν το ίδιο κάθε χρόνο και στο ενδιάμεσο έκαναν σταθμούς σε καθορισμένους κοινόχρηστους χώρους, και παρέμεναν εκεί 8-10 μέρες, για να ξεκουραστούν τα κοπάδια, να βοσκήσουν και να πουλήσουν το τυρί στα κοντινά χωριά, νωπό κι ανάλατο. Στην περιοχή μας στάθμευαν στο Μαυρό(γ)ι, απέναντι από τον οικισμό των Ραφταίων και από εκεί έρχονταν στη Ραχούλα με τις τσαντήλες το φρέσκο τυρί κρεμασμένες στα άλογα, για να το πουλήσουν στους χωριανούς. Αυτό γινόταν κάθε χρόνο και οι χωριανοί, χωρίς να έχουν κλείσει προηγούμενη συμφωνία, τους περίμεναν για να "βάλουν" το τυρί της χρονιάς. Κι εκείνοι, συνεπείς και πάντα στην ώρα τους, έφταναν με τις τσαντήλες κρεμασμένες στ' άλογα και το τυρόγαλο να τρέχει ακόμα... Θυμάμαι το μπαρμπακώστα το Δήμο, που όταν έφερνε εξάρες στο τάβλι, αναφωνούσε θριαμβετικά: "το 'φερε ο βλάχος το τυρί!!!".

Στα "Βλάχικα" Ιτάμου.

Εδώ οι σαρακατσάνοι κάθε καλοκαίρι έστηναν τις καλύβες τους

Από παιδί διατηρώ ολοζώντανη την εικόνα αυτής της τελετουργικής μετακίνησης των σαρακατσάνων. Μπροστά τα κοπάδια, αργά αργά, με τα κυπροκούδουνα ν' αντιλαλούν αρμονικότατους ήχους και τους νωχελικούς βοσκούς που τους ακολουθούσαν μεγάλα τσοπανόσκυλα, να τα συνοδεύουν αμίλητοι στο πλάι.

Μικρόσωμα άλογα και μουλάρια ακολουθούσαν, φορτωμένα ολόκληρο το μικρόκοσμο και την οικοσκευή: ιδιότυπες σκηνές, στρωσίδια και ρουχισμό, καζάνια για την τυροκομία, και πανωσάμαρα τα μικρά βλαχοπούλα να κρυφοκοιτάζουν σαστισμένα τα σπίτια τα ψηλά και της πόλης τ' αξιοπεριεργα.

Όταν τους έπαιρνε η νύχτα σε ερημικές τοποθεσίες, λάβαιναν όλα τα μέτρα για να προφυλαχτούν από τις ζωοκλοπές, που ήταν τότε μάλιστα για τους κτηνοτρόφους. Κανένας ζωοκλέφτης, βέβαια, δεν αποτολμούσε να πλησιάσει τα κοπάδια, γιατί, εκτός από τους άγριους τσοπανόσκυλους, οι σαρακατσάνοι ήταν όλοι τους οπλισμένοι και διόλου δεν αστειεύονταν. Οι κλέφτες όμως έλπιζαν σε κάποιο αρνί η κατσίκι που ξεστράτιζε από το κοπάδι και περιπλανιόταν στις ερημιές. Για ν' αποφύγουν αυτό το ενδεχόμενο οι βοσκοί, συγκέντρωναν τη νύχτα τα κοπάδια σε μέρος ξέφωτο και γύρω ύψωναν φράχτη με τα σαμάρια και τις τριχιές των αλόγων.

Εκείνες οι μετακινήσεις των σαρακατσάνων και, κυρίως, το πέρασμά τους μέσα από την πόλη, έκαναν πολλούς αστούς με κτηνοτροφικές καταβολές, να σκιρτούν από ευχάριστο ξάφνιασμα! Νεαρός δάσκαλος, βοηθός επιθεωρητή, έζησα από κοντά μια τέτοια σκηνή. Ο επιθεωρητής έλεγχε σε αυστηρό τόνο κάποιον δάσκαλο, για υπηρεσιακό παράπτωμα και οι φωνές του ακούονταν ως το δρόμο. Ο ελεγχόμενος δάσκαλος, που καταγόταν από ορεινό χωριό με πολλά και μεγάλα κοπάδια αιγοπροβάτων, είχε ιδροκοπήσει και το πρόσωπό του είχε γίνει κατακόκκινο από την πίεση που δεχόταν: ώσπου, ξαφνικά, σαν από μηχανής θεός, ήρθε η σωτηρία του με τον ήχο προβατοκούδουνων από το δρόμο! Ένα σαρακατσάνικο κοπάδι περνούσε για τις ορεινές βοσκές, ακολουθούμενο από όλα τα αναγκαία για τη ζωή στο βουνό (άλογα φορτωμένα την οικοσκευή, σκυλιά κλπ.), με μια αργή σαρακατσάνικη μεγαλοπρέπεια, υπό τον ήχο των αμέτρητων κουδουνιών του κοπαδιού.

Στο άκουσμα της ιδιότυπης εκείνης συναυλίας, ο ελεγχόμενος δάσκαλος λησμόνησε και επιθεωρητή και έλεγχο, πετάχτηκε σαν αστραπή από την καρέκλα, άνοιξε το παράθυρο, έριξε λάιμαρνες ματιές στο διερχόμενο κοπάδι, ανάπνευσε ηδονικά τον αρωματισμένο από προβατίλα αέρα του δρόμου και τέλος, έριξε μια ματιά κατανόησης προς τον επιθεωρητή, έβγαλε βαθύ αναστεναγμό και αναφώνησε εκ βαθέων: Α, ρε τα έρμα!!!

Ο επιθεωρητής έκαμε το σταυρό του, κούνησε αμήχανα το κεφάλι

και τον απέπεμψε χωρίς άλλη παρατήρηση...

Από τους Αγραφιώτες εκείνου του καιρού οι σαρακατσάνοι θεωρούνταν άνθρωποι ευκατάστατοι, συγκριτικά με τη φτωχολογία των χωριών, γιατί τα κτηνοτροφικά προϊόντα, και κυρίως το μαλλί και τα δέρματα, είχαν μεγάλη αξία. Ήταν και περήφανοι άνθρωποι και στις μετακινήσεις τους στα χωριά εμφανίζονταν καθαροί και άψογα ντυμένοι με φορεσιές από λεπτοδουλεμένα μάλλινα, από εκλεκτό μαλλί, που τα επεξεργάζονταν και τα ύφαιναν άξιες βλαχοπούλες. Τέτοια ρούχα ήταν μεγάλη πολυτέλεια για τη φτωχολογία του παλιού καιρού, που ήταν, κατά κανόνα, κακοτυμένη και κακοποδεμένη. Περισσότερο όμως υπόφεραν τα παιδιά με τις παγωνιές του χειμώνα. Το παρακάτω ανέκδοτο, χωρίς άλλο, δεν είναι διόλου υπερβολικό:

-Κρυώνω, μάνα!

-Υπομονή, παιδάκι μ', την άνοιξη θα πάω στο Μαυρό(γ)ι, να ρίξω παλιουρόσπορο, να φυτρώσουν τα παλιούρια, να περάσουν τα βλάχικα τα πρόβατα, να κολλήσουν τα μαλλιά τσ', να πάω να τα μάζω, να τα γνέσω, να τα υφάνω, να σ' κάμω ζεστό παλτό για το χειμώνα!

Στην περιοχή του χωριού μας, οι σαρακατσάνοι έφταναν περί τα μέσα Μαΐου και κατασκήνωναν για λίγες μέρες στο Μαυρό(γ)ι, ώσπου να ξεκουραστούν τα κοπάδια και να πουλήσουν το τυρί στα γύρω χωριά. Όσοι χωριανοί δεν είχαν δικά τους κοπάδια, προμηθεύονταν τότε μερικές τσαντήλες τυρί, το οποίο, αφού αλάτιζαν τόσο, ώστε να γίνεται "λύσσα", κατά τον τοπικό χαρακτηρισμό, το τοποθετούσαν στα βαρέλια και συμπλήρωναν με μπόλικο ξινοτύρι, για να ...προσφαίξεται!

Αφού ξεπουλιόταν το τυρί, οι σαρακατσάνοι μάζευαν τα τσαντήρια, τα φόρτωναν στ' άλογα και ένα ένα τα κοπάδια έπαιρναν το δρόμο των βουνών. Άλλοι για τον Ίταμο, άλλοι για το Καροπλέσι, για τη Νιάλα, για τον Καρβασαρά και αλλού, όπου ξεκαλοκαίριαζαν. Τον Οκτώβρη ακολουθούσαν την αντίστροφη διαδρομή και κατέβαιναν στα χειμαδιά, στα Φάρσαλα, στον Αλμυρό, στη Λειβαδιά...

Στον Ίταμο συνήθως ξεκαλοκαίριαζαν οι Λητταίοι και οι Ακριβαίοι και έστηναν τα κονάκια στη θέση που και σήμερα λέγεται "Βλάχικα", απέναντι από την "Κούλια". Τα Βλαχοκόνακα του Ιτάμου απθανάτισε με το χρωστήρα του ο Καρδιτσιώτης ζωγράφος Κώστας Παύλου (Πωλ), περί το 1938, σε έναν πίνακα που ο Σύλλογός μας τύπωσε σε αφίσα.

Οι σαρακατσάνοι του Ιτάμου ήταν γνωστοί σε όλους σχεδόν τους χωριανούς και καθένας από τους γεροντότερους είχε και κάποια ιστορία να διηγηθεί. Ο πατέρας μου διηγείτο ότι πρωτοπήγε στον Ίταμο σε ηλικία 6 ετών (1906) με τη μάνα του, για να επισκεφτούν τον παππού του, Μήτρο Πόλκο, που ξεκαλοκαίριαζε εκεί, φυλάγοντας το καλαμπόκι. Μεταξύ των άλλων, εντυπώθηκε στη μνήμη του και η παρακάτω σκηνή: Δυτικά της βρύσης, εκεί που τελευταία ήταν η παράγκα του Αποστόλη, οι βλαχοπούλες είχαν στη γραμμή τα καζάνια και τις σκάφες και έπλεναν τα ρούχα. Πάνω από τη βρύση καθόταν σταυροπόδι ένας οπλισμένος σαρακατσάνος και κατόπτευε τα περίεξ. Στη θέα κάποιου διαβάτη, ο φρουρός κατέβαινε στο δρόμο κρατώντας το τουφέκι, για να μην πλησιάσει ο Ξένος τις γυναίκες!

Κατά την επιστροφή από τα βουνά, τον Οκτώβρη, περνώντας από τα χωριά που βρίσκονταν στα ριζά των Αγραφών, αντάλασσαν μεταχειρισμένα μάλλινα ενδύματα, σε καλή κατάσταση, τσάι βουνού, ρίγανη και άλλα βότανα με γεωργικά προϊόντα, φρούτα, κρασί κ.ά..

Οι καιροί άλλαξαν, τα κοπάδια πήραν το δρόμο των σφαγείων και οι απόγονοι των άλλοτε τσελιγκάδων έγιναν πολιτικοί, γιατροί, καθηγητές, δικηγόροι, επιχειρηματίες ή μεγαλοκαλλιερητές του θεσσαλικού κάμπου. Τα τσελιγκάτα, τα κονάκια και η αλησμόνητη ζωή στα βουνά, έγιναν πια αντικείμενο της λαογραφίας. Οι απόγονοι όμως των άλλοτε ποτέ τσελιγκάδων δεν αντέχουν να μένουν αδιάφοροι στη ρομαντική ζωή των προγόνων τους. Με τους πολυπληθείς συλλόγους τους ανά το Πανελλήνιο και το εξωτερικό (Βουλγαρία και αλλού), με τα συνέδρια και τα ανταμώματά τους στα αγραφιώτικα βουνά, που τα θεωρούν φυσική κοιτίδα τους, προσπαθούν να αναπαραστήσουν την ποιμενική ζωή των προγόνων τους και να διατηρήσουν τα έθιμά τους, τα τραγούδια τους και τις άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις (γάμοι, αρραβώνες κλπ.).

Ύστερα από πρόσκληση του φίλου προέδρου των σαρακατσάνων της Καρδίτσας, περί τα μέσα της δεκαετίας του 1990 -δυστυχώς, δεν θυμάμαι ποιο έτος ακριβώς- παραβρέθηκα κι ο ίδιος σε μια πανελλήνια συνάντησή τους που έγινε στο Πολιτιστικό Μουσείο της Αθήνας. Η μεγάλη αίθουσα του πολιτιστικού κέντρου πλημμύρισε από περήφανους και ρωμαλέους σαρακατσάνους - ανάμεσά τους καλεσμένος κι ο δικός μας Χαρίλαος - που συγκεντρώθηκαν από όλη την Ελλάδα και τα γειτονικά Βαλκάνια για να ξαναζήσουν τα νοσταλγικά χρόνια της ζωής στ' αγραφιώτικα βουνά.-

Λάμπρος Γριβέλλας

Διαχρονικές καλλιέργειες στη Ραχούλα

Συνέντευξη από την 4η σελ.

Θεσσαλονίκης.

Η καταστροφή των αμπελιών ήρθε πολύ γρήγορα από τον περονόσπορο, έναν ισχυρό μύκητα που καταστρέφει τον κορμό των κλημάτων. Ο μύκητας αυτός εμφανίστηκε πρώτα στις Η.Π.Α., έφτασε την Γαλλία, Ιταλία και γύρω στο 1940 στην Ελλάδα. Μέσα σε λίγα χρόνια καταστράφηκαν όλα τα αμπέλια της χώρας. Το 1944-1945 καταστράφηκαν και τα αμπέλια του χωριού μας.

Παράλληλα με την αμπελοαπώλεια αναπτύχθηκε και η καπνοκαλλιέργεια η οποία ήταν δυναμική και ανταποδοτική αλλά συνάμα και κουραστική, ιδίως στην περίοδο που μάζευαν τα φύλλα του καπνού. Έπρεπε όλα τα δυνάμενα να προσφέρουν εργασία μέλη να βρίσκονται στα καπνοχώραφα για να κάνουν τη συγκομιδή των φύλλων πριν πάρουν οι ξέστες και τα φύλλα του καπνού αρχίσουν να μαραίνονται να μεσημεριάζουν. Τα φύλλα τα έβαζαν σε κασόνια ή γαλίκια (μεγάλα καλάθια) τα φόρτωναν σε ζώα και τα μετέφεραν στο σπίτι. Εκεί σε κάποιο σκιερό μέρος κάθονταν οι άνδρες και με σπάγκο και την καπνοβελόνα αρμάθιζαν τα φύλλα του καπνού και τις αρμαθιές τις άπλωναν σε σκιερό μέρος για να πετύχουν καλύτερη ποιότητα καπνού.

Με τα έσοδα από τον καπνό και τα αμπέλια τα οικονομικά πολλών οικογενειών ήταν ανθηρά και έτσι μπορούσαν και τα παιδιά τους να σπουδάσουν και τα κορίτσια τους να αποκαταστήσουν, να κάνουν σπίτια και να αγοράσουν χωράφια.

Πολλά έσοδα είχαν οι χωριανοί μας και από την δενδροκαλλιέργεια. Όταν μετάφεραν τα χωράφια σε αμπελώνες φύτευαν και μερικές συκιές. Η συκιά είχε διαδοθεί σ' όλα τα ημιορεινά χωριά των Αγραφών αλλά στη Ραχούλα βρήκε πρόσφορο έδαφος και πρόκοψε, ευδοκίμησε πολύ. Την συκιά την προμηθεύθηκαν από την Αγία Λαρίσης και στον τόπο μας πρόκοψαν τέσσερα είδη. α) Το ασπρόσυκο, πάρα πολύ νόστιμο και γλυκό, β) το μαυρόσυκο, το οποίο ωριμάζε νωρίς, γ) το μελισσόσυκο και δ) το κρεατόσυκο, το οποίο ωριμάζε τελευταία, τον Σεπτέμβριο. Τα σύκα τρώγονταν νωπά ή ξερά. Ένα μέρος απ' αυτά διοχετεύονταν στην αγορά της Καρδίτσας και τα υπόλοιπα για τροφή ή για μούστωμα με πετιμέζι. Το σύκο αποτελούσε για το σπίτι ένα τροφικό θησαυρό.

Τα χωριά μας είχε και απέραντους καστανεώνες που κάλυπταν

ΚΑΠΝΟΚΑΜΙΕΡΓΕΙΑ

μεγάλες εκτάσεις του βουνού Ίταμος. Ένα μέρος διοχετεύονταν στην αγορά και το άλλο καταναλώνονταν από τους ίδιους.

Επίσης πολύ αναπτυγμένη ήταν και η καλλιέργεια της καρυδιάς. Το Παλιοζωγλόπι ήταν ιδανικός τόπος για καρυδιές. Απλώνονταν σαν ένα απέραντο δάσος και κάλυπτε και τους τρεις οικισμούς: Κάτω Μαχαλάς, Μέσος Μαχαλάς και Πάνω Μαχαλάς. Επίσης υπήρχαν καρυδιές και σε άλλες περιοχές που υπήρχε δυνατότητα ποτίσματος των φυτών. Το καθαρισμένο καρύδι που ανέρχονταν σε πολλές δεκάδες τόνους διοχετεύονταν το μεγαλύτερο μέρος στην αγορά. Έτσι η Ραχούλα ήταν για ορισμένα χρόνια ο μοναδικός τροφοδότης της Καρδίτσας και του πεδινού χώρου στα προϊόντα αυτά.

Με τον καιρό τα χωριά των Αγραφών άρχισαν να αποδομούνται, να σβήνουν και οι δενδροκαλλιέργειες εγκαταλείφθηκαν.

Μετά τον Εμφύλιο οι κάτοικοι του χωριού μας άρχισαν να ασχολούνται με την πατατοκαλλιέργεια και τα κηπευτικά. Το χωριό παρήγαγε εκατοντάδες τόνους πατάτες και μεγάλες ποσότητες κηπευτικών. Τα νέα αυτά προϊόντα ήταν εξαιρετικής ποιότητας και έγιναν αποδεκτά από την κατανάλωση σαν προϊόντα με άριστες προδιαγραφές.

Τα χωριά των Αγραφών μέρα με τη μέρα σβήνουν, χάνονται και μαζί με αυτά και η Ραχούλα που ο πληθυσμός της μειώθηκε τρομερά. Οι εναπομείναντες κάτοικοι είναι, ως επί το πλείστον, γεροντικής ηλικίας, απόμαχοι της ζωής. Λίγες οικογένειες ασχολούνται ακόμα με την καλλιέργεια της πατάτας και των κηπευτικών. Με τα σύγχρονα μέσα που διαθέτουν καλλιεργούν μεγάλες εκτάσεις και παράγουν μεγάλες ποσότητες και εκλεκτής ποιότητας προϊόντα παρέχοντας έτσι την δυνατότητα στους εραστές των ραχουλιώτικων προϊόντων να απολαμβάνουν γεύματα νόστιμα και υγιεινά. -

ΑΜΠΕΛΟΚΑΜΙΕΡΓΕΙΑ

ΛΑΜΠΡΟΥ ΓΡΙΒΕΛΛΑ: ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝ

Παρουσιάζει ο
Μαρκος Παπάς

Με τον προαναφερόμενο τίτλο και σε μια καλαίσθητη και ιδιαίτερα προσεγμένη έκδοση, λιτή αλλά χαριτωμένη, κυκλοφόρησε πρόσφατα το καινούργιο βιβλίο, το 19ο αν δεν κάνω λάθος, του πληθωρικού, πολυγραφοτάτου και καταξιωμένου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και στην κοινωνία της Καρδίτσας, δασκάλου-σχολικού συμβούλου Λάμπρου Γριβέλλα. (Ιδιωτική έκδοση, Καρδίτσα 2023, σχ. 15 x 21, σελ. 132).

Το πολύ μεστό και ενδιαφέρον αυτό βιβλίο απαρτίζεται από δύο μεγάλα κεφάλαια και περιέχει:

Στη σελ. 5, τ Την αφιέρωση του συγγραφέα.

Στις σελ. 7-8, τον Πίνακα Περιεχομένων.

Στις σελ. 9-10, το Προλογικό σημείωμα του συγγραφέα.

Στις σελ. 11-96, το πρώτο μεγάλο κεφάλαιο του βιβλίου, που έχει τίτλο *Η ΖΩΗ ΕΙΝΑΙ ΑΓΩΝΑΣ*.

Εδώ ο συγγραφέας παραθέτει μια συνοπτική βιογραφία του, κάνοντας έναν νοσταλγικό περίπατο στον μαγικό κόσμο της παιδικής αθωότητας, αλλά και της νεότητάς του γενικότερα. Ξαναζεί όμορφες στιγμές της παιδικής ηλικίας, αλλά και μεγάλες λύπες από την τόσο ταραγμένη και απάνθρωπη εποχή του Εμφυλίου.

Στις σελ. 96-130, το δεύτερο μεγάλο κεφάλαιο με τον τίτλο *ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ*, όπου περιγράφονται περιληπτικά οι θετικές και οι αρνητικές ιδιότητες των ανθρώπων και ο ρόλος που παίζουν στη ζωή τους. Ανάμεσα στα κείμενα αυτά παρεμβάλλονται ευσύννοπα και πολλά υπέροχα γνωμικά, ρητά και παροιμίες.

Τέλος, στις σελ. 131-132, τον επίλογο του συγγραφέα. Στο πολύ σπουδαίο αυτό κείμενο γίνεται λόγος για το πνεύμα της ομαλής συνύπαρξης ανθρώπων και λαών (και γειτονικών κρατών), που πρέπει να καλλιεργηθεί από τη βάση, αρχής γενομένης από την εκπαίδευση.

Άξιο ιδιαίτερης αναφοράς είναι και το υπέροχο εξώφυλλο του βιβλίου, όπου δεσπόζει μια φωτογραφία με τις δροσερές και χαρούμενες παιδικές φασούλες των εγγονών του. Να πούμε ακόμη πως και το βιβλίο ολόκληρο διανθίζεται με αρκετές ακόμη έγχρωμες φωτογραφίες των τυχερών, που έχουν έναν τέτοιο παππού, εγγονών του, που ακτινοβολούν ζωντάνια και φρεσκάδα και συμπληρώνουν με αρμονικό τρόπο τα γλαφυρά κείμενα.

Ο ακάματος και αειθαλής συγγραφέας, που αγγίζει, σχεδόν, τα 90, είναι ένας προικισμένος και ευρυμαθής δάσκαλος που διακόνησε την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση από όλες σχεδόν τις επάλξεις, με άγρυπνη συνείδηση και αίσθημα ευθύνης. Δραστηριοποιείται στον πνευματικό χώρο και στον χώρο του βιβλίου για πολλές δεκαετίες. Έχει γράψει βιβλία με θέματα κυρίως από την Ιστορία και τη Λαογραφία, αλλά και με θέματα κοινωνικά για τον άνθρωπο και την πορεία του μέσα στη ζωή και στον χρόνο.

Έχει αξιοποιήσει στο έπακρο την πλούσια παιδεία του, τα πάμπολλα διαβάσματά του και τις εμπειρίες του, τη σοφία του, κοντολογίς, των πολλών χρόνων που κουβαλάει στην πλάτη του. Είναι ένας ευαίσθητος και βαθιά συναισθηματικός και παρατηρητικός άνθρωπος, που βλέπει, ακούει, καταγράφει και συμπεραίνει. Και μας δείχνει πως ξέρει να διαβάζει σωστά την κοινωνία, να κρίνει, να στηλιτεύει και να δίνει συμβουλές. Ανήκει στους αυθεντικούς και βαθυστόχαστους πεζογράφους, στους προικισμένους εκείνους δημιουργούς που διαπλάθουν σωστά ανθρώπινους χαρακτήρες.

Επειδή, για τον Λάμπρο Γριβέλλα έχω γράψει επανειλημμένως κάποιες επαινετικές αλήθειες και κάθε φορά προσκρούω στη σεμνότητα και στην ταπεινοφροσύνη του, δεν θα επεκταθώ άλλο στην προσωπικότητά του. Θα παραπέμψω όμως κάθε αναγνώστη που θα ήθελε να μάθει περισσότερα, στο βιβλίο μου *ΠΕΡΙ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝ* (υπάρχει στη Λαϊκή Βιβλιοθήκη και σε κάποια βιβλιοπωλεία), όπου παρουσιάζω τέσσερα βιβλία του στις σελίδες 84, 103, 138 και 158 και αναφέρομαι εκτενώς στα χαρίσματά του.

Το βιβλίο *ΠΑΡΕΛΘΟΝ και ΜΕΛΛΟΝ*, το έγραψε ο συγγραφέας για τα αγαπημένα του εγγόνια, στα οποία και το αφιερώνει.

Συγκεκριμένα στην 5η σελίδα ο χαρισματικός παππούς-συγγραφέας γράφει:

Αφιερώνεται

Στους θαλερούς βλαστούς της γενιάς μου:

στους εγγονούς μου Αποστόλη, Λάμπρο και Νίκο, δείγμα εγκάρδιας αγάπης.

Το βιβλίο αυτό όμως δεν είναι μόνο για τα εγγόνια του συγγραφέα. Μπορεί κάλλιστα να λειτουργήσει ως εγχειρίδιο γενικά για τους νέους, για μια σωστή στάση απέναντι στη ζωή. Αποτελεί μια ανεκτίμητη παρακαταθήκη η οποία γονιμοποιεί το παρόν και διασφαλίζει το μέλλον των νέων. Είναι ένα πολύ χρήσιμο βιβλίο που προσφέρει αισθητική και πνευματική απόλαυση αλλά και έτοιμη και γόνιμη γνώση και στοχεύει και αποβλέπει σε σκέψη και προβληματισμό. Κι αυτό είναι ίσως το πιο ενδιαφέρον πράγμα που μπορεί να κάνει.

Η μακρόχρονη θητεία του συγγραφέα στα γράμματα είναι πλούσια, εποικοδομητική και περιλαμπρή. Ο ελκυστικός λόγος του, που έχει μια αύρα συναισθηματικής έξαρσης και πλέριας αγάπης, είναι αποτέλεσμα και καρπός του ταλέντου του και της πνευματικής του καλλιέργειας. Με γλαφυρό τρόπο και ευφείς επισημάνσεις, ως σπουδαίος τεχνίτης του λόγου, πετυχαίνει να συμπυκνώνει τα μεγάλα νοήματα σε μικρές και εύληπτες φράσεις.

Στο συγκεκριμένο βιβλίο, βλέπει τον χρόνο που διαβαίνει στα πρόσωπα των εγγονών του και αναπολεί, καμαρώνει, φιλοσοφεί και γράφει, προσδοκώντας να τους δώσει εφόδια για να κερδίσουν το στοίχημα της ζωής, γιατί, δυστυχώς, το διαπιστώνουμε κάθε μέρα ότι ζούμε σε ταραγμένους καιρούς. Γιατί ο κόσμος μας, δυστυχώς, δεν είναι και τόσο "όμορφος κόσμος, ηθικός, αγγελικά πλασμένος".

Ζούμε σ' έναν απάνθρωπο κόσμο από τύχη. Ζούμε σε μια εποχή πλήρους αναληθείας και παρακμής, όπου πλεονάζουν τα ρουσφέτια και τα βολέματα. Όπου πλεονάζουν οι ανίκανοι σε κρίσιμες θέσεις και οι ανεύθυνοι σε πολύ υπεύθυνες. Όπου πλεονάζουν οι βλάσφημοι και οι αναιδέες και οι άνθρωποι που έχουν εξορίσει τη λογική και το ήθος, την αξιοπρέπεια και τον αλληλοσεβασμό. Γι' αυτό οι νέοι μας χρειάζονται εφόδια και ρίζες για να στηριχθούν, να στεριώσουν και να δημιουργήσουν έναν κόσμο καλύτερο, ανθρωπινότερο, και να μην αναγκάζονται να γίνουν μετανάστες.

Τα κείμενα του βιβλίου είναι κείμενα μεστά και βαθυστόχαστα, που γοητεύουν με την ευγένεια του ύφους τους, με την καλλιέργεια της αφήγησής τους και με τη σεμνότητα, τη σοφία και τη σφραγίδα ενός πολύ ώριμου δημιουργού. Είναι κείμενα που κατευθύνουν τους νέους στον δρόμο της αρετής, Σκοπός και στόχος τους είναι να βοηθήσουν τους νέους γενικά να δουν από τη σωστή σκοπιά το μεγαλείο της ζωής και να τους καταστήσουν κοινωνούς της ευχαρίστησης που προσφέρει η αρετή, η μάθηση και ο προβληματισμός.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε πως πρόκειται για ένα εξαιρετικού ενδιαφέροντος βιβλίο, που σε κερδίζει με τη γλαφυρότητά του, την απλότητά του και τις πολλές αλήθειες του, τις οποίες ο συγγραφέας παραθέτει με γοητευτικό, ρεαλιστικό και εύληπτο τρόπο. Ένα βιβλίο που δείχνει δρόμους, περνάει μηνύματα ζωής που είναι οδοδείκτες για τους νέους, για να έχουν μια αξιοπρεπή και γόνιμη ζωή.

Φίλε συγγραφέα, δέξου τα θερμά μου συγχαρητήρια για το καινούργιο σου πόνημα και τις ευχές μου να είναι καλοτάξιδο και να γίνει περιζήτητο. Κι εσύ να μακροημερεύεις ευτυχής και να χαίρεσαι και να σε χαίρονται οι δικό σου και τα εγγόνια σου. Και να σου πω και τούτο. Κάθε φορά που διαβάζω κείμενά σου, που είναι κείμενα μεστά και φιλοσοφημένα, πάντα μ' αγάπη περισσή και λόγια διαλεγμένα, όλο μου έρχεται στον νου η λαϊκή μας φράση: "όποιος δεν έχει γέροντα να τρέξει ν' αγοράσει". Να είσαι πάντα καλά!

Ο Νίκος Κατοίκος συγχαίρει τον Λάμπρο Γριβέλλα για το νέο βιβλίο του

Αγαπητέ μου Λάμπρο, χαιρέ.

Σε ευχαριστώ θερμά που μου χάρισες το τελευταίο βιβλίο σου "Παρελθόν και Μέλλον", αφιερωμένο στους τρεις εγγονούς σου (Αποστόλη, Λάμπρο και Νίκο) "ως δείγμα εγκάρδιας αγάπης", όπως χαρακτηριστικά γράφεις στην αφιέρωση.

Καλά κάνεις και συμβουλεύεις τα παιδιά, γιατί αυτά δεν έχουν αποκτήσει ακόμη την "πρακτική σοφία", για να κινηθούν μέσα στους "κακοτράχαλους δρόμους τής ζωής", όπως γράφεις στο προλογικό σημείωμα του βιβλίου.

Όντως, η γενιά των σημερινών παππούδων πάλεψε μέσα στους πολέμους, στην ανέχεια, ακόμη και στην πείνα, και στάθηκε η γέφυρα, από όπου πέρασαν προς την πρόοδο οι δύο επόμενες γενιές. Εσύ προσωπικά, μέσα σε αυτές τις αρνητικές συνθήκες κατόρθωσες να μάθεις γράμματα, και μάλιστα καλά γράμματα.

Στο πρώτο μέρος τού βιβλίου εύστοχα έδωσες τον τίτλο "Η ζωή είναι αγώνας": αγώνας για επιβίωση και μόρφωση πρώτα, και αγώνας έπειτα για κοινωνική καταξίωση και προσφορά. Το δεύτερο μέρος υπό τον τίτλο "Αυτόνομα" περιλαμβάνει 40 δοκιμακές ψηφίδες, σημαντικές και αξιανάγνωστες. Η παράθεση 18 φωτογραφιών από την παιδική και νεανική ηλικία των εγγονών σου αισθητοποιεί το νόημα της αγάπης και της ελπίδας για έναν καλύτερο κόσμο.

Στο τέλος τού πρώτου μέρους (σελ. 93), στο κεφάλαιο "Απώλειες", πόνεσα πολύ μαζί σου, καθώς αναφέρεις πλειάδα κοινών φίλων μας, που δεν βρίσκονται πια στη ζωή. Είναι αυτό μια ιδιότυπη μοναξιά των ηλικιωμένων.

Συγχαρητήρια, Λάμπρο, και για τούτο το πνευματικό παιδί σου!

Με ξεχωριστή εκτίμηση και αγάπη,

Νίκος Κατοίκος

ΚΟΡΙΤΣΙΑ ΘΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΜΦΥΛΙΟΥ

Του Άγγελου Ζαχαρόπουλου

Αντάρτες στον εμφύλιο

Σε επιστολή του κ. Αντωνίου Βενέτη προς την Καθημερινή (10.6.2023) αναφέρονται συγκεκριμένες περιπτώσεις βίαιης στρατολόγησης κοριτσιών από τους αντάρτες και η τραγική τους κατάληξη.

Ο Περικλής (Γ. Χουλιάρας), στο βιβλίο του "Ο δρόμος είναι άσματος", αναφέρει μία ομαδική τραγωδία κοριτσιών που είχαν στρατολογηθεί βίαιως. Ο Γούσιος, διοικητής Ρούμελης, είχε υποσχεθεί να φέρει στο Γενικό Αρχηγείο χίλια κορίτσια προκειμένου να χρησιμοποιηθούν ως εφεδρεία στο μέτωπο του Γράμμου.

Γράφει ο Περικλής: "Πρόκειται για την πορεία της φάλαγγας των άοπλων γυναικών από τη Ρούμελη στον Γράμμο με τις εκατοντάδες απώλειες σε νεκρούς, τραυματίες και αιχμαλώτους, που άλλες απ'αυτές ξεψύχησαν από το κρύο κολλημένες μέσα στις λάσπες στη λίμνη Κάρλα, άλλες σκοτώθηκαν ή παραδόθηκαν στις ενέδρες του εχθρού στους δρόμους και τα διάσελα που περνούσαν, κι' άλλες κυνηγημένες μέρα-νύχτα μέσα στη βροχή, το κρύο και το χιόνι, νησικές και ξηπόλυτες, δεν μπορούσαν ν'ακολουθήσουν τη φάλαγγα, έμειναν πίσω και ψάχνοντας να τη βρουν παρέκκλιναν της πορείας κι έπεφταν θέλοντας και μη στα χέρια του εχθρού, κι έτσι ούτε λιποταχτούσαν ούτε αιχμαλωτίζονταν, παρά παραδίνονταν με την ελπίδα να γλυτώσουν τη ζωή τους από τους κινδύνους που διέτρεχαν."

Η στρατολόγηση αγοριών και κοριτσιών στα ορεινά χωριά ήταν άνετη, όσο εκείνα δεν είχαν υποχρεωτικά εκκενωθεί. Μετά την εκκένωσή τους, οι αντάρτες έκαναν επιδρομές σε πεδινά χωριά και πόλεις για να στρατολογήσουν.

Το Δεκέμβριο του 1948, ισχυρές δυνάμεις ανταρτών διενήργησαν επιτυχή επιδρομή στην πόλη της Καρδίτσας, την κατέλαβαν και την κράτησαν 2-3 μέρες (από 11 έως 13). Έτσι, με άνεση στρατολόγησαν μεγάλο αριθμό νέων αγοριών και κοριτσιών.

Η σχετική ανακοίνωση του ΚΓΑΝΕ (Κλιμάκιο Γενικού Αρχηγείου Νότιας Ελλάδας) αναφέρει τον αριθμό 1076. Για την τύχη των παιδιών αυτών γράφει ο Μιχάλης Παπακωνσταντίνου στο βιβλίο του "Το χρονικό της μεγάλης νύχτας, 1940-1950".

Ο διατελέσας υπουργός Μιχάλης Παπακωνσταντίνου, είχε υπηρετήσει ως έφεδρος ανθυπολοχαγός στον εμφύλιο. Σε κάποια φάση των επιχειρήσεων, ο στρατός συνέλαβε περίπου 700 αιχμαλώτους, κατά 80% βίαιως στρατολογηθέντες, κυρίως κατά την κατάληψη της Καρδίτσας. Τα κορίτσια αντιπροσώπευαν περίπου το 50% : "Ξηπόλυτα, ματωμένα, με πρησμένα πόδια από τις συνεχείς πορείες στα βουνά και στα λαγκάδια, οι μισοί και οι μισές με στρατιωτική στολή και οι υπόλοιποι με τα πολιτικά τους ρούχα..."

Αξίζει να σημειωθεί ότι η βίαιη στρατολόγηση αγοριών και κοριτσιών επικρίνεται δριμύτατα, εκ των υστέρων βέβαια, από τον πρώην αντάρτη Λάμπρο Κορέλη στο βιβλίο του "Οι ηττημένοι αντάρτες του ΔΣΕ". Γράφει: "Η βίαιη επιστράτευση αυτών των παιδιών ήταν εγκληματική πράξη. Αυτή η συμπεριφορά μας και άλλα λάθη μας, τα εκμεταλλεύτηκε με τον καλύτερο τρόπο το τότε αθηναϊκό κατεστημένο, προκειμένου να στρέψει το λαό μας εναντίον μας και σε μεγάλο βαθμό το πέτυχε. Αυτά τα παιδιά και από την πόλη της Καρδίτσας και από το Καρπενήσι και από άλλες κωμοπόλεις και χωριά, δεν ενίσχυσαν καθόλου το στρατό μας, το αντίθετο μάλιστα μειώσανε τη μαχητικότητά του."

Σ.Σ. Την "Οδύσσεια" των επιστρατευμένων νέων της Καρδίτσας, περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια, αλλά και αντικειμενικότητα, όπως την έζησε ο ίδιος, ο δεκαεπτάχρονος τότε μαθητής γυμνασίου Κώστας Τζωαννόπουλος, γιος του δασκάλου Βαγγέλη Τζωαννόπουλου, από τη Ραχούλα. Ο Κώστας επιστρατεύτηκε βίαιως από την Καρδίτσα, στις 13 Δεκεμβρίου 1948 και έζησε επί πολλούς μήνες την τραγική περιπέτεια των επιστρατευμένων νέων στα Αγραφιώτικα βουνά. Η πολυσέλιδη αφήγησή του δημοσιεύτηκε σε συνέχειες, στα φύλλα: 102,103,104, 105,106,107, 108,109, 110 και 111 των "Ζωγλοπικων Χρονικών".

Το χρονογράφημά μας

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΩΖΑΝΗΣ ΚΑΙ Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΗΣ

Μπορεί σήμερα το ΖΩΓΛΟΠΙ (μετονομάστηκε σε ΡΑΧΟΥΛΑ το 1912), να είναι ένα μικρό και αδύναμο χωριό, στα πρόθυρα της εξαφάνισης, παλαιότερα όμως υπήρξε μια ακμαία κοινότητα, που έσφυζε από ζωή και ανάθρεψε άνδρες που έδωσαν το αίμα τους για τη σωτηρία της πατρίδας και άλλους που διέπρεψαν στα Γράμματα και στις επιστήμες.

Ο κορυφαίος όμως άνδρας, τον οποίο το Ζωγλόπι θεωρεί γνήσιο τέκνο του - τουλάχιστο κατά το ήμισι - είναι ο πολιτικός **Απόστολος Γεωργίου Αλεξανδρής**, ο οποίος, ως υπουργός των εξωτερικών της Ελλάδας, υπήρξε, κάτω από τις οδηγίες του μεγάλου Βενιζέλου, ο αρχιτέκτων της Συνθήκης της Λωζάνης, το 1923, ακριβώς 100 χρόνια πριν.

Η Συνθήκη της Λωζάνης είναι εκείνη που έθεσε φραγμό στις ορέξεις των Τούρκων προς το Αιγαίο, τα ελληνικά νησιά και τη Δυτική Θράκη. Το μέγιστο του κατορθώματος είναι, αν σκεφτεί κανείς ότι η Συνθήκη συνήφθη κάτω από τις δυσμενέστερες συνθήκες για την Ελλάδα, μιας χώρας ηττημένης στο Μικρασιατικό Μέτωπο, διχασμένης και έχοντας να περιθάλψει πλέον του ενός εκατομμυρίου πρόσφυγες. Οι Τούρκοι ουδέποτε συμφώνησαν με τη συνθήκη που υπόγραψαν και πριν στεγνώσει το μελάνι της υπογραφής της, σε κάθε ευκαιρία προσπάθησαν να την αναθεωρήσουν και το αυτό επιχειρούν και σήμερα.

Αλλά, ποιος είναι ο Απόστολος Αλεξανδρής; Τα "ΖΩΓΛΟΠΙΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ" με δύο εμπειριστατωμένα άρθρα τους προσπάθησαν, στο πρόσφατο παρελθόν, να σκιαγραφήσουν

τη ζωή και το έργο του ανδρός και της οικογένειας που τον ανάθρεψε:

Το πρώτο άρθρο φέρει τον τίτλο: "Αγγελική Κουκορίκου-Αλεξανδρή" και δημοσιεύτηκε στο φύλλο με αριθ. 99 (Ιούλιος-Αύγουστος- Σεπτέμβριος 2010).

Το δεύτερο, με τίτλο: "Ο Ελευθέριος Βενιζέλος και η Συνθήκη της Λωζάνης", δημοσιεύτηκε στο φύλλο 116 (Οκτώβριος-Νοέμβριος-Δεκέμβριος 2020).

Να σημειώσουμε ακόμη ότι μητέρα του Αποστόλου Αλεξανδρή είναι η Αγγελική, θυγατέρα του Γεωργίου Κουκορίκου, ενός από τους πλέον έγκριτους προκρίτους του πάλαι ποτέ ΖΩΓΛΟΠΙΟΥ (σημερινό Παλιοζωγλόπι). Τα σπίτια των Κουκορικάων στο Παλιοζωγλόπι, πριν μετακομίσουν στο τσιφλίκι τους στη Δαφνοσπηλιά, βρίσκονταν κοντά στο σημερινό δημόσιο δρόμο, στη διασταύρωση προς Παναγία.

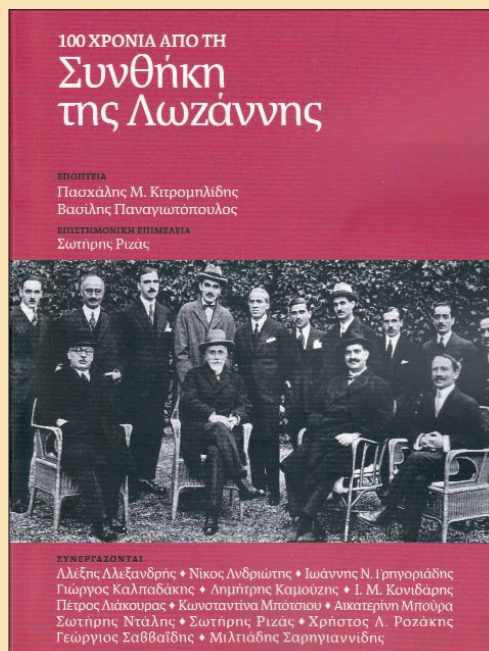
Η Αγγελική υπήρξε ηγετική μορφή και πολύτιμη σύμβουλος, όχι μόνο των δύο παιδιών της Περικλή και Απόστολου, αλλά και πολλών πολιτικών ανδρών της εποχής της. Η αιγυπτιακή προτομή της βρίσκεται κοντά στην είσοδο του δημοτικού νεκροταφείου Καρδίτσας (αριστερά όπως εισερχόμαστε). Μας κοιτάζει, σαν κάτι να ήθελε, να μας ειπεί!

Αφορμή για να γραφεί το σημείωμα αυτό δόθηκε από την έκδοση του πολυσελίδου τόμου(462 σελίδες): "100 χρόνια από τη Συνθήκη της Λωζάνης", από την εφημερίδα: "ΤΟ ΒΗΜΑ", στον οποίο συνεργάστηκαν μια πλειάδα έγκριτοι επιστήμονες και δημο-

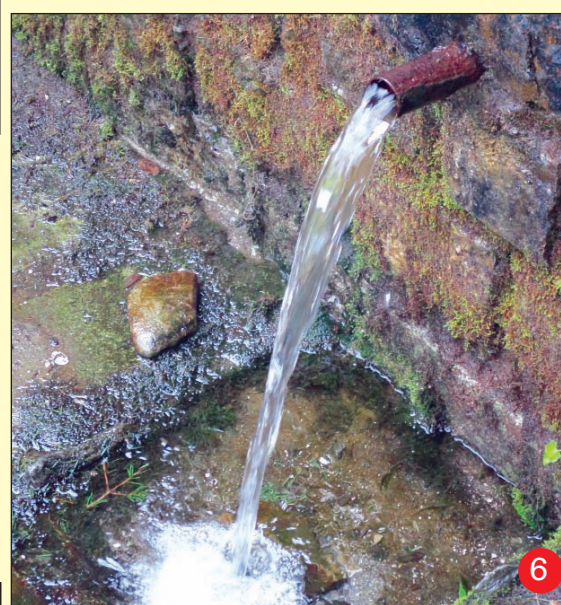
σιογράφοι.

Και επιπλέον, τρέφουμε ακόμη την ελπίδα πως ο Δήμος Καρδίτσας θα τιμήσει, όπως οφείλει, το επί μια εκατονταετία παραγκωνισμένο μεγάλο τέκνο του, τον Απόστολο Αλεξανδρή.-

Ο νέος Διογένης

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

- 1-2-3) Από τα πανηγύρια μας
- 4) Ρίγανη (το εθνικό μας προϊόν)
- 5) Το Συμβούλιο Ιτάμου επισκευάζει το δρόμο
- 6) Η βρύση Ιτάμου στις δόξες της

Φράγμα στο ποτάμι της Ραχούλας

Είναι γνωστά τα αποτελέσματα της τριήμερης έντονης βροχοπτώσεως και της πλημμύρας που ακολούθησε στη Θεσσαλία, με συνέπεια να αφανιστεί κυριολεκτικά ο κάμπος της Καρδίτσας. Και το χειρότερο είναι, ότι δεν ξέρουμε, αν αυτό ήταν το τέλος ή η αρχή! Το κράτος, αλλά και ο επιστημονικός κόσμος και πολύ περισσότερο οι πληγέντες από τη θεομηνία, δεν έχουν μόνο να φροντίσουν για την περιθάλψη και την ενίσχυση των πληγέντων, αλλά και να προλάβουν τα χειρότερα στο μέλλον. Κοντολογίς, τι μπορεί να γίνει για να μην έχουμε και στο μέλλον τα ίδια ή χειρότερα.

Μόνη λύση τα φράγματα

Ήδη, διέρρευσαν στον τύπο διάφορα σχέδια και προτάσεις, μεταξύ των οποίων επανέρχεται και η παλαιότερη πρόταση των τοπικών μικρών φραγμάτων στα ποτάμια, τα οποία αφ' ενός θα συγκρατούν τα νερά των ποταμιών για να μην πλημμυρίζει ο κάμπος και, αφ' ετέρου, οι υδατοδεξαμενές που δημιουργούνται θα αρδεύουν πολλές χιλιάδες στρέμματα.

Από το 1987, στη Ραχούλα, η οποία ταλαιπωρούνταν με ένα υποτυπώδες φράγμα (δέση) για την άρδευση των κτημάτων, είχε ωριμάσει η ιδέα της κατασκευής ενός τεχνητού φράγματος στο ποτάμι, το οποίο θα ήταν δυνατό να αρδεύει όχι μόνο το κτήμα Ραχούλας, αλλά και του γειτονικού Καλλίθρου. Δημοσιεύσαμε τότε ένα εμπειριστατωμένο άρθρο στις τοπικές εφημερίδες της Καρδίτσας και, σε λίγες μέρες, πληροφορηθήκαμε ότι ο τότε νομάρχης έκαμε επιτόπια έρευνα στο ποτάμι. Να σημειώσουμε ότι εκείνη την εποχή τα μικρά έργα στο νομό τα διαχειριζόταν ο νομάρχης. Τον επισκεφθήκαμε και μας βεβαίωσε ότι το έδαφος είναι κατάλληλο και ένα φράγμα θα μπορούσε να αρδεύσει περισσότερα από 3000 στρέμματα, αλλά, δυστυχώς, του λείπουν, όπως μας είπε, τα χρήματα.

Τότε όμως, οι ελπίδες για την άρδευση είχαν εναποτεθεί στην εκτροπή του Αχελώου και τα μικρά φράγματα κανείς δεν τα λάβαινε σοβαρά υπόψη. Σήμερα, που ο κόμπος έφτασε στο χτένι, και τα μικρά φράγματα ήρθαν στην επικαιρότητα, κυρίως για την αντιμετώπιση των πλημμυρών, είναι καιρός, η Δημοτική και Κοινοτική Αρχή, η τοπική κοινωνία και όποιος άλλος μπορεί να βοηθήσει, να δραστηριοποιηθούν, ώστε το θέμα να αναδειχτεί, αφού ένα φράγμα στο ποτάμι της Ραχούλας μπορεί να συγκρατήσει τον μεγαλύτερο όγκο νερού που κατεβάζει ο Καράμπαλης και, επιπροσθέτως θα λύσει και το αρδευτικό πρόβλημα της Ραχούλας.